

TAITAJA
25 VUOTTA
TIETOA,
TAITOA
JA TAHTOA

taitajamästare

1 9 8 8
2 0 1 3

TAITAJA – 25 VUOTTA TIETOA, TAITOA JA TAHTOA

Julkaisija: Skills Finland ry

Toimitustyö: Emmi Oksanen

Ulkoasu ja taitto: Viestintätoimisto VCA Oy

Paino: Savion Kirjapaino Oy

Helsinki 2014

25 VUOTTA
TIETOA,
TAITOA
JA TAHTOA

taitajamästore

1 9 8 8
2 0 1 3

Sisältö

Taitaja – alusta asti ammattiosaamisen asialla 5

OPETUSHALLINTO JA SKILLS FINLAND

Kilpailu on kirsikka kakun päällä.....6

Kaikkien taidot käyttöön 10

Taitaja kohti tulevaisuutta.....14

Taitajasta edelläkävijä ja koelaboratorio 18

OPPILAITOKSET

Taitaja veti ammatillisen koulutuksen nousuun 22

Opiskelijan selkä suoristuu 26

Taitaja nostaa tasoa.....30

Opettaja panee itsensä likoon 34

Erityisopiskelijoiden osaaminen esiin.....38

Taitaja tarvitsee uudistumista.....42

Taitaja on menestystarina 46

Jatkuvuudesta turvaa kilpailutoiminnalle 50

Kohti kisatunnelmaa 2016 54

Taitajaa tarvitaan edelleen 58

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Yritykset aidoiksi kumppaneiksi.....62

Taitaja on arvojen mukaista toimintaa 66

Ammattilaisten arvostus ylös 70

Oppilaitosyhteistyö on tärkeää 74

Teknolוגiateollisuudessa on töitä tarjolla.....78

KILPAILIJAT

Taitaja opetti ongelmanratkaisua.....82

Kilpaileminen kiritti uran 86

Johtopäätökset 90

Taitaja – alusta asti ammattiosaamisen asialla

Taitaja-kilpailun juuret ulottuvat pitkälle sodanjälkeiseen aikaan, jolloin Suomea rakennettiin uudelleen. Ensimmäiset työtaitokilpailut pidettiin Lohjalla vuonna 1948. Kilpailu oli yksipäiväinen ja koostui kahdesta osasta: tietopuolisesta kokeesta ja käytännön työtehtävästä. Työtaitokilpailuja järjestettiin vuosittain aina 1960-luvun loppupuolelle saakka. Tuolloin todettiin, että kilpailujen järjestäminen on liian työlästä suhteessa kilpailujen hyötyyn. Työtaitokilpailut heräteltiin uudelleen henkiin 1980-luvulla, kun Lokomon konepajakoulu järjesti kilpailut vuonna 1985.

Ensimmäiset Taitaja-nimeä kantaneet ammattitaitokilpailut järjestettiin vuonna 1988 Hämeenlinnassa kone-, metalli- ja vaatusaloilla. Taitajan takana olivat Suomen ammatillisten oppilaitosten liitto (SAOL), ammattikasvatushallitus sekä Suomen Työnantajain Keskusliitto (STK). Alusta saakka tavoitteena oli ammattitaidon ja ammatillisen koulutuksen arvostuksen parantaminen, ammatillisen koulutuksen kehittäminen ja vetovoiman lisääminen. Ajatuksena oli hyödyntää työtaitokilpailuista saatuja hyviä kokemuksia ja laajentaa kilpailut koskemaan koko ammatillista koulutusta.

Hämeenlinna isännöi Taitaja-kilpailuja alkuvuosina. 1990-luvun puolivälin tienoilla kilpailut järjestettiin hajautetusti eri paikkakunnilla ja vuodesta 1997 alkaen jälleen yhdellä paikkakunnalla milloin missäkin päin Suomea. Vuonna 2001 kilpailut järjesti Päijät-Hämeen koulutus konserni. Kyseinen vuosi muodostui merkkipaaluksi Taitajan historiassa, sillä silloin Taitaja-tapahtuma järjestettiin ensimmäisen kerran saman katon alla. Loppu on historiaa, ja sen tekijät ovat äänessä tässä kirjassa.

Nykyään Taitaja on maamme suurin ammatillisen koulutuksen tapahtuma, johon osallistuu kymmeniätuhansia katsojia ja satoja kilpailijoita. Tapahtuma koostuu ammattitaidon suomenmestaruuskilpailusta, TaitajaPLUS-kilpailusta, Taitaja9-kilpailusta ja oheishjelmasta. Lisäksi vuosittain järjestetään kymmeniä semifinaaleja, joihin osallistuu liki 2 000 ammattiin opiskelevaa. Taitaja on alkuperäisiä tavoitteita kunnioittaen ammatillisen koulutuksen näyteikkuna ja kehittäjä – tänään ja tulevaisuudessa.

Matkan Taitajan ja taitajien maailmaan voi aloittaa perehtymällä tämän juhlakirjan avulla Taitajan 25-vuotiseen taipaleeseen. Kirjassa kuvataan haastattelujen kautta Taitajaa eilen, tänään, nyt ja tulevaisuudessa.

Mika Tammilehto

johtaja, ammatillisen koulutuksen vastuualue
opetus- ja kulttuuriministeriö

”Taitaja ja taitajat tarvitsevat tekijänsä, joten kannustan teitä kaikkia mukaan kehittämään ammattitaitokilpailutoimintaa ja ammatillista koulutusta – ja kehittymään siinä samalla itsekin.”

Kilpailu on kirsikka kakun päällä

Taitaja-toiminnan vaikutukset ulottuvat paljon yksittäistä kilpailua laajemmalle. Opetus- ja kulttuuriministeriön ammatillisen koulutuksen vastuualueen johtaja **Mika Tammilehto** uskoo, että Taitaja-toiminnalla on valoisa tulevaisuus ammatillisen koulutuksen entistä parempana kehittäjänä.

Johtaja Mika Tammilehto näkee Taitaja-toiminnan tärkeimpänä hyötynä ammatillisen koulutuksen kehittämisen. Hänestä itse Taitaja-kilpailu on kehittämistyön näkyvä huippu.

– Kehittäminen hyödyttää monia: opiskelijoita, työelämää, koulutuksen järjestäjiä ja opetushenkilöstöä, Mika Tammilehto listaa.

Hän näkee, että esimerkiksi opettajien valmennustaitojen kehittymisestä hyötyvät pitkällä aikavälillä kaikki opiskelijat, joita opettajat opettavat, eivät vain he, jotka osallistuvat Taitaja-kilpailuihin.

Koulutuksen järjestäjien ja yritysten yhteistyö hyödyttää puolestaan juuri kyseistä oppilaitosta, opiskelijoita ja yritystä, mutta myös muuta yhteiskuntaa.

– Yhteistyön ansiosta työelämään astuu yhä osaavampia henkilöitä.

Taitaja lisää arvostusta

Taitaja-toiminta on lisännyt ammatillisen koulutuksen ja monien ammattien arvostusta merkittävästi.

– Kymmenen vuotta sitten puhuttiin paljon siitä, että ammatillisen koulutuksen arvostusta on nostettava. Nyt se on tapahtunut.

Mika Tammilehto näkee, että Taitaja-toiminta on lisännyt monien alojen vetovoimaa. Myös esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan ja yrittäjyyden monimuotoisuus on tullut aiempaa paremmin esiin Taitaja-tapahtuman avulla. Hän uskoo, että moni ala voi hyötyä näkyvyydestä ammattitaitokilpailutoiminnassa.

– Monilla aloilla on työvoimatarvetta. Esimerkiksi puhdistuspalveluala on lähtenyt aktiivisesti mukaan kilpailutoimintaan ja varmasti hyötynyt näkyvyydestä. Ala tulee varmasti hyötymään näkyvyydestä vielä lisää. Myös metsäalalla tulee olemaan tulevaisuudessa työvoimatarvetta ja kilpailutoiminta voi esitellä alan houkuttelevana nuorille.

Ammattien lisäksi kilpailutoiminta on Tammilehdon mielestä yrityksille loistava tapa tulla esiin.

KUVA: Antti Varonen, Taitaja2013

Kilpaileminen Taitajassa on Mika Tammilehdon mielestä loistava tapa syventää ammattitaitoa jo opiskeluaikana.

– Yritykset näyttäytyvät Taitaja-toiminnassa hyvin myönteisessä valossa. Monet yritykset myös jatkavat yhteistyötä oppilaitosten kanssa kilpailujen jälkeen. Se hyödyttää molempia osapuolia.

Huippuosaamisen edut

Eniten Taitaja-toiminnasta hyötyvät Mika Tammilehdon mielestä ammatillisen koulutuksen opiskelijat.

– Taitaja-toiminta on loistava tapa syventää ammattitaitoa jo koulutuksen aikana.

Hän kuitenkin painottaa, että toiminnasta voi olla paljon hyötyä muillekin opiskelijoille kuin juuri heille, jotka kilpailevat ja voittavat Taitaja-kilpailussa.

– Ajatus, että kaikki hyötyvät toiminnasta, on hyvin tärkeä.

Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että Suomi on maailman osaavin kansa vuonna 2020. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös ammatillisen huippuosaamisen kehittämistä ja entistä joustavampia koulutuspolkuja. Ammattitaitokilpailutoiminta on yksi väline tavoitteen saavuttamiseksi.

Tammilehto uskoo, että huippuosaajan opintopolun ja yksilöllisten opintopolkujen rakentaminen ei ole pois keneltäkään.

– Pedagogisten keinojen parantaminen ja kehittäminen palvelee kaikkia opiskelijoita. Tätä on myös tutkittu.

”On ollut makeaa päästä jakamaan Taitaja-palkintoja lavalle kilpailuissa. Oikeasti taitavia nuoria on hieno katsoa. Myös tapahtuman avajaiset ja päättäjäiset ovat niin hienoja, että kylmät väreet hiipivät selkäpiitä pitkin.”

TÄHTIHETKI

Taitaja-kilpailussa keskittyminen vaatii kykyä sulkea ympärillä oleva yleisö pois mielestä.

Professori **Petri Nokelainen** Tampereen yliopistosta on tutkinut huippuosaamisen mallintamista ja todennut, että huippuvalmennuksen menetelmät, kuten henkinen valmennus ja työpaikalla tapahtuva oppiminen, sopivat kaikkien opiskelijoiden opetukseen.

Taitaja ei ole uhattuna

Taitaja-toiminnan hyödyt ovat opetus- ja kulttuuriministeriön näkökulmasta merkittävät rahalliseen panostukseen verrattuna.

– Toki kaikkia asioita on tarkasteltava vaikeassa taloustilanteessa uudelleen, mutta kilpailutoiminta on niin suuri ammatillisen koulutuksen kehittäjä, ettei sitä saa lopettaa. Ei ole siksi todennäköistä, etteikö Taitaja-toiminta saisi tukea jatkossakin.

Mika Tammilehdon mielestä suomalaisessa ammattitaitokilpailutoiminnassa parasta on se, että se on kytketty koulutuksen kehittämiseen. Hän uskoo, että kehittäminen on keskeinen syy, miksi monet oppilaitokset ovat toiminnassa ahkerasti mukana.

– Uskon, että juuri kehittäminen motivoi koulutuksen järjestäjiä. He tekevät uskomattoman hienoa työtä melko pienillä resursseilla. Tapahtumat ovat myös vuosi vuodelta aiempaa hienommin järjestettyjä.

Suomalaiset Taitaja-kilpailut keräävät kansainvälisesti vertailleen myös paljon yleisöä.

– Kymmenettuhannet katsojat tulevat katsomaan kilpailuja ja se on paljon Suomen väkilukuun ja kaupunkien kokoon nähden. Suomessa on selvästi tehty paljon oikein. On vaikea keksiä ammatilliselle koulutukselle parempaa näyteikkunaa kuin Taitaja.

Yhä tiiviimpää yhteistyötä

Taitaja-toiminnan tulevaisuus on Mika Tammilehdon mukaan valoisa. Kehittämiskohteitakin kuitenkin on.

– Koulutuksen järjestäjien ja työelämän edustajien välinen vuoropuhelu saisi olla aiempaa tiiviimpää. Oppilaitokset voisivat pitää vielä nykyistä enemmän yhteyttä yrityksiin myös kilpailun jälkeen ja kysellä, millaisia toiveita ja tarpeita yrityksillä on. Näin yhteinen näkemys koulutuksesta varmasti vahvistuisi.

Tammilehto toivoo, että opettajat pitäisivät yhteyttä yrityksiin oppilaitosten johdon ohella.

– Opettajien on varmasti helpompi järjestää esimerkiksi työssäoppimispaikkoja opiskelijoille, jos he ovat olleet yritysten työntekijöiden kanssa yhteydessä muutenkin.

Ammattitaitokilpailutoiminnan integroimista koulutukseen on myös jatkettava.

– Näin yhteys koulutuksen kehittämiseen voi olla aiempaa tiiviimpi.

Lapset tutustumaan ammatteihin

Mika Tammilehdon mielestä Taitaja-tapahtuman konsepti on hyvä ja toimiva. Finaal kilpailua ei ole syytä kasvattaa nykyisestä, jotta se voidaan jatkossakin järjestää useissa eri kaupungeissa. Semifinaaleissa voisi sen sijaan olla nykyistä enemmän opiskelijoita mukana kilpailemassa ja järjestämässä tapahtumaa.

Tammilehto ei ulottaisi Taitaja-kilpailua uusiin kohderyhmiin nykyisen kohderyhmän, ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden, lisäksi, mutta Taitaja9-kilpailuun voisi hänen mielestään houkutella nykyistä nuorempia oppilaita.

– Ajatusta, että lapset ja nuoret tutustuvat Taitaja9-kilpailussa erilaisiin ammatteihin ja työelämään, voisi vahvistaa. Kilpailussa voisi olla omaa ohjelmaa ja leikkimielisiä kilpailuja yläkoululaisten lisäksi alakoululaisille.

Tammilehto muistaa nähneensä Lontoon WorldSkills 2011 -tapahtumassa vieraillessaan monia innokkaita 10- ja 11-vuotiaita, jotka saivat kokeilla tapahtumassa esimerkiksi muurausta.

– Sinänsä suomalaiset Taitaja-tapahtumat kestävät kyllä vertailun muiden maiden tapahtumiin. Taitaja-toiminta on osoittanut ansaitsevansa paikkansa. Taitaja tulee olemaan varmasti tärkeä osa ammatillisen koulutuksen kehittämistä jatkossakin. •

Mika Tammilehto

- johtaja, ammatillisen koulutuksen vastuualue, opetus- ja kulttuuriministeriö

MOTTO

Parempi tietää luulevansa kuin luulla tietävänsä.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Oppilaitokset, pitäkää yrityksiin aktiivisesti yhteyttä myös Taitaja-kilpailun jälkeen.
- Huippuvalmennuksen menetelmät sopivat kaikkien opiskelijoiden opetukseen.
- Lisää osallistujia Taitaja-semifinaaleihin.
- Taitaja9 myös alakoululaisten tapahtumaksi.

Kaikkien taidot käyttöön

Taitaja-tapahtuma on ammatillisen koulutuksen näyteikkuna, kehittäjä ja vetovoiman lisääjä. Tapahtumalla on tehtävänsä myös siinä, että suomalaisista voi tulla maailman osaavin kansa vuonna 2020.

Suomi on suurten haasteiden äärellä. Maamme taloutta vaivaavat samanaikaisesti vaikea suhdannetilanne, julkisen talouden kestävyysongelmat ja huoltosuhteen heikkeneminen. Siksi kaikkien taidot on saatava entistä paremmin käyttöön. Tämä näkyy myös ammatilliselle koulutukselle ja ammattitaitokilpailutoiminnalle asetettavissa tavoitteissa.

– Jotta Suomi voi olla maailman osaavin kansa vuonna 2020, kaikille on tarjottava mahdollisuus kehittää osaamistaan niin pitkälle kuin osaamista riittää. Lisäksi tarvitaan entistä enemmän joustavia ja yksilöllisiä opintopolkuja, myös huippuosaajan opintopolkuja. Niiden toteuttamisessa kilpailutoiminta on yksi väline, opetusneuvos ja Skills Finlandin hallituksen puheenjohtaja **Seija Rasku** toteaa.

Taitaja on tuotekehitystä

Opetus- ja kulttuuriministeriön edustajana Seija Rasku näkee Taitaja-toiminnasta olevan monenlaisia hyötyjä. Taitaja-tapahtuma näyttää, millaisia koulutus- ja uramahdollisuuksia on olemassa. Samalla se on ammatillisen koulutuksen kehittäjä.

– Taitaja-toiminta tekee näkyväksi ammatillisen koulutuksen uudistuksia. Kilpailuissa pystytään luomaan ja ideoimaan uutta, joka myöhemmin voi tulla osaksi oppilaitosten arkityötä.

Taitaja tuo oppilaitoksiin myös valmentavaa opetustapaa.

– Valmentava opettajuus näkyy nyt vahvasti ammattitaitokilpailuissa. Se tarjoaa uuden tavan opettaa, oppia ja omaksua asioita, ja voi sitä kautta olla askel eteenpäin koulutuksen laadussa.

Ammattitaitokilpailutoiminta myös motivoi opettajia.

– Aina opettajan työ ei ole välttämättä kauhean palkitsevaa. Taitaja-tapahtumassa ja huippuosaajia valmentaessaan opettaja on liekeissä. Opettajat motivoituvat lahjakkaista opiskelijoista ja haluavat kehittää omaa ammattitaitoaan siksi aiempaa enemmän.

KUVA: Jaakko Manninen, Taitaja2012

Palkintojenjako on voittajille ikimuistoinen hetki. Taitaja-kilpailu on Seija Raskun mielestä loistava tapa näyttää omaa osaamista.

Työelämä löytää osaajia

Ammatillisen koulutuksen ja Taitaja-tapahtuman teemoja ja ammatillisen koulutuksen painopiste-alueita ovat muun muassa yrittäjyys, kestävä kehitys sekä työkyky ja -turvallisuus.

Yrittäjyys on Taitaja-kilpailussa myös kilpailulajina, mutta jo kilpailutoiminta sinällään näyttää kannustavan yrittäjyyteen.

– Ammattitaitokilpailuissa olleilla opiskelijoilla näyttäisi olevan usein enemmän intoa ja rohkeutta ryhtyä yrittäjiksi kuin muilla.

Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että Suomi on maailman osaavin kansa vuonna 2020. Tämän tavoitteen täyttämiseksi kaikkien lahjakkuus on Raskun mielestä hyödynnettävä mahdollisimman hyvin. Lisäksi on tunnistettava huippulahjakkaat ja kyettävä tukemaan heitä.

– Lahjakkaiden tunnistamisessa ja tukemisessa kilpailutoiminta on yksi keino.

Rasku on tyytyväinen siihen, että Taitaja-perheeseen kuuluu TaitajaPLUS-kilpailu. Sen avulla erityisopiskelijoiden osaaminen pääsee esiin ja työnantajat osaavat etsiä uusia työntekijöitä myös heidän joukostaan. Lahjakkaita ammattiosaajia kun on myös erityisopiskelijoiden joukossa.

”Olin Taitaja9-tapahtuman alkuvuosina hieman toisella kymmenellä olleiden poikieni kanssa seuraamassa Taitaja9-tapahtumaa Espoossa. Kilpailijat tsemppasivat toisiaan tosissaan ja poikani olivat innoissaan siitä, kuinka hienoa käsillä tehtävää työtä on olemassa.”

TÄHTIHETKI

Taitaja-kilpailun tehtävät motivoivat niin opiskelijoita kuin opettajiakin. Seija Raskun mielestä oppilaitosten kannattaa käyttää Taitaja-tehtäviä tavallisessa opetuksessa.

Taitaja osaksi arkea

Seija Raskun mielestä koulutuksen järjestäjien pitäisi kirjata kilpailutoiminta strategiaansa ja opetussuunnitelmiinsa, jotta toiminta tulisi osaksi niiden arkea nykyistä paremmin. Lisäksi olisi hyvä saada huippuosaamisen kehittäminen kilpailutoiminnan avulla osaksi valtakunnallisia tutkinnon perusteita.

– Nyt osa opettajista saattaa pitää kilpailutoimintaa ”salaseurana”, jossa jotkut puuhastelevat. Jos toiminta olisi osa oppilaitosten arkea, tällainen elitistinen leima häviäisi. Kilpailutoiminnasta voisi tulla vain yksi yksilöllinen opintopolku muiden joukossa ja opettajat voisivat tarjota sitä opiskelijoille yhtenä vaihtoehtona.

Oppilaitosten strategiaan ja opetussuunnitelmaan kuuluvana kilpailutoiminta ja huippuosaamisen kehittäminen eivät olisi enää yksittäisten opettajien varassa, mitä se nyt osassa oppilaitoksista on.

– Jos kilpailutoiminta tulee kokonaan normaalin opetustyön ja opiskelun päälle, siihen osallistuminen on tietysti raskasta.

Taitaja-toiminta tulisi saada integroitua nykyistä paremmin myös erityisopiskelijoiden opetukseen.

– TaitajaPLUS-kilpailun osallistujamäärät ovat nyt aika pieniä erityisopiskelijoiden määrään nähden.

Kilpailutehtävät opetukseen

Oppilaitokset voisivat Seija Raskun mielestä hyödyntää kilpailutoimintaa opetuksessa nykyistä systemaattisemmin.

– Nyt osa oppilaitoksista hyödyntää kilpailutoimintaa hyvin, mutta osa ei.

Esimerkiksi kilpailutehtäviä voisi Raskun mielestä käyttää opetuksessa nykyistä enemmän. Skills Finland on koonnut Taitaja-tapahtuman tehtäviä tehtäväpankkiin verkkosivuilleen.

– Ehkä tässä on myös syytä katsoa peiliin ja kysyä, onko Skills Finland osannut markkinoida kilpailutehtävien käyttöä opetuksessa riittävästi.

Oppilaitokset voisivat myös oppia toistensa esimerkistä aiempaa paremmin. Tietyt oppilaitokset menestyvät Taitaja-kilpailuissa vuodesta toiseen erityisen hyvin. Rasku ehdottaa, että kehittymishaluinen oppilaitos etsisi näin Taitaja-verkostosta benchmarking-kohteita, tutkisi, mitä menestyvissä oppilaitoksissa tehdään ja kehittäisi omaa toimintaa samaan suuntaan. Benchmarking-menetelmä tarkoittaa esikuvan analysointia ja oppimista sen avulla.

Lajit kehittämään koulutusta

Seija Rasku uskoo, että Taitaja-kilpailun lajit voisivat kehittää koulutusta nykyistä paremmin.

– Tulevaisuuden osaamistarpeet ovat eri alojen rajapinnoilla. Lajitoteutusta pitäisikin kehittää niin, että se olisi aiempaa innovatiivisempaa.

Taitaja-kilpailun eri lajeja voisi Raskun mielestä esimerkiksi yhdistellä kilpailutehtävissä. Kilpailutehtävät voisivat olla myös sellaisia, että niissä yhdistyisivät eri lajit.

– Näin ei oltaisi enää vain omassa lokerossa. Kansainvälisissä kilpailuissa on jo tällaisia tiimilajeja.

Raskun mielestä kansainvälisistä kilpailuista saatavaa oppia tulisi hyödyntää myös ammatillisen koulutuksen kehittämisessä nykyistä enemmän.

Seija Rasku toivoo, että Taitaja-tapahtuma säilyy ammatillisen koulutuksen suurimpana valtakunnallisena tapahtumana ja että se järjestetään jatkossakin mieluusti joka vuosi eri puolilla Suomea.

– Suuruus tuo julkisuusarvoa ja lisää tapahtuman kiinnostavuutta. Jos tapahtuma järjestettäisiin vain joka toinen vuosi, yksi ikäluokka jäisi aina välistä. Toki ammattitaitokilpailutoimintaa on toteutettava ja kehitettävä sen mukaan, mitä talouden suhdanteet mahdollistavat ja toimintaympäristön muutokset edellyttävät. •

Seija Rasku

- opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
- hallituksen ja työvaliokunnan jäsen vuodesta 2009, hallituksen ja työvaliokunnan puheenjohtaja vuodesta 2012, Skills Finland ry
- virallinen delegaatti, WorldSkills International

MOTTO

Se, mikä ansaitsee tulla tehdyksi, ansaitsee tulla tehdyksi kunnolla.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Oppilaitokset, kirjatkaa ammattitaitokilpailutoimintaan osallistuminen koulutuksen järjestäjän strategiaan ja opetussuunnitelmaan.
- Opettaja, käytä Skills Finlandin kokoaman tehtäväpankin Taitaja-tehtäviä opetuksessa nykyistä enemmän.
- Oppilaitokset, benchmarkkaa toistenne hyviä käytäntöjä.
- Kilpailutehtäviin enemmän innovatiivisuutta, kuten eri lajeja yhdistäviä tehtäviä.

Taitaja kohti tulevaisuutta

Sopeutuminen ja kyky tehdä toisin ovat osa ammattitaitoa. Innovatiivisuus ja ongelmanratkaisu saisivat näkyä Opetushallituksen pääjohtaja **Aulis Pitkälän** mielestä nykyistä enemmän myös Taitaja-kilpailussa.

Yksi Taitaja-toiminnan suurista tavoitteista on saavutettu. Taitaja-toiminta on kasvattanut ammatillisen koulutuksen tunnettuutta ja suosiota jopa niin paljon, että ammatillinen koulutus on osassa Suomea lukiokoulutusta suosittumpaa.

Toinen Taitaja-toiminnan suuri tavoite on ollut kehittää ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteita. Se on jatkuva työskä, jossa Taitaja-toiminta on palvellut hyvin, mutta voisi palvella vieläkin paremmin. Opetushallituksen pääjohtaja Aulis Pitkälä toivoo, että esimerkiksi Taitaja-semifinaaleihin olisi nykyistä enemmän tulijoita.

– Semifinaalien soisi leviävän, jotta nykyistä useampi opiskelija olisi niissä mukana.

Uusia tehtäviä Taitajalle

Parhaimmillaan ammatillinen koulutus kehittää työelämää oppilaitoksen alueella. Aulis Pitkälä toivookin, että oppilaitosten ja paikallisten yritysten välinen yhteistyö yleisesti ja Taitaja-toiminnassa lisääntyisi.

– Koulutuksen on vastattava joustavasti elinkeinoelämän tarpeisiin, mutta toki myös yritysten on oltava aktiivisia, jos ne aikovat saada jatkossa hyvää työvoimaa.

Taitaja-toiminta pitäisi saada Pitkälän mielestä myös aiempaa paremmin osaksi oppilaitosten normaalia arkea. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että kun opiskelija osoittaisi osaamisensa kilpailussa, hänen ei tarvitsisi antaa samoja näyttöjä uudestaan.

– Voisi esimerkiksi pohtia, sopsiko Taitaja-kilpailuun osallistuminen näyttötutkinnon näyttöksi osaamisesta. Kun elämme taloudellisesti raskaita aikoja, olisi hyvä, että Taitaja-kilpailu kytkeytyisi entistä paremmin normaaliin opetukseen ja tutkintoja varten annettaviin näyttöihin.

Kaikenlainen joustavuus on Pitkälän mielestä toivottavaa tutkintojen uudistamisessa. Koulutusjärjestelmän on joustettava osaamisen parantamisen edessä.

Taitaja2013-
kilpailussa Joensuu
Areenassa kilpaili
440 opiskelijaa.

KUVA: Antti Vaaronen, Taitaja2013

Soveltavia kilpailulajeja

Aulis Pitkälän mielestä osaamisen parantaminen on pidettävä koko ajan mielessä, kun pohdimme Suomen tulevaisuutta.

– Osaaminen on Suomen ainoa keino pärjätä.

Ammatillisen koulutuksen kehittäjänä Taitaja-toiminta voisi esimerkiksi tuoda valmentavan opettajuuden opetustavan normaaliin opetukseen. Ammattikoulutuksen ja yleissivistävän lukiokoulutuksen yhteyttä pitäisi Pitkälän mukaan myös lisätä.

– Taitaja-kilpailun lajeissa voisi olla soveltavana vieraita kieliä, matematiikkaa ja fysiikkaa. Näin yhdistelmäopinnotkin tulisi huomioitua.

Pitkälä näkisikin Taitaja-kilpailussa mielellään myös lukiolaisia ammattikouluisten rinnalla.

– Jos lukioon tulee projektiopinnot tai tutkielma, lukiolaiset voisivat toteuttaa tällaisia opintoja järjestämällä Taitaja-kilpailua. Heidän osallistumisensa tulisi siis liittää johonkin käytännön tehtävään tai olemassaolevaan ongelmaan.

Lukiolaisten lisäksi ammattikorkeakouluopiskelijat voisivat olla Pitkälän mielestä mukana Taitaja-kilpailussa. Toisin kuin lukiolaiset, ammattikorkeakoululaiset voisivat olla mukana kilpailijoina.

– Jotkut ammattikorkeakoulun käytännönläheiset alat, kuten sairaanhoitajaopinnot, voisivat olla kilpailulajeja Taitaja-kilpailussa. Tällä hetkellä ei ole myöskään järjestelmää, jossa seurataan, saavuttaako ammattikorkeakoulu oppimistavoitteensa.

”Kuuluin Espoon Taitaja2008-tapahtuman ohjausryhmään. Kilpailun iloinen tunnelma on jäänyt hyvin mieleen. Nuoret kilpailivat hyvässä hengessä ja eniten itsensä kanssa.”

TÄHTIHETKI

Aulis Pitkälän mielestä Taitaja-kilpailun tehtävissä kannattaa keskittyä nykyistä enemmän ongelmanratkaisuun. Pitkälä uskoo, että fiksut nuoret tekevät suuria oivalluksia.

Keskittyminen tiettyihin lajeihin

Aulis Pitkälä näkee, että Taitaja-kilpailu voisi keskittyä sellaisiin aloihin, joilla on työvoimapulaa ja jotka ovat suuria työllistäjiä tulevaisuudessa.

– Voisi miettiä, pitäisikö Taitajassa keskittyä aloihin, joilla on työvoimapulaa. Ainakin tällaiset alat voisivat näkyä kilpailussa muita aloja paremmin.

Pitkälä uskoo, että työvoimavetoisten alojen yritykset ja alojen työntekijöitä edustavat ammattiliitot olisivat kiinnostuneita nykyistä suuremmasta huomiosta Taitaja-tapahtumassa. Hän ehdottaa myös erityisten lajiperheohjausryhmien perustamista. Ryhmät pohtisivat, mihin suuntaan lajiperheen kilpailutehtäviä voisi kehittää ja kuinka keskittää huomiota aloihin, jotka tarvitsevat paljon työvoimaa.

– Uskon, että yritykset ja ammattiliitot olisivat kiinnostuneita olemaan mukana tällaisissa lajiperheohjausryhmissä. Näin saisimme kehittämistoimintaa myös nykyistä laajemmalle pohjalle.

Pitkälän mielestä tiettyihin lajeihin keskittyminen voisi olla paikallaan myös siksi, että Taitaja-lajeja on jo paljon ja ammatikorkeakoululaisten osallistuminen kilpailuun lisäisi lajien määrää entisestään.

Uusi työ on ongelmanratkaisua

Hyvä ammattitaito on usein sopeutumista muuttuviin olosuhteisiin. Myös Taitaja-kilpailun lajien tehtävät voisivat Aulis Pitkälän mielestä keskittyä nykyistä enemmän ongelmanratkaisuun ja vähemmän mekaanisten tehtävien suorittamiseen, kuten autonrenkaiden vaihtamiseen mahdollisimman nopeasti.

– Kyseessä ovat kuitenkin fiksut nuoret, joilla saattaa olla paljon parempia ajatuksia ongelmanratkaisuun kuin varttuneilla, joiden ajatukset ovat usein jo vähän kaavoihin kangistuneita. Taitaja-kilpailua voisi viedä oivaltavaan ja innovoivaan suuntaan.

Jotkut taidot, kuten yrittäjyys ja liiketoimintaosaaminen, ovat Pitkälän mielestä tarpeen myös kaikkien ammattien edustajille.

– Meidän on mietittävä tarkkaan, mitä tulevaisuuden osaaminen on ja vietävä kilpailutoimintaa sen suuntaan.

Pitkälä arvelee, että tieto- ja viestintätekniikkaa voisi myös hyödyntää Taitaja-tapahtuman järjestämisessä nykyistä paremmin. Alumnitoimintakin voisi olla hyvä lisä.

– Alumnitoiminta on hyvä tapa saada palautetta ja rakentaa verkostoja.

Parhaat käytännöt käyttöön

Taitaja-kilpailuun osallistuu oppilaitoksia, jotka menestyvät tietyissä lajeissa vuodesta toiseen. Aulis Pitkälä uskoo, että Skills Finland ja oppilaitokset voisivat kerätä Taitaja-toiminnan parhaita käytäntöjä nykyistä systemaattisemmin ja oppilaitokset voisivat ottaa niistä opiksi.

– Oppilaitokset voisivat parastaa muilta, kuten termi kuuluu.

Samanlaista parhaiden käytäntöjen tunnistamista ja niistä oppimista voisi Pitkälän mielestä tehdä nykyistä enemmän myös EuroSkills- ja WorldSkills-kilpailuissa.

Suomeen kannattaisi Pitkälän mielestä luoda myös ammatillisen koulutuksen vientiorganisaatio. Siihen voisivat kuulua Skills Finland, oppilaitokset ja opetushallinto. Skills-verkostoa ja Taitaja-konseptia voisi hyödyntää koulutusviennissä.

– Ammatillinen koulutus on Suomessa hyvällä tolalla verrattuna moniin muihin maihin. Mahdollisesti Taitaja-kilpailukin voisi olla vientituote.

Kaiken kaikkiaan Taitaja-kilpailu on Aulis Pitkälän mielestä hyvä keino kehittää ammatillista koulutusta. Oppilaitosten kannattaa myös hyödyntää Taitaja-toimintaa.

– Taitaja on toiminut loistavasti, mutta kehittämistä on. •

Aulis Pitkälä

- pääjohtaja, Opetushallitus
- hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2013, Skills Finland ry

MOTTO

Minkä ilotta oppii, sen surutta unohtaa.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Lukioaineita soveltavana mukaan Taitaja-kilpailuun.
- Käytännönläheiset ammattikorkeakoulutuksen alat kilpailulajeiksi Taitaja-kilpailuun.
- Yritykset ja ammattiliitot mukaan lajiperheohjausryhmiin kehittämään erityisesti paljon työvoimaa tarvitsevien alojen roolia Taitaja-kilpailussa.
- Alumnitoiminta osaksi Taitaja-toimintaa.

Taitajasta edelläkävijä ja koelaboratorio

Uudet innovaatiot tapahtuvat eri alojen rajapinnoilla. Skills Finlandin toiminnanjohtaja **Eija Alhojärvi** toivoo, että Taitaja-tapahtuma on tulevaisuudessa entistä enemmän innovaatioiden äärellä.

Taitaja-toiminta on koko 25-vuotisen historiansa ajan tähdännyt suomalaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Taitaja-kilpailu kehittää ammatillista peruskoulutusta, Taitaja9 on opinto-ohjauksen väline, joka tutustuttaa peruskoululaisia eri ammatteihin, ja TaitajaPLUS kehittää ammatillista erityisopetusta.

Taitaja-tapahtuman järjestäjien osaaminen karttuu vuosi vuodelta, sillä kun yksi kehittää markkinointia ja toinen yrittäjyyttä ja molemmat siirtävät hyvät käytännöt eteenpäin, koko tapahtuma kehittyy. Skills Finlandin toiminnanjohtaja Eija Alhojärven mukaan Taitaja-tapahtuman järjestäminen sujuu hyvin. Oppilaitokset voisivat kuitenkin hyödyntää ammattitaitokilpailutoimintaa vielä nykyistä paremmin.

– Taitaja-toiminta voisi toimia ammatillisen koulutuksen kehittäjänä entistä paremmin.

Taitaja palvelemaan tavoitteita

Eija Alhojärven mielestä kaikkien oppilaitosten on paikallaan miettiä, miksi niiden kannattaisi osallistua Taitaja-toimintaan ja osallistua sen mukaan, mikä palvelee parhaiten omaa strategiaa.

– Jos oppilaitos haluaa esimerkiksi kehittää tietyn lajin koulutusta, kannattaa lähettää opiskelija kilpailemaan lajissa Taitaja-semifinaaleihin ja pyrkiä oppimaan muiden oppilaitosten esimerkeistä ja kilpailukokemuksesta. Jos oppilaitos haluaa lisätä vetovoimaisuutta peruskoululaisten keskuudessa, kannattaa panostaa Taitaja9-kilpailuun.

Taitaja-tapahtumaan osallistuminen ei ole Eija Alhojärven mielestä itseisarvo, vaan keino täyttää oppilaitoksen omia tavoitteita. Taitaja-kilpailu on toiminut myös ammatillisen koulutuksen muuttuvien tarpeiden hyväksi.

– Kun yrittäjyys sisällytettiin ammatillisen perustutkinnon osaksi, myös Taitajaan otettiin yrittäjyys mukaan entistä vahvemmin, sekä omaksi lajikseen että kaikkiin lajeihin erillisenä osiona. Näin yrittäjyys sai huomiota ja kaikki lajiohjauksryhmät joutuivat pohtimaan, mitä yrittäjyys alalla tarkoittaa.

Oppilaitosten kannattaa Eija Alhojärven mielestä selvittää, mitä Taitaja voi niille tarjota.

KUVA: Kirsi Kunelius, Taitaja2013

Anna hyvän kiertää

Osa oppilaitoksista hyödyntää Taitaja-toimintaa, kuten Skills Finlandin tehtäväpankin Taitaja-tehtäviä, hyvin, osa ei. Eija Alhojärvi toivoo, että kaikki oppilaitokset kirjaisivat ammattitaitokilpailutoiminnan omaan strategiaansa ja hyödyntäisivät toimintaa systemaattisesti. Vaikka vain yksi opiskelija ja opettaja osallistuisivat Taitaja-kilpailuun, hyötyjiä on monta.

– Monet opettajat ovat kertoneet, että kun ryhmässä on yksi valmennettava, kaikkien opiskelijoiden poissaolojen määrä vähenee ja motivaatio oppimiseen nousee. Samoin innostunut opettaja innostaa muita opettajia. Toivon, että opettajat ja opiskelijat levittäisivät tietoa ja kertoisivat kilpailuissa oppimastaan nykyistä enemmän muille opettajille ja opiskelijoille.

Vastaava hyvän leviäminen näkyy Taitaja-tapahtuman vaikutuksissa alueella.

– Monet koulutuksen järjestäjät ovat arvioineet, että vaikutukset säilyvät alueella kymmenen vuotta.

”Testasimme Turun Taitaja2005-tapahtumassa WorldSkills Helsinki 2005 -tapahtumaan suunniteltuja ratkaisuja. Testit onnistuivat ja saimme ratkaisuista paljon hyvää palautetta. Taitajan päätöspäivänä minulle tuli varmuus siitä, että WorldSkills-kilpailut saadaan järjestettyä ongelmitta. Samalla hetkellä tajusin, että kansalliset ja kansainväliset kilpailut muodostavat kokonaisuuden, jossa toista ei voi olla ilman toista.”

TÄHTIHETKI

Paljon työvoimaa tarvitsevat alat voisivat Eija Alhojärven mielestä näkyä Taitajassa tulevaisuudessa nykyistä vahvemmin.

Vaikutuksiin kuuluu oppilaitosten hakijamäärien kasvu, yritysten ja oppilaitosten välisen yhteistyön lisääntyminen ja oppilaitosten keskinäisen yhteistyön syveneminen.

Taitaja askeleen edellä

Jos Taitaja-toiminnan ensimmäinen haaste on saada oppilaitokset hyödyntämään toiminnan antia opetuksessa nykyistä enemmän, toinen haaste on, että Taitaja palvelisi ammatillisen koulutuksen uudistumista nykyistä vahvemmin. Eija Alhojärvi toivoo, että Taitaja-toiminta ja Taitaja-kilpailu voisivat olla askeleen edellä tutkimassa ja tunnistamassa, millaista osaamista tulevaisuuden työelämä tarvitsee.

– Kaikki uudet innovaatiot tapahtuvat eri alojen rajapinnoilla. Haluaisin nähdä Taitajan edelläkävijänä, jossa ei kilpailla vain olemassaolevilla aloilla. Toivon, että tehtävissä voisi yhdistää eri ammattien osaamisen, kuten esimerkiksi tekniikan ja lähihoitajalajin. Taitaja voisi olla koelaboratorio.

Nykyisellään Taitaja-kilpailun lajit vastaavat tutkinnon perusteita ja tehtävät niiden ammattitaitovaatimuksia, jotta kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Taitaja-semifinaaleihin. Kaikkien mahdollisuus osallistua on tärkeää jatkossakin.

– Näissä puitteissa kilpailutehtäviä tulisi kehittää enemmän ongelmanratkaisun suuntaan, kuten tapahtuu opetuksessakin.

Vetovoimaa työllistäville aloille

Eija Alhojärven mielestä lajien kohdalla tulisi miettiä myös, kuinka ammatillinen koulutus saisi nykyistä enemmän vetovoimaa sellaisille aloille, joilla on tulevaisuudessa paljon työvoimatarvetta.

– Ammatillisen koulutuksen vetovoima on yleisesti hyvä, kun puolet nuorista hakee ammatillisiin oppilaitoksiin, puolet lukioon. Haasteita on kuitenkin nuorten ajatusten ja työelämän tarpeiden kohtaamisessa. Tulisi miettiä, kuinka saamme lisää vetovoimaa aloille, joilla on suuri työvoimatarve.

Osa tätä haastetta on Alhojärven mielestä ennakoida, mitkä alat työvoimaa tarvitsevat. Koulutus kun tulee usein perässä, työelämässä muutokset tapahtuvat nopeasti.

– Nykyiset suosittu koulutusalat ovat hirveän suosittuja myös Taitajassa. Suosittuja lajeja on katsomassa yleisömuuri. Siksi kannattaa esimerkiksi sijoittaa suosittu ja vähemmän suosittu laji kilpailussa vierekkäin, jotta katsojat huomaisivat, että toinenkin ala on kiinnostava.

Taitaja tunnetaan maailmalla

Taitaja-tapahtuma on Suomen suurin ammatillisen koulutuksen vuosittainen tapahtuma. Eija Alhojärven mielestä tapahtumalla on tästä syystä tärkeä arvo sinänsä. Taitaja-tapahtuma myös tavoittaa kohderyhmänsä.

– Taitaja-tapahtuma toimii näyteikkunana hyvin. Eri kohderyhmillä on tapahtumassa katsottavaa ja opittavaa. Esimerkiksi peruskoululaisille on opintopolut ja eri alojen ammattilaisille seminaareja.

Suomalaiset Taitaja-kilpailut tunnetaan myös maailmalla.

– Taitaja-sanaa ei tarvitse kääntää ulkomaalaisille, he tuntevat kilpailun.

Taitaja-finaalin kokoa ei ole Alhojärven mielestä tarvetta kasvattaa. Taitaja-semifinaaleissa saisi sen sijaan olla nykyistä enemmän osallistujia eri oppilaitoksista. •

Eija Alhojärvi

- toiminnanjohtaja, Skills Finland ry
- virallinen delegaatti, WorldSkills Europe

MOTTO

Carpe diem – tartu hetkeen.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Oppilaitos, hyödynnä Taitaja-tapahtumaa omien tavoitteiden toteuttamisessa.
- Taitaja-kilpailu ammatillisen koulutuksen ja muuttuvien ammattien koelaboratorioksi.
- Paljon työvoimaa tarvitsevat alat nykyistä paremmin esille Taitaja-kilpailussa.
- Nykyistä enemmän osallistujia eri oppilaitoksista Taitaja-semifinaaleihin.

Taitaja veti ammattillisen koulutuksen nousuun

Koulutuskeskus Salpauksen rehtori emerita **Marita Modenius** on ollut Taitaja-toiminnassa mukana 90-luvulta lähtien. Hän on nähnyt Taitaja-tapahtuman kasvun ja kehittymisen. Modenius uskoo, että myös Taitajan tulevaisuus on hyvä.

Koulutuskeskus Salpauksen rehtorin tehtävästä kesällä 2013 eläkkeelle jäänyt Marita Modenius on ollut Taitaja-toiminnassa mukana 1990-luvulta lähtien. Hän työskenteli 90-luvun loppupuolella Päijät-Hämeen koulutus konserni -kuntayhtymän kehittämisjohtajana. Modenius innostui Taitaja-tapahtumasta jo tuolloin ja innosti myös oppilaitosten rehtoreita mukaan.

Vuonna 2001 Modeniuksesta tuli uuden liikelaitoksen, Koulutuskeskus Salpauksen, johtava rehtori ja ensimmäisen suuren Taitaja-tapahtuman emäntä.

– Loimme tuolloin nykyisen toimintamallin, jossa kilpailutapahtuma on yhdessä paikassa. Olimme ottaneet mallia Taitaja2001-tapahtuman järjestämiseen WorldSkills Montreal 1999 -kilpailusta.

Taitaja2001-kilpailu oli ensimmäinen suuri Taitaja-tapahtuma. Siitä alkoi myös ammatillisen koulutuksen suosion kasvu Suomessa.

Taitaja tasa-arvon asialla

Marita Modeniuksella on ollut Taitaja-toiminnassa innostajan, kannustajan ja järjestäjän rooli. Koulutuskeskus Salpauksen uutena rehtorina 2000-luvun alussa hän asetti tavoitteen, että oppilaitoksen kaikkien koulutusalojen pitäisi olla mukana kilpailutoiminnassa. Nyt liki 15 vuotta myöhemmin yksi Salpauksen Taitaja-toiminnalle antamista tavoitteista on eriarvoisuuden vähentäminen.

– Tavoite, että toiminta vähentää eriarvoisuutta, on strateginen taustatavoite. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että mahdollisimman laaja opiskelijajoukko osallistuisi Taitaja-toimintaan oman tasonsa mukaisesti. Usein yhteen ryhmään panostettaessa muut unohtuvat.

Muita Koulutuskeskus Salpauksen Taitaja-toiminnalle antamia tavoitteita on hyvä yhteistyö paikallisten yritysten kanssa sekä opettajien innostaminen mukaan toimintaan.

– Opiskelijoita ei saada mukaan, jos opettajat eivät vie viestiä heille.

Marita Modeniuksella on kokemusta myös kansainvälisistä kilpailuista. WorldSkills 2013 -kilpailussa Saksan Leipzigissa oli vankka suomalaisenkannustus.

KUVA: WorldSkills International

Oppilaitoksen suurena tavoitteena on myös, että oppimistulokset ja oppimisympäristöt ovat kansainvälistä huippua. Marita Modeniuksen mielestä kilpailutoiminta tukee myös tätä tavoitetta.

Kilpailupäällikkö koordinoimassa

Koulutuskeskus Salpauksessa on nimetty kilpailupäällikkö, joka koordinoi sekä Taitaja-toimintaa että muutakin kilpailutoimintaa. Hän käy esimerkiksi oppilaitoksen eri yksiköiden infotilaisuuksissa kertomassa kilpailutoiminnasta. Kilpailupäällikkö järjestää lisäksi valmennustapahtumia Taitaja-kilpailuun lähtevälle joukkueelle. Taitaja-toiminta on myös kirjattu Salpauksen strategiaan ja opetussuunnitelmaan.

Marita Modeniuksen mielestä kilpailupäällikön nimeäminen on auttanut levittämään tietoa Taitaja-toiminnasta Salpauksen kaltaisessa isossa oppilaitoksessa.

– 90-luvulla oli muutamia soihdunkantajaopettajia ja kilpailutoiminta oli pitkälti heidän harteillaan.

Taitaja-toimintaan osallistuminen on Salpauksessa nyt hyvällä tolalla, mutta uusia koulutusaloja kannustetaan koko ajan mukaan toimintaan. Koulutuskeskus Salpaus on Taitaja2014-kilpailun pääjärjestäjä.

– Uskon, että tapahtuma lisää intoa. Toimintaan ei voi todella syttyä, ennen kuin itse näkee tapahtuman. Tapahtumassa mukana oleminen nostaa intoa varmasti valtavasti.

”Sain pitää avausanat Taitaja2001-kilpailussa Lahden upouudessa Messukeskuksessa. Sillä hetkellä koin tekeväni suomalaisen ammatillisen koulutuksen merkittävää historiaa.”

TÄHTIHETKI

Koko 2000-luku oli
Taitaja-tapahtumalle
suurta kasvun aikaa.

Nousuputki alkoi 2000-luvulta

Taitaja2001 käänsi koko Suomen ammatillisen koulutuksen arvostuksen nousuun ja teki Koulutuskeskus Salpauksesta kertaheitolla tunnetun oppilaitoksen. Tapahtuman jälkeen oppilaitoksen hakijamäärät ovat olleet tasaisessa nousussa.

– Myös monet alat, jotka eivät aiemmin olleet erityisen veto-voimaisia, ovat lisänneet paljon arvostustaan. Esimerkiksi rakennusalan ja muidenkin tekniikan alojen arvostus on nousut paljon Taitaja-toiminnan ansiosta.

Lisäksi yrityksistä on tullut Modeniuksen mielestä oppilaitosten luonnollisia kumppaneita osittain ammattitaitokilpailutoiminnan ansiosta. Opettajat ovat rikastuttaneet omaa työtään olemalla mukana toiminnassa, ja opiskelijat ovat ylittäneet itsensä kilpailijoina ja järjestäjinä.

– Taitaja-toiminnasta on ollut paljon hyötyä Koulutuskeskus Salpaukselle. Näemme Taitaja2014-tapahtuman järjestämisen myös ison oppilaitoksen yhteiskunnallisena tehtävänä.

Taitaja2001 oli pitkälti Salpauksen ja Skills Finlandin järjestämä tapahtuma, mutta Taitaja2014 on useiden koulutuksen järjestäjien ja yritysten yhdessä järjestämä tapahtuma. Taitaja-tapahtumasta onkin tullut Modeniuksen mielestä ison joukon yhteistyötä ja kumppanuutta.

Tärkeä kansainvälinen ulottuvuus

Koulutuskeskus Salpaus on vahvasti sitoutunut Taitaja-toimintaan. Oppilaitos näkee Taitajan tavaksi oppia uusia toimintatapoja ja kehittää ammatillista koulutusta ja tukea opetus-suunnitelmaa.

– Taitaja-toiminta on juurtunut voimakkaasti osaksi oppilaitoksen toimintaa. Uusi rehtori ja kilpailupäällikkö ovat vahvasti sitoutuneet Taitajaan. Toki talouden kiristyminen tekee väen motivoimisen ja innostamisen mukaan entistä haastavammaksi.

Marita Modenius arvelee, että tiukentuvat resurssit pakottavat karsimaan rönsyjä Taitaja-tapahtumasta, mutta hän ei halua arvioida, mistä pitäisi karsia. Kansainvälistä yhteistyötä hän pitää tärkeänä ja toivoo, että siitä ei ainakaan karsita.

– Salpaus on kutsunut esimerkiksi venäläisiä opetusalan edustajia ja yhteistyökumppaneitaan tutustumaan Taitaja-tapahtumaan. Kansainvälinen ulottuvuus on minusta tärkeä.

Modenius uskoo, että myös Taitajan kytkeminen opetukseen vahvistaa toiminnan asemaa taloudellisesti tiukkoina aikoina. Taitaja-tapahtuma ansaitsee Modeniuksen mielestä kaiken kaikkiaan paikkansa, sillä tapahtuma on kasvattanut ammatillisen koulutuksen suosiota merkittävästi ja toiminut koulutuksen ansiokkaana näyteikkunana.

Taitaja vientituotteeksi

Yhtenä kilpailutoiminnan kehittämiskohteena Marita Modenius näkee toiminnan liittämisen koulutusvientiin.

– Suomessa on laadukasta ammatillista koulutusta ja hyvät mahdollisuudet koulutusvientiin. Taitaja-tapahtuma voisi auttaa viennissä. Suomalaiset pedagogiset ratkaisut, ammatillisen koulutuksen työelämäyhteydet ja oppimisympäristöt kehittyvät ja leviävät jokaisessa Taitaja-tapahtumassa myös kansainvälisille partnereille jo nyt.

Modeniuksen mielestä Taitaja-tapahtuma on ottanut paljon oppia WorldSkills-tapahtumasta ja nykyään tapahtumat ovat melko samanlaiset.

– Toki WorldSkills on paljon suurempi kuin Taitaja, mutta Suomen kokoisen maan ei tarvitse järjestää esimerkiksi WorldSkills Leipzig 2013 -tapahtuman kokoista tapahtumaa.

Marita Modeniuksen mielestä Taitaja-tapahtuman on kehityttävä ajassa, tosin perusidea ja tapahtuman henki saavat hänestä säilyä ennallaan jatkossakin.

– Rehti kilpailuhenki, innostus ja ajatus, että pannaan itseemme likoon yhtenä rintamana, on hienoa. Minulle on tullut aina hyvä olo nuorten puolesta, kun olen jutellut innostuneiden ja jännittyneiden kilpailijoiden kanssa kilpailussa tai nähnyt heidän keskittyvän tehtävään. Voi miten ihanaa, ajattelen silloin. •

Marita Modenius

- opetusneuvos
- rehtori emerita, Koulutuskeskus Salpaus

MOTTO

Ennakkoluulottomasti uusiin haasteisiin.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Oppilaitokset, nimetkää ammattitaito-kilpailutoiminnasta vastaava kilpailupäällikkö.
- Pidetään kiinni kansainvälisestä yhteistyöstä Taitaja-toiminnassa.
- Taitaja-toiminta koulutusviennin avuksi.
- Pidetään kiinni Taitaja-tapahtuman yhdessä tekemisen hengestä.

Opiskelijan selkä suoristuu

Suomen Liikemiesten Kauppaopiston lehtori **Tapio Kattainen** on nähnyt, kuinka opiskelijoiden selkä suoristuu ja usko omaan osaamiseen vahvistuu tuomareiden kehujen edessä. Hänestä Taitaja-tapahtuma on hyvällä polulla, mutta paikalleen se ei saa jäädä.

Suomen Liikemiesten Kauppaopiston lehtori Tapio Kattainen on ollut Taitaja-tapahtumassa mukana vuodesta 2000. Kattainen aloitti Taitaja-taipaleensa semifinaalikoordinaattorina. Vuodesta 2005 hän on ollut verkkosivujen tuottaminen -lajin päätuomari ja sittemmin kansainvälisten EuroSkills-kilpailujen tekninen delegaatti.

Taitajan suosio on kasvanut

Tapio Kattaisen mielestä on hienoa, että opiskelijat saavat mahdollisuuden osoittaa osaamistaan kilpailutoiminnassa joka vuosi. Vuosittainen osallistuminen Taitaja-tapahtumaan kuuluu myös Suomen Liikemiesten Kauppaopiston tavoitteisiin.

– Tavoitteenamme on lähettää merkonomi- ja datanomiopiskelijoita semifinaaleihin joka vuosi. Tarjoamme myös henkilöstölle mahdollisuuden osallistua valmennukseen ja kilpailutoimintaan, Kattainen kertoo.

Opiskelijat ovat osallistuneet kilpailuun vuosi vuodelta ahkerammin. Kilpailuun osallistuminen kysyy kuitenkin rohkeutta.

– Kilpailu on monille opiskelijoille pelottava. Heillä on ehkä pelko omasta osaamisesta ja kasvojen menettämisestä, jos he eivät pärjääkään kilpailuissa. Olemme rohkaisseet opiskelijoita ja suosio on kasvanut.

Taitaja-kilpailuissa Kattainen on myös nähnyt, kuinka onnistuminen paistaa opiskelijoista ja saa heidän selkänsä suoristumaan.

– Kilpailuissa näkee, kuinka tyytyväisiä opiskelijat ovat, kun tuomareina olevat yritysten edustajat kehuvat heitä.

KUVA: Anitti Varonen, Taitaja2013

Opiskelijoiden tarkkaa keskittymistä seurasi Taitaja2013-kilpailussa peräti 37 600 katsojaa.

Tärkeitä suhteita työelämään

Tapio Kattainen näkee Taitaja-toinnassa monenlaisia hyötyjä.

– Onnistumisen ja kilpailukokemuksen lisäksi opiskelijat solmivat kilpailuissa suhteita yrityksiin. Tapio Kattainen tietää entisiä opiskelijoita, jotka ovat työllistyneet yrityksiin, kun heidät on ensin pantu merkille Taitaja-kilpailussa.

Taitaja-tapahtuma on Kattaisen mielestä tärkeää markkinointia ja osaamisen osoittamista Suomen Liikemiesten Kauppaopistolle sekä koko Suomen ammatilliselle koulutukselle.

– Tapahtuma on parhaita mahdollisia väyliä tuoda ammatillisen koulutuksen laatua esille. Lahden Taitaja2001-tapahtuman jälkeen ammatillisen koulutuksen suosio Suomessa on selvästi noussut.

Taitaja2001 oli selvästi edellisvuosien Taitaja-tapahtumia suurempi ja sen jälkeen tapahtumat ovat kasvaneet.

Kattaisen mielestä Taitaja-tapahtuma kytkee myös oppilaitokset ja alueellisen työelämän yhteen.

– Työelämän edustajat näkevät kilpailuissa parhaiden opiskelijoiden tason kullakin ammattialalla. Ilman kilpailuja he eivät näkisi samalla tavalla, mitä opiskelijat osaavat.

Lisäksi monien opettajien tulee tapahtuman takia otettua yhteyttä yrityksiin. Tavallisesti yritysten kanssa ovat ehkä tekemisissä vain työssäoppimista ohjaavat opettajat, mutta Taitajan ansiosta myös monet muut opettajat.

”Valmentamilleni oppilaille tuli kaksoisvoitto verkkosivujen tuottamisessa ja voitto tietojenkäsittelylajissa Jyväskylän Taitaja2003 -tapahtumassa. Se oli voitto minullekin valmentajana.”

TÄHTIHETKI

**IT- ja viestintäteknologia-
lajit vaativat kilpailijoilta
luovuutta ja teknistä
osaamista.**

Ammatillista kehittymistä

Ammattitaitokilpailutoiminta ei ole tuntunut Tapio Kattaisesta liian raskaalta hyviin puoliin nähden.

– Tapahtumassa opettajatkin oppivat paljon. Tapahtuma on kuin ammatillista lisäkoulutusta opettajille. Taitajassa on myös helppo tavata muita opettajia ja vertailla esimerkiksi sitä, miten opetus toimii eri oppilaitoksissa ja kuinka muut ovat kehittäneet oppimisympäristöjä.

Taitaja2012-finaalissa yhdessä verkkosivujen tuottamisen kilpailutehtävässä kilpailijat käyttivät yhteistyökumppanina olevan Microsoftin uutta Azure-pilvipalvelua. Samalla Kattainen oppi itsekin käyttämään pilvipalvelua ja saattoi alkaa opettamaan sen käyttöä datanomiopiskelijoille.

Eri alojen uudet tuulet näkyvät Taitaja-tapahtumassa usein ennen kuin ne tulevat oppilaitosten opetussuunnitelmiin.

– Taitaja tuo yritysmaailman uusinta tietoa oppilaitoksille. Samalla oppilaitokset saavat usein työvälineitä ja materiaaleja yrityksiltä myös tavalliseen opetukseen.

Kattainen tosin toivoo, että nykyistä useammat nuoret opettajat innostuisivat toiminnasta.

– Toiminnassa aktiivisten opettajien ikääntyminen on yksi uhka. Samat opettajat ovat myös mukana monessa erilaisessa toiminnassa ja silloin on riski, että he väsyvät ja jättäytyvät pois.

Kilpailutoiminta opetukseen

Suomen Liikemiesten Kauppaopiston panos ammatitaito-kilpailutoimintaan ei ole pienemässä.

– Yleisen talouden laman vaikutuksia on toki vaikea arvioida.

Tapio Kattainen pelkää hieman, että vaikea taloustilanne saattaa pienentää Taitaja-tapahtumien budjetteja ja lisätä järjestäjien paineita.

– Tapahtuma on laajentunut paljon viime vuosina ja käy siksi järjestäjille aiempaa työläemmäksi.

Kattaisen mielestä olisi myös hyvä, jos valmennus- ja kilpailutoiminta kytkettäisiin nykyistä paremmin opetukseen myös rahoituksen kautta.

– Oppilaitoksen saamasta opiskelijakohtaisesta yksikköhinnasta osan voisi käyttää valmennus- ja kilpailutoimintaan. Näin toki tapahtuu nykyisinkin, mutta asiasta voisi olla maininta tulevassa toisen asteen rahoitusmallissa.

Kattainen toivoo, että kilpailuihin osallistuminen kelpaisi myös ammattitutkintojen näytöiksi.

– Minusta kilpailut olisivat luonteva tapa suorittaa ammattiosaamisen näyttöjä. Kilpailutilanne varsinkin kansainvälisissä kilpailuissa voi olla myös paljon haastavampi kuin näyttötilanne työpaikalla. Joissakin tapauksissa tutkintotoimikunta on kuitenkin katsonut, että ainoa paikka näytöille on oikea työpaikka.

Korkeakouluopiskelijat mukaan

Tapio Kattainen näkisi mielellään ammattikorkeakouluopiskelijoita tulevaisuuden Taitaja-kilpailuissa.

– Joihinkin lajeihin voisivat osallistua myös ammattikorkeakoulujen opiskelijat. Näin toimintaan tulisi myös entistä enemmän opettajia mukaan. Kansainvälisissä kilpailuissa on myös joitakin lajeja, joihin Suomessa on koulutusta vain ammattikorkeakouluissa, ei toisen asteen oppilaitoksissa.

TaitajaPLUS ja Taitaja9 ovat olleet Kattaisen mielestä hyviä lisäyksiä.

– Kilpailu, jossa saa näyttää omia taitoja, on erityisryhmille aivan yhtä tärkeä kuin muillekin. Taitaja9 on ammatillisen koulutuksen markkinointia kasi- ja ysiluokkalaisille. Se on lisännyt koulutuksen vetovoimaa peruskoululaisten keskuudessa.

Kattaisen mielestä Taitaja-tapahtuma puolustaa paikkaansa hyvänä jokavuotisena tapahtumana, mutta uudistuminen on hyvän tapahtuman elinehto.

– Taitaja-tapahtuma on muotoutunut viime vuosina nykyiseen hyvään muotoonsa. Usein on kuitenkin huono, jos kaikki jatkuu ennallaan. Siksi ammattikorkeakoulujen mukaantuloa voisi harkita. Ammattikorkeakoulu on myös monen ammattikoulun käyneen jatko-opiskelupaikka. •

Tapio Kattainen

- lehtori, Suomen Liikemiesten Kauppaopisto
- verkkosivujen tuottaminen -lajin päätuomari Taitaja-kilpailuissa vuodesta 2005
- tekninen delegaatti, WorldSkills Europe

MOTTO

Taitajassa kaikki ovat voittajia!

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Opettaja, rohkaise opiskelijoita osallistumaan Taitaja-semifinaaleihin.
- Oppilaitokset, osallistukaa Taitaja-kilpailuun. Taitaja on oppilaitoksen markkinointia parhaimmillaan.
- Opettaja, Taitaja käy ammatillisesta lisäkoulutuksesta. Käytä tilaisuus hyväksesi.
- Ammattikorkeakouluopiskelijat mukaan Taitaja-kilpailuun.

Taitaja nostaa tasoa

Luokkatoverin osallistuminen Taitaja-kilpailuun saa koko luokan innostumaan vaativista tehtävistä. Silloin yhteishenki ja oppimisen taso nousevat. Näin käy, kun Taitaja-toiminta on osa oppilaitoksen arkea.

Turun ammatti-instituutti ei osallistu Taitaja-kilpailuun kahmiakseen mitaleja, vaikka niitäkin on tullut. Tärkeintä on, että kaikki opiskelijat saavat mahdollisuuden osallistua ja koetella omaa osaamistaan.

– Osallistuminen on tärkeämpää kuin menestys, Turun ammatti-instituutin tulosaluejohtaja **Hannu Immonen** toteaa.

Hänellä on kokemusta Taitaja-toiminnasta järjestäjänä, valmentajana ja tuomarina.

Taitaja-kilpailuihin osallistuvat opiskelijat ovat usein muita kiinnostuneempia tulevasta ammatistaan. Heidän osallistumisensa semifinaaleihin auttaa kuitenkin koko ryhmää.

– Osan valmentautuminen Taitaja-kilpailuun nostaa koko ryhmän motivaatiota opetukseen. Usein muutkin haluavat kokeilla tavallista haastavampia tehtäviä, kun osa tekee niitä. Joidenkin opiskelijoiden valmentautuminen kilpailuun tuo uudenlaista ilmapiiriä ja parantaa koko ryhmän oppimisen tasoa.

Ei erillistä valmennusta

Turun ammatti-instituutissa ei ole Taitaja-semifinaaleihin osallistuville opiskelijoille erillistä valmennusta.

– Valmennus on kytketty opetukseen. Perusopetuksen on oltava niin laadukasta, että sen avulla on mahdollista osallistua semifinaaleihin.

Jos opiskelija etenee semifinaaleista finaaliin, opetusta on mahdollista eriyttää.

Hannu Immosen mielestä Turun ammatti-instituutissa on onnistuttu tuomaan Taitaja-toiminta osaksi arkea.

– Meillä Taitaja-toiminta ei ole erillään opetuksesta. Osallistujia myös riittää laajalla rintamalla.

Vaikka Hannu Immonen on tyytyväinen siihen, kuinka moni Turun ammatti-instituutin opiskelija osallistuu Taitaja-semifinaaleihin, osallistujia voisi olla vielä enemmän. Oppilaitos voisi hyödyntää

KUVA: Ville Kokkola, Taitaja2013

Hannu Immonen ehdottaa, että oppilaitokset hankkisivat suuria ja kalliita koneita entistä enemmän yhdessä.

Taitaja-kilpailujen tehtäviä opetuksessa myös nykyistä enemmän.

– Semifinaalien osallistujamääriä voitaisiin ehkä kasvattaa. Voisimme myös käyttää Taitaja-tehtäviä opetuksessa nykyistä enemmän. Koulutuksen tason tulee kuitenkin koko ajan nousta ja sitä kautta myös tehtävien tason.

Järjestäminen on suuri ponnistus

Turun ammatti-instituutti oli Taitaja2005-tapahtuman järjestäjä. Taitaja2015 tulee olemaan jälleen Turussa.

– Näemme tapahtuman järjestämisen niin tärkeänä oppilaitoksen kehittämisen työkaluna, että haluamme järjestää tapahtuman uudestaan. Kymmenen vuotta on sopiva sykli.

Vuonna 2005 Turun ammatti-instituutti järjesti finaali kilpailun ja oheistapahtumat yksin ainoana oppilaitoksena yhdessä yritys yhteistyökumppaneiden kanssa. Taitaja2015 tulee olemaan kahdeksan oppilaitoksen yhteinen ponnistus.

– Halusimme muut Varsinais-Suomen koulutuksen järjestäjät mukaan järjestämään tapahtumaa ja kehittämään omaa toimintaansa kilpailujen avulla. Meillä on yhteisiä kehittämishankkeita muitakin, mutta tämä lähes neljän miljoonan euron hanke on selvästi isoin yhteinen ponnistus tähän asti.

”Oma valmennettavani voitti kultaa putkiasennuslajissa Taitaja2002-kilpailussa. Peruskoulussa hän oli erityisoppilas, mutta nousi Taitajassa kultamitalipallille. Parasta on, kun saa nuoren polkua raivattua eteenpäin.”

TÄHTIHETKI

Kilpailualueiden rakentaminen on aina suuri työ.

Taitaja-tapahtumaa ei ole aiemmin järjestetty yhtä monen oppilaitoksen toimesta kuin Turun Taitaja2015 tulee olemaan.

– Uskon, että muidenkin oppilaitosten kannattaa pohtia tapahtuman järjestämistä yhdessä. Näin voi jakaa kustannuksia ja työmäärää ja moni oppilaitos pääsee kehittämään toimintaansa.

Pitkäaikaisia yrityskumppaneita

Hannu Immonen listaa Taitaja2015-tapahtuman tavoitteeksi muun muassa tyytyväiset kilpailijat ja valmentajat sekä ydin-kohderyhmien tavoittamisen.

– Pää tavoite on tietysti järjestää onnistunut tapahtuma. Toivon, että tavoitamme uravalintoja miettivät peruskoululaiset ja heidän huoltajansa sekä uutta ammattia pohtivat nuoret aikuiset.

Immosen mielestä tapahtumaa järjestävien oppilaitosten ponnistus kevenisi, jos tapahtumalla olisi nykyistä enemmän pitkäaikaisia yritys yhteistyökumppaneita.

– Jos tapahtumalla olisi nykyistä enemmän isoja yrityksiä pitkäaikaisina yhteistyökumppaneina ja oppilaitokset hankkisivat kuhunkin tapahtumaan paikallisia yrityksiä yhteistyökumppaneiksi, järjestäminen olisi helpompaa. Toivon, että Skills Finlandin ja tapahtuman järjestäjän välillä tämä kehitystyö jatkuu ja syvenee synnyttäen uusia yritys yhteistyömalleja.

Immosen mielestä kaikenlaisia tapahtuman järjestämisen perustoimintamalleja pitäisi saada aiempaa enemmän.

– Kukin Taitaja-tapahtumaa järjestävä oppilaitos voisi ottaa mallit sitten suoraan käyttöön.

Koneet kisoista kouluihin

Hannu Immonen toivoo Skills Finlandilta apua yritys yhteistyön lisäksi erityisen kalliiden koneiden ja laitteiden hankkimisessa Taitaja-kilpailuun. Hänestä oppilaitosten kannattaisi hankkia suuret ja kalliit koneet kilpailuun keskitetysti yhdessä.

– WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailussa neljän k:n periaate Koneet kisojen kautta kouluihin toimi hyvin. Sitä kannattaisi käyttää muutenkin. Niin saadaan kustannuksia ja riskejä hajautettua.

Hannu Immonen tarkoittaa kalliilla koneilla 50 000–100 000 euroa maksavia koneita, kuten koneistuslajissa käytettäviä sorveja. Kalliita laitteita on myös esimerkiksi auton asennuslajissa ja kokkilajissa.

– Pöytien ja tietokoneiden tuominen kisapaikalle ei ole ongelma.

Immosen mielestä kilpailun pääjärjestäjä ja Skills Finland voisivat yhdessä koordinoida koneiden ja laitteiden hankintaa. Kaikenlaista oppilaitosten välistä yhteistyötä pitää hänen mielestään myös lisätä.

Tiukkenevat resurssit haastavat

Turun ammatti-instituutti haluaa osallistua Taitaja-tapahtumaan jatkossakin laajalla rintamalla.

Hannu Immosen mielestä tiukkenevien resurssien näkökulmasta on kuitenkin tärkeää, että Taitaja-semifinaaleihin osallistuminen kytkeytyy suoraan opetukseen. Hän arvelee, etteivät oppilaitosten hartiat ehkä riitä jatkossa Taitaja-tapahtuman järjestämiseen joka vuosi.

– Olisi myös hyvä pohtia, voisiko tapahtuman järjestää hieman pelkistetympin kuin nyt.

Hannu Immonen on huomannut, että Taitaja-brändi on tullut vajaan kymmenen vuoden aikana huomattavasti aiempaa tunnetummaksi.

– Kun järjestimme Taitaja2005-kilpailun, monet kyselivät, mikä Taitaja on. Nyt esimerkiksi yritykset tuntevat Taitajan. Enää ei tarvitse selitellä.

Immonen on tyytyväinen vahvaan Taitaja-brändiin ja siihen, että tapahtumalla on merkittävä vaikutus talousalueelle.

– Varmasti Taitaja-tapahtuma jatkuu ja kehittyy. •

Hannu Immonen

- tulosaluejohtaja, Turun ammatti-instituutti
- tekniikkapäällikkö, Skills Finland ry
- tekninen delegaatti, WorldSkills International

MOTTO

Mikään työ ei ole täydellinen.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Opettaja, varmista, että perusopetus on niin laadukasta, että sen turvin voi osallistua Taitaja-semifinaaleihin.
- Oppilaitokset, järjestäkää Taitaja-tapahtuma yhdessä.
- Oppilaitokset, tehkää enemmän yhteistyötä. Hankkikaa kalliita opetusvälineitä yhdessä.
- Enemmän käytännön toimintamalleja oppilaitoksille Taitaja-tapahtuman järjestämiseen.

Opettaja panee itsensä likoon

Taitaja-toiminta vaatii opettajalta rohkeutta ja heittäytymistä, mutta myös antaa paljon. Viher-rakentamista opettavan **Renne Sänisalmen** mielestä opettajien innostuksen herättäminen Taitaja-toimintaan on kilpailutoiminnan suurimpia haasteita.

Viherrakentamisen opettaja Renne Sänisalmi on ollut Taitaja-toiminnassa mukana vuodesta 2006 lähtien. Ensin Taitajasta kuullessaan hän ajatteli, ettei lähde toimintaan mukaan, mutta työkaverin hyvät kokemukset ja myöhemmin omat myönteiset kokemukset muuttivat mielen.

– Varmaan epärointi oli arkuutta. Kilpailutoiminta mittaa opettajan ammattitaitoa, Sänisalmi pohtii.

Sinänsä Sänisalmi uskoo, että suomalaiset ammatillisen koulutuksen opettajat opettavat niin hyvin, että heidän opetuksellaan on kyllä mahdollista pärjätä Taitaja-kilpailussa. Taitaja-semifinaalin lähestyessä Sänisalmi lähettääkin yleensä sähköpostia viheralaa opettaville opettajille eri oppilaitoksissa innostaakseen heitä mukaan. Opettajien innostuksen herättäminen Taitaja-toimintaan on Renne Sänisalmen mielestä kilpailutoiminnan suurin haaste.

– Uusia oppilaitoksia pitäisi saada toimintaan mukaan.

Valmentaminen herkistää silmää

Renne Sänisalmi kokee, että Taitaja-toiminta on kasvattanut hänen tietämystään viherrakentamisesta sinänsä, mutta kehittänyt myös pedagogista osaamista.

– Opiskelijoiden valmentaminen kilpailuun herkistää silmää. Valmentaessa oppii lukemaan yksilöitä ja arvioimaan, millainen ohjaus kenellekin sopii. Valmentaminen on usein kahdenkeskistä ja melko erilaista kuin tavallinen opetus. Valmentaessa opettaja joutuu menemään lähemmäs opiskelijaa kuin luokkaopetuksessa.

Sänisalmi on poiminut kilpailutoiminnan syvällisestä ohjauksesta myös perusopetukseen sopivia opetustapoja. Hän arvelee, että oma opetustapa on muuttunut kokonaisuudessaan hieman aiempaa valmentavammaksi Taitaja-toiminnan seuraksena.

Lisäksi kilpailutoiminta on tärkeä verkostoitumisen väline.

KUVA: WorldSkills International

Viherrakentaminen on kilpailulajina myös kansainvälisissä WorldSkills- ja EuroSkills-kilpailuissa.

– Suomessa on vain parikymmentä oppilaitosta, jotka opettavat viherrakentamista, ja yhteistyötä on pitkien välimatkojen takia muuten aika vähän. Taitajassa ihmiset tulevat tutuksi ja monet viime vuosien yhteistyökuviot viherrakentamisen alalla ovat lähteneet Taitaja-toiminnasta.

Taitaja mittaa tason

Kainuun ammattiopiston Taitaja-toiminnalle antamia tavoitteita ovat opetuksen kehittäminen, verkostoituminen oppilaitosten ja yhteistyöyritysten kanssa, laadun mittaaminen sekä näkyvyyden parantaminen. Vaikka Taitaja-toimintaa ei ole vielä varsinaisesti kirjattu oppilaitoksen strategiaan, toiminta on tarkoitus tuoda osaksi perusopetusta. Tätä tavoitetta tukee esimerkiksi osallistuminen Hämeen ammattikorkeakoulun Ammattitaitokilpailut osaksi opetusta -koulutukseen Itä-Suomen ammattitaito ry:n kanssa. Kainuun ammattiopisto on Itä-Suomen ammattitaito ry:n jäsen.

Renne Sänisalmen mielestä on myös hyvä, että Taitajan ansiosta eri oppilaitokset saavat yhteisiä harjoitustehtäviä opetuskäyttöön. Hän käyttää Skills Finlandin tehtäväpankin Taitaja-tehtäviä omassa opetuksessaan. Kainuun ammattiopistossa kannustetaan kilpailutehtävien hyödyntämiseen perusopetuksessa.

”Omien valmennettavien pärjääminen Taitaja-kilpailussa ja se, että he ovat ylpeitä omasta osaamisestaan, sykähdyttää minua aina. He eivät ehkä voita, mutta panevat itsensä täysillä likoon.”

TÄHTIHETKI

Renne Sänisalmi on tyytyväinen, että Taitaja2013-kilpailussa viherrakentamisen kilpailualueena oli oikea puistoalue Joensuun keskustan liepeillä.

Lisää oikeita työtilanteita

Renne Sänisalmen mielestä Taitaja-toimintaan panostaminen on kannattanut. Kainuun ammattiopisto vastasi Joensuun Taitaja2013-tapahtumassa viherrakentaminen-lajin järjestämisestä.

– Se oli ehdottoman kannattava keikka. Rakensimme pysyvän puistoalueen Joensuun jäähallin ja tiedepuiston väliin. Se oli hyvä opetuskohte ja rakentaminen oli oikeaa puistorakennustyötä. Osa rakentamisesta kuului kilpailutehtäviin, mutta osan omat opiskelijamme rakensivat opintasuorituksina. Lisäksi pidimme tapahtuman aikana seitsemän tutkintotilaisuutta omille opiskelijoille.

Renne Sänisalmen mielestä kilpailutehtävien pitäisi ollakin nykyistä enemmän oikeiden työtehtävien kaltaisia ja kilpailutilanteiden työtilanteiden kaltaisia. Myös kilpailussa tehtävien tuotteiden pitäisi tulla Sänisalmen mielestä mielellään oikeaan käyttöön.

– Viherrakentamisessa kilpailukohte oli nyt ensimmäisen kerran oikea kohde, eikä esimerkiksi hiekkalaatikko. Ymmärrän, ettei oikeiden kohteiden tekeminen ole aina mahdollista. Toivon, että kilpailussa tehtäisiin kuitenkin mahdollisimman paljon oikeita kohteita ja mahdollisimman vähän hiekkalaatikoleikkejä.

Pistelaskussa voi kikkailla

Nykyistä todenmukaisempien kilpailutehtävien lisäksi Renne Sänisalmi toivoo nykyistä selkeämpää arviointitapaa. Arviointia tulisi hänen mielestään kehittää niin, että se tukisi nimenomaan ammatillista kehittymistä.

– Joskus viherrakentamisen kilpailuissa on ollut mahdollista kikkailla mittapisteiden kanssa. Jos kilpailija on esimerkiksi huomannut asentaneensa muurin väärään korkoon, on korkeuden säätämiseksi käytetty keinoja, joita ei todellisuudessa voisi käyttää. Arviointikriteerien tarkemmalla määrityksellä tällaiseen ei enää ole mahdollisuutta.

Tarkemmat arviointikriteerit tosin edellyttävät, että ainakin päätuomarilla on kokemusta aiemmista kilpailuista. Renne Sänisalmen mielestä päätuomarin tuleekin olla lajivastaavan tukena arviointikriteerien laadinnassa heti alusta pitäen. Samoin lajiohjausryhmän tulee perehtyä arviointikriteereihin syvällisesti.

Taitaja-tapahtuman järjestämiseen on Sänisalmen mielestä olemassa hyvät vakiintuneet mallit ja Skills Finland tekee hyvää työtä, mutta oppilaitokset, jotka eivät ole vielä kilpailutoiminnassa mukana, pitäisi saada myös mukaan. Niille kilpailutoimintaa kannattaa perustella ammatillisen koulutuksen kehittämisenä.

– Taitaja-toimintaa perustellaan välillä lähinnä ammatillisen koulutuksen näkyvyyden tärkeydellä, mutta minusta toiminnan tehtävä koulutuksen kehittäjänä on tärkeämpi.

Iso Taitaja joka toinen vuosi

Renne Sänisalmi arvelee, että ammatillisen koulutuksen rahoituksen pieneneminen pakottaa oppilaitokset säästämään tulevaisuudessa myös kilpailutoiminnassa.

– Talouden kiristyessä tämä kilpailutoiminta on helppo karsia ylimääräisenä kulueränä, mikäli toiminnan tuomaa hyötyä ei osata nähdä.

Sänisalmi toivoo, että Taitaja-tapahtuma säilyy yhdellä paikkakunnalla järjestettävänä isona tapahtumana, sillä isossa tapahtumassa kilpaileminen on kilpailijoille erityisen hieno kokemus. Jos tapahtuma jakaantuisi useammalle kuin yhdelle paikkakunnalle, sen kiinnostavuus ja mediahuomio luultavasti pienenisivät.

– Mieluummin kuin että tapahtumaa täytyy pienentää, näkisin, että se järjestettäisiin jatkossa vain joka toinen vuosi. Iso tapahtuma on hyvä, tosin sitä ei ole hyvä kasvattaa enää nykyisestä, sillä sitten tapahtuman järjestämiseen sopivia kaupunkeja olisi liian vähän.

Itse Renne Sänisalmi uskoo pyörivänsä Taitaja-toiminnan kuvioissa jatkossakin. •

Renne **Sänisalmi**

- viheralan opettaja, Kainuun ammattiopisto

MOTTO

Jokaisen pitää tehdä omat erehdyksensä.

VINKIT **TAITAJAN** TULEVAISUUTEEN

- Opettaja, rohkaistu ja kokeile, voisiko Taitaja-toiminta olla sinun juttusi.
- Nykyistä enemmän oikeiden työtilanteiden ja -tehtävien kaltaisia kilpailutehtäviä ja -tilanteita.
- Taitajan tehtävien arviointi nykyistä selkeämmäksi.
- Säilytetään Taitaja-tapahtuma nykyisen kokoisena isona tapahtumana.

Erityisopiskelijoiden osaaminen esiin

Meillä kaikilla on tarve olla osa jotain suurempaa. Koulutustoiminnan johtaja **Hannu Koivula** Ammattiopisto Luovista toivoo, että TaitajaPLUS näkyy Taitaja-tapahtuman osana tulevaisuudessa entistä vahvemmin.

Erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita kouluttava Ammattiopisto Luovi on kirjannut Taitaja-toiminnan strategiaansa. Oppilaitoksessa katsotaan, että kilpailutoiminta on tärkeä osa opiskelijoiden koulutusta ja kasvatusta. Oppilaitoksen tavoitteena on oppilaitosten välisen yhteistyön lisääminen Taitaja-toiminnan avulla. Ainakin yksi opiskelija osallistuu vuosittain TaitajaPLUS-tai Taitaja-kilpailuun jokaisesta ammattiopiston seitsemästä yksiköstä. TaitajaPLUS-vastuuvuosina opiskelijoita ja opettajia osallistuu myös kilpailun järjestämiseen.

– Olemme onnistuneet näissä tavoitteissamme. TaitajaPLUS-semifinaaleihin on osallistunut keskimäärin runsaat kymmenen kilpailijaa ja esimerkiksi Joensuun Taitaja2013-tapahtumassa toistastaa opiskelijaa ja opettajaa oppilaitoksestamme olivat järjestämässä tapahtumaa, Ammattiopisto Luovin koulutustoiminnan johtaja Hannu Koivula kertoo.

Hyvät kokemukset kannustavat

Nyt jo kahdeksanvuotisen TaitajaPLUS-kilpailun suosio voisi olla kilpailijamääriä ja erityisopiskelijoiden määriä vertaillen nykyistä parempikin. Ammattiopisto Luovissa Taitaja-innostusta ovat nostattaneet yksittäiset tyytyväiset kilpailijat ja opettajat.

– Taitaja-toiminta antaa opiskelijoille ja opettajille uutta näkemystä opiskeluun ja työelämään. Osallistuminen on tärkeämpää kuin menestyminen. Onnistumisen kokemukset, omien rajojen mittaaminen sekä oman osaamisen kehittäminen ovat tavoitteita kilpailuun osallistumiselle. Taitaja on myös tapa olla mukana yhteiskunnan kehityksessä, Hannu Koivula summaa.

Koivulan mielestä Ammattiopisto Luovin muiden oppilaitosten kanssa tekemä yhteistyö on lisääntynyt Taitaja-toiminnan ansiosta.

– Toki on ollut myös menestyneitä opiskelijoita. Yksittäisiä menestyviä opiskelijoita tärkeämpänä näen toiminnassa kuitenkin sen, että yhteistyö lisääntyy ja monet ovat mukana järjestämässä tapahtumaa, kuten pitämässä kahviota tai siivoamassa tapahtuma-aluetta. On tärkeää kokea olevansa osa jotain suurempaa.

International Abilitympics -kilpailut ovat erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kansainväliset kilpailut. International Abilitympics 2011 järjestettiin Soulessa, Etelä-Koreassa.

KUVA: Skills Finland

Hoi työnantaja, tekijöitä tarjolla

Hannu Koivulan mielestä erityisopiskelijoiden osallistuminen Taitaja-toimintaan ja Taitaja-tapahtumaan on tärkeää myös siksi, että työnantajat näkevät erityisopiskelijoiden taidot.

– Suomi tarvitsee kaikki kädet. Haluamme osoittaa, että on paljon työtä, jota erityisopiskelijat pystyvät tekemään. Heillä on korkea motivaatio töihin.

Koivula näkeekin TaitajaPLUS-kilpailun tehtävänä myös työnantajien ennakkoluulojen hälventämisen.

– Työnantajat ehkä pelkäävät työllistää erityistä tukea tarvitsevia työntekijöitä. Ennakkoluulojen karsiminen on siksi tärkeää ja Taitaja on hyvä paikka näyttää intoa ja taitoja.

Koivulan mielestä TaitajaPLUS-kilpailu on ammatillisille erityisoppilaitoksille tärkeä näyteikkuna. Kilpailu tekee oppilaitoksista myös aiempaa tunnetumpia ja suosituimpia.

– Opiskelijat ovat myös aiempaa ylpeämpiä siitä, että opiskelevat juuri meillä.

”Silmäni kostuivat TaitajaPLUS-kilpailussa Oulussa vuonna 2010, kun näin oppilaitoksessamme opiskelevan pojan tuuletuksen, kun hän sai tarkkaa keskittymistä vaativan tehtävän valmiiksi. Hän pomppasi pystyyn tuoilta, nosti kädet ilmaan ja yleisö taputti. Opiskelijan kasvoilta paistoi valtava onnellisuus.”

TÄHTIHETKI

Puhdistuspalvelualan näkyvyys TaitajaPLUS-kilpailussa ja Taitaja-kilpailussa on lisännyt alan arvostusta ja vetovoimaa.

KUVA: Jaakko Manninen, Taitaja2012

Vertaismarkkinointi vaikuttaa

Ammattiopisto Luovin johto, opettajat ja opiskelijat innostuivat Taitaja-toiminnasta yksittäisten hyvien kokemusten ansiosta. Hannu Koivula näkeekin tehokkaimpana markkinointikonstina vertaisten tekemän ruohonjuuritason markkinoinnin. Se tarkoittaa, että opiskelijat ja opettajat kertovat toisille opiskelijoille ja opettajille, miksi Taitaja-tapahtumassa on hienoa olla mukana.

– Vertaisten markkinointi vaikuttaa ihan eri tavoin kuin jos ylhäältäpäin käsketään osallistumaan johonkin.

Oppilaitoksen johto on Hannu Koivulan mukaan tärkeässä roolissa sikäli, että johto mahdollistaa Taitaja-toimintaan osallistumisen. Jos oppilaitos on kirjannut kilpailutoiminnan strategiaansa, se tarkoittaa, että toiminta on ideologisesti hyväksyttyä ja tärkeää. Strategisen linjauksen lisäksi opettajien on toki haluttava olla mukana toiminnassa.

– Opettajilla on valtava merkitys siihen, kuinka motivoituneita opiskelijat ovat.

Entistä vahvempi Taitaja-perhe

TaitajaPLUS-kilpailu saisi olla Hannu Koivulan mielestä nykyistä näkyvämpi osa Taitaja-tapahtumaa ja nykyistä paremmin siihen sidottu.

– Edelleen on paikallaan kilpailla vertaisten kesken, mutta kilpailussa voitaisiin esimerkiksi käyttää nykyistä enemmän samoja kilpailualueita. Toivon, ettei TaitajaPLUS jää erityisoppilaitosten erilliseksi temmellyskentäksi. Kaikkien on saatava kokea olevansa osa Taitaja-perhettä.

Neljä viidesosaa erityistä tukea tarvitsevista opiskelijoista opiskelee yleisissä ammatillisissa oppilaitoksissa. Koivulan mukaan juuri ne pitäisi saada nykyistä paremmin mukaan Taitaja-toimintaan.

Myös TaitajaPLUS-kilpailun kilpailulajeja tulisi Koivulan mielestä pohtia oppilaitosten kesken.

– Haluaisin myös yleisen puolen oppilaitokset mukaan pohtimaan, missä lajeissa TaitajaPLUS-kilpailussa kannattaisi kilpailla.

Kilpailulajien pohtiminen liittyy Hannu Koivulan mielestä laajempaan kysymykseen siitä, millaisille aloille erityistä tukea tarvitsevat työllistyvät ja millaista koulutusta heille kannattaa järjestää.

Kaikkien osallistuminen on tärkeää

Hyvää kehitystä TaitajaPLUS-kilpailun taipaleella on Hannu Koivulan mielestä jo tapahtunut paljon.

– Ammatillisten erityisoppilaitosten välinen yhteistyö on tiivistynyt entisestään. Myös yleinen asenne TaitajaPLUS-kilpailua kohtaan on parantunut. Monet hyväksyvät TaitajaPLUS-kilpailun nyt entistä paremmin osaksi Taitaja-tapahtumaa. Se on pitkälti Skills Finlandin työn ansiota.

Hannu Koivula uskookin, että Taitaja-tapahtuman ja TaitajaPLUS-kilpailun tulevaisuus on hyvä.

– Ammatillisen koulutuksen rahoituksen kiristyminen toki tässäkin kohtaa huolestuttaa.

Koivula toivoo, että myös järjestäjät ja kilpailijat, jotka eivät yllä palkintopallille, saisivat Taitaja-tapahtumassa nykyistä enemmän huomiota.

– Järjestäjät ja semifinaaleihin osallistuvat opiskelijat antavat myös suuren panoksen tapahtumassa. Kaikki he ovat mukana kehittämässä ammatillista koulutusta ja koettelemassa omia rajojaan. •

KUVA: Sini Rintahaka

Hannu Koivula

- koulutustoiminnan johtaja, Ammattiopisto Luovi

MOTTO

Asioilla on tapana järjestyä.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Erityisoppilaitokset ja erityisopetusta tarjoavat koulutuksen järjestäjät, pohtikaa, millaista hyötyä Taitaja-tapahtuma voi teille tarjota.
- Lisää oppilaitosten vertaismarkkinointia TaitajaPLUS-kilpailulle.
- TaitajaPLUS-kilpailu nykyistä vahvemmin osaksi Taitaja-tapahtumaa.
- Enemmän hehkutusta järjestelyissä mukana oleville tukitiimiläisille ja kaikille kilpailijoille, ei vain voittajille.

Taitaja tarvitsee uudistumista

Taitajalla on suuri merkitys ammatillisen koulutuksen kehittämislle ja tapahtuma on hyvin järjestetty. Tiukkenevassa taloustilanteessa pitäisi kuitenkin uskaltaa tehdä reippaita muutoksia.

Jyvaskylän ammattiopisto on järjestänyt Taitaja-tapahtuman kaksi kertaa. Taitaja2003 ja Taitaja2012 olivat Jyvaskylässä. Tapahtumien järjestäminen ja kilpailutoimintaan osallistuminen on Jyvaskylän ammattiopiston rehtori **Kirsti Kososen** mielestä kannattanut.

– Kilpailutoiminta on helppo tapa kehittää oppilaitoksen henkilöstön osaamista. Kilpailutoiminnan avulla opettajien osaaminen pysyy ajan tasalla ja se varmistaa laadukasta opetusta kaikille opiskelijoille, Kosonen sanoo.

Kilpailutoimintaan osallistuvat opettajat pysyvät kärryllä siitä, millaisia haasteita työelämässä on ja millaista osaamista niiden edessä tarvitaan. Myös oppilaitoksen verkostot muihin oppilaitoksiin ja yrityksiin vahvistuvat ja opiskelijoiden osaaminen kasvaa.

Kuitenkin Kirsti Kosonen epäilee, ettei Jyvaskylän ammattiopisto tule järjestämään Taitaja-kilpailua enää uudelleen nykyisillä ehdoilla.

– Kun oppilaitosten valtionosuuksia leikataan ja yrityksetkään eivät ehkä lähde tapahtuman yhteistyökumppaneiksi samoin kuin nousuvuosina, järjestäjä joutuu ottamaan liian suuren taloudellisen riskin.

Rahoitusta pitäisi kehittää

Kirsti Kososen mielestä Taitaja-tapahtuman rahoitus kaipaakin kehittämistä. Hänestä järjestävän oppilaitoksen pitäisi saada tietää jo kilpailupäätöksen tullessa, kuinka paljon opetus- ja kulttuuriministeriö antaa tapahtuman järjestämiseen rahaa.

– Nyt järjestäjä ottaa ison riskin, kun sitoutuu järjestämään kisat tietämättä, kuinka paljon saa avustusta. Tilanne on tiukkenevan taloustilanteen takia hyvin erilainen nyt kuin viisi vuotta sitten.

Kososen mielestä on syytä pohtia, onko tarpeen järjestää yhtä isoa ja kallista tapahtumaa kuin viime vuosien Taitaja-tapahtumat ovat olleet. Tiettyjä osia Taitaja-tapahtumasta voisi hänestä vakioida, jotta järjestäjän työmäärä kevenisi.

Kirsti Kososen mielestä Taitaja-tapahtuman visuaalisessa ilmeessä voisi olla nykyistä enemmän vuodesta toiseen samanlaisena toistuvia osia.

– Esimerkiksi viestintää ja markkinointia voisi paketoita ja tuotteistaa. Taitajan visuaalisessa ilmeessä voisi olla paljon nykyistä enemmän vakioituja osia vaikka viideksi vuodeksi kerrallaan. Kukin järjestäjä voisi vaihdella ilmettä hieman itse.

Kirsti Kosonen arvelee, että yhtenäinen ja tunnistettava visuaalinen ilme saattaisi myös lisätä Taitaja-tapahtuman näkyvyyttä.

Lisää järjestäjiä Taitajalle

Nyt Suomessa on kymmenkunta kaupunkia, joiden oppilaitokset käytännössä kykenevät järjestämään Taitaja-tapahtuman. Kirsti Kososen mielestä olisi hyvä, jos nykyistä useampi kaupunki saisi toimia tapahtumapaikkana ja nykyistä useampi oppilaitos järjestäjänä.

– Kisa piristää alueen taloutta ja mielelläni jakaisin tätä hyötyä useammalle paikkakunnalle.

Kosonen uskoo, että nykyistä suurempi määrä vakioituja osia tapahtuman järjestämisessä mahdollistaisi järjestämisen myös pienemmille oppilaitoksille. Hänestä tapahtuman järjestäjän liikkumavara on nyt turhankin suuri.

– Järjestäjän liikkumavaraa voisi pienentää, jotta järjestäminen helpottuisi kaikille.

Vaihtoehtoisesti hänestä pitäisi muodostaa isojen kaupunkien kisarinki, jolloin rinkiin kuuluvat oppilaitokset järjestäisivät Taitaja-tapahtuman ennalta sovitusti vuorotellen.

– Se edellyttäisi kuitenkin vakioitua rahoitusta.

”Jyväskylän Taitaja2012-tapahtuman päättäjäisten loppuesitys oli musiikki- ja tanssiesitys, jossa nuorin esiintyjä oli 5-vuotias ja vanhimmat nuoria aikuisia. Se oli hyvin vaikuttava. Sitä katsoessani ajattelin, että nuorissa todella on tulevaisuus.”

TÄHTIHETKI

Taitaja2013-tapahtuman juonsivat opiskelijat Juhon Ihalainen ja Krista Karppinen. Tapahtuma oli näytön paikka myös heille juontajina.

Koko toisen asteen kilpailu

Kirsti Kososen mielestä toisen asteen ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden lisäksi lukiolaiset voisivat osallistua Taitajaan joissakin lajeissa.

– Koko toinen aste voisi hyödyntää Taitajaa. Lukiolaiset voisivat osallistua ainakin tietoteknisiin lajeihin.

Kososen mielestä lukiolaisten osallistuminen kilpailuun olisi tärkeää opinto-ohjauksen näkökulmasta.

– Monet lukiolaiset päätyvät kuitenkin myöhemmin ammatilliseen koulutukseen ja ammatillisen koulutuksen ammatteihin.

Jyväskylän Taitaja2012-tapahtumassa lukiolaiset olivat mukana järjestämässä oheistapahtumia ja se oli Kososen mielestä hyvä. Keski-Suomessa eri koulutuksen järjestäjät ovat tottuneet tekemään tiivistä yhteistyötä keskenään.

– Meillä ei ole ollut esimerkiksi hankkeita, joissa olisi ollut mukana vain Jyväskylän oppilaitokset, pitkään aikaan.

Maahanmuuttajaopiskelijat mukaan

Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelee melko paljon maahanmuuttajaopiskelijoita, mutta heidän osuutensa Taitaja-kilpailijoista on verrattain pieni. Kirsti Kososen mielestä maahanmuuttajaopiskelijoita pitäisikin innostaa kilpailuun mukaan nykyistä enemmän.

– Kannattaisi katsoa peiliin ja arvioida, toteutuuko tasa-arvo tässä asiassa. Maahanmuuttajien osallistumiseen pitäisi kiinnittää huomiota kilpailuun lähtijöitä etsittäessä.

Kokonaisuudessaan kansainvälisyys saisi näkyä Taitaja-tapahtumassa Kososen mielestä nykyistä vahvemmin.

– Oppilaitokset puuhastelevat kaikenlaisissa kansainvälisissä hankkeissa koko ajan. Tämä puoli saisi näkyä myös Taitajassa nykyistä vahvemmin ja ulkomaalaisia kilpailijoita saisi olla mukana nykyistä enemmän.

Lauantai kilpailupäiväksi

Taitaja-tapahtuma on nykyisellään arkipäivinä ja suurin osa yleisöstä on yläkoulujen oppilaita. Kirsti Kososen mielestä yksi Taitaja-tapahtuman kilpailupäivistä saisi olla lauantai, jotta myös suuri yleisö pääsisi katsomaan kilpailua.

– Jos on tavoitteena suuri yleisö, jolle jakaa ammatillisen koulutuksen ilosanomaa, yhden kisapäivän pitäisi olla lauantai.

Kilpailun lajien määrää voisi Kososen mielestä puolestaan karsia.

– Kilpailussa mukana olevissa lajeissa voisi olla pientä kiertoa. Kisajärjestäjät voisivat aina omalta kohdaltaan pohtia, mitkä lajit jäisivät pois.

Kirsti Kososen mielestä tiukkenevassa taloustilanteessa tuttu tekemisen tapa pitää kyseenalaistaa.

– Tässä tilanteessa on pakko pohtia, mitä kannattaisi tehdä toisin, vaikka asiat onkin tehty aiemmin hyvin. Pitää uskaltaa tehdä reippaita muutoksia.

Sinänsä Kirsti Kosonen uskoo, että Taitaja-tapahtuma kyllä säilyy, sillä kilpailutoiminta on erinomainen ammatillisen koulutuksen kehittämisen väline. Hän kuitenkin toivoo, että kun hän käy eläkeläisenä katsomassa Taitaja-tapahtumaa vuosien kuluttua Jyväskylässä, tapahtuma näyttää uudistuneelta. •

KUVA: Sini Rintahaka

Kirsti Kosonen

- rehtori, Jyväskylän ammattiopisto

MOTTO

Lievä niukkuus edesauttaa luovia ratkaisuja.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Nykyistä enemmän kiinteitä osia tapahtumalle, kuten sama visuaalinen ilme viideksi vuodeksi kerrallaan.
- Nykyistä enemmän maahanmuuttajaopiskelijoita mukaan kilpailemaan.
- Lauantai kilpailupäiväksi, jotta suuri yleisö pääsee paikalle.
- Karsitaan lajeja, jotta kilpailun järjestäjän työmäärä kevenee.

Taitaja on menestystarina

Taitajan tulevaisuus on ruusuinen, jos sitä ei pilata liian vaikeilla kilpailutehtävillä tai kasvattamalla tapahtumaa liian isoksi. Näin uskoo Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän johtaja **Ilkka Pirskanen**.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä lähti alun perin mukaan ammattitaitokilpailutoimintaan tarjotakseen lahjakkaille ja motivoituneille opiskelijoille yksilöllisiä opintopolkuja. Koulutuskuntayhtymän johtaja Ilkka Pirskasen mukaan ammattikoulussa on usein kolmenlaisia opiskelijoita. Suurin joukko on tavallisia opiskelijoita ja kaksi pienempää ryhmää ovat he, joilla on elämännhallintaan liittyviä vaikeuksia sekä he, jotka ovat muita motivoituneempia ja lahjakkaampia.

– Kilpailutoiminta on hyvä tapa tarjota mahdollisuuksia heille, jotka haluavat panostaa paljon osaamisensa kehittämiseen, Pirskanen luonnehtii.

Vielä tärkeämpi tavoite kuin lahjakkaiden motivointi on Pirskasen mielestä kuitenkin se, että mahdollisimman moni opiskelija osallistuu Taitaja-semifinaaleihin. Joukkojen osallistuminen nostaa koulutuksen laatua, kun suurella joukolla opiskelijoita ja heidän opettajiaan on oma osaaminen näytillä.

Taitaja Pohjois-Karjalan asialla

Taitaja-kilpailu on ollut Pohjois-Karjalassa menestystarina monessakin mielessä. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän strategiset tavoitteet – koulutuksen laadun nostaminen Taitaja-toiminnan avulla ja henkilökohtaisten opintopolkujen tarjoaminen lahjakkaille opiskelijoille – ovat Ilkka Pirskasen mielestä toteutuneet.

Taitaja-semifinaaleihin on osallistunut vuodesta toiseen toistasataa koulutuskuntayhtymän opiskelijaa ja osallistumismäärät ovat myös hieman kasvaneet vuosi vuodelta. Palkintojakin on tullut, sillä Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä on ollut useampana vuonna Taitaja-kilpailussa kolmen parhaan koulutuksen järjestäjän joukossa. Ammatillisen koulutuksen imago ja koulutuksen laatu Pohjois-Karjalassa ovat myös nousseet.

Kaiken kaikkiaan Taitaja-kilpailu on Ilkka Pirskasen mielestä suuri syy ammatillisen koulutuksen vetovoimaan Suomessa.

– Suomalainen ammatillinen koulutus on kansainvälisesti vertaillen vetovoimaista. Suurin syy vetovoimaisuudelle lienee hyvät jatko-opiskelumahdollisuudet, mutta toinen tärkeä syy on varmasti Taitaja-toiminta.

Joensuu Arena oli Taitaja-tapahtuman näyttämönä myös vuonna 2007. Taitaja2007 oli siihen mennessä suurin Arenassa järjestetty tapahtuma. Taitaja2013 oli sitäkin suurempi.

KUVA: Antti Varonen, Taitaja2013

Kilpailutehtävät perustutkinnon tasoa

Ilkka Pirskanen uskoo, että Taitajan tulevaisuus onkin hyvä, kunhan kilpailutehtävistä ei tule liian vaikeita ja kunhan tapahtuma ei kasva niin isoksi, että se voidaan järjestää hyvin harvassa kaupungissa.

– Tehtävien pitää olla sellaisia, että niistä on mahdollista suoriutua perustutkinnon kiitettävällä osaamisella. Nyt on vaarana, että tehtävät koko ajan vaikeutuvat, eivät ole enää opetussuunnitelman mukaisia ja sitten ei löydykään tarpeeksi laajaa linkkiä koulutuksen laadun kehittämisen ja kilpailutoiminnan välille. Jos Taitaja alkaa vaatia paljon spesiaaliopetusta, se vie opettajan aikaa liikaa perusopetuksesta.

Pirskanen uskoo, että erot kilpailijoiden suorituksessa voidaan tarpeen vaatiessa mitata ajassa.

– Esimerkiksi 50 kilometrin hiihdossa urheilijoiden ajat paranevat koko ajan hieman, mutta ei hiihtomatkan pituutta ole silti muutettu 150 kilometrin hiihdoksi.

Pirskanen ei ole myöskään tavannut Taitaja-toiminnassa koskaan työelämän edustajaa, joka pitäisi kilpailutehtäviä liian helppoina, mutta useammat ovat pohtineet, onko kilpailijoilla riittävän kiire.

– Työnantajat arvostavat joutuisuutta.

Ilkka Pirskanen mielestä huippuvalmennus sopii Taitaja-kilpailua paremmin kansainvälisiin kilpailuihin.

– Siellä voidaan satsata yksilön valmentamiseen ja hakea huipputasoa.

”Pohjoiskarjalaisten opiskelijoiden pärjääminen kilpailussa on aina tähtihetki.”

TÄHTIHETKI

Ilkka Pirskasen mielestä on huolehdittava, etteivät Taitaja-tehtävät muutu tulevana vuosina liian vaikeiksi. Tehtävien on oltava Pirskasen mielestä jatkossakin opetus suunnitelman kiitettävää tasoa.

Kahdeksan vuotta on sopiva sykli

Taitaja2007 ja Taitaja2013 olivat molemmat Joensuussa. Kilpailujen välissä oli kuusi vuotta. Se oli Ilkka Pirskasen mielestä melko lyhyt aika.

– Tapahtumia on hyvä olla sellaisella aikavälillä, että osa edellisistä yhteistyökumppaneista on vielä yritysten johdossa. Näin he tietävät heti, mistä on kyse. Jos edellisestä kilpailusta menee yli kymmenen vuotta, yrityksen johto ehtii vaihtua.

Kahdeksasta kymmeneen vuoteen on Pirskasen mielestä sopiva aikaväli samalle järjestäjälle järjestää uusi Taitaja-tapahtuma edellisen jälkeen. On hyvä, jos mukana on noin puolet sellaisia henkilöitä, joilla on kokemusta järjestämisestä, ja puolet uusia.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä sai Taitaja2013-tapahtuman yhteistyökumppaniksi monta sellaista yritystä, jotka olivat mukana myös vuonna 2007. Yhteistyökumppaneiden hankkiminen Taitaja2013-tapahtumaan ja tapahtuman järjestäminen ei ollut Pirskasen mielestä erityisen vaikeaa.

– Kun lähdimme tekemään Taitaja2007-tapahtumaa, harva pohjoiskarjalainen yritysjohtaja tunsi Taitaja-toimintaa. Taitaja2007 avasi silmät toiminnalle ja ammatillisen koulutuksen laadulle alueella.

Bussikyytejä yritysjohtajille

Ilkka Pirskasen mielestä yritys yhteistyökumppaneiden hankkiminen Taitaja-kilpailuun edellyttää hyvää pohjatytöä.

– Avainkumppaneille on pystyttävä näyttämään, mistä Taitaja-tapahtumassa on kyse. Tapahtumaa on vaikea myydä PowerPoint-esityksellä ja valokuvilla. Olemme vieneet yritysten edustajia useampana vuonna bussilla eri kaupunkien Taitaja-tapahtumiin.

Paikallisten yhteistyökumppaneiden viemistä itse kilpailuun Pirskanen suosittelee myös muille järjestäjille tai sellaisiksi haluaville.

Yritysten edustajia olisi hyvä saada Pirskasen mukaan nykyistä enemmän myös yleisöksi Taitaja-tapahtumaan.

– Työelämän edustajien saaminen mukaan vaatii varmaankin ihan jalkatyötä ja aktiivista kutsumista. Toki heille on oltava myös hyvää ohjelmaa, kuten hyviä seminaareja.

Sama summa kaikille

Taitaja-tapahtuman järjestämisen rahoitusta pitäisi Ilkka Pirskasen mielestä saada nykyistä läpinäkyvämmäksi ja ennakoitavammaksi.

– Olisi selkeää, jos opetus- ja kulttuuriministeriö ilmoittaisi etukäteen, että mikä taho tahansa Taitaja-tapahtuman tietynä vuonna järjestääkin, ministeriö antaa tapahtumaa varten tietyn määrän rahaa.

Esimerkiksi joensuulaiset järjestäjät eivät Taitaja2013-kilpailua suunnitellessaan tienneet, millä summalla ministeriö avustaa kilpailun järjestämistä.

– Tiesimme toki Taitaja2007-kilpailun avustuksen ja oli puhetta, että avustus tulisi varmaan olemaan samansuuruinen. Olisi hyvä, jos avustusten myöntäminen olisi nykyistä ennakoitavampaa. Summat saisivat olla tiedossa jo vuosia etukäteen ja kaikille samat.

Rahoitusta lukuun ottamatta toimintamallit Taitaja-tapahtuman järjestämiseen olivat Pirskasen mielestä selkeämmät 2013 kuin 2007.

– Taitaja2007-kilpailua järjestäessä kävimme vielä rajanvetoa Skills Finlandin kanssa siitä, mitkä ovat järjestäjän tehtäviä ja mitkä Skillsin tehtäviä. Toimintamallit olivat onneksi kehittyneet kuudessa vuodessa ja toki meillä oli jo omat rutiinit.

Kaiken kaikkiaan Ilkka Pirskanen on tyytyväinen Joensuun Taitaja2013-tapahtumaan ja uskoo, että uudet kilpailutkin Joensuuhun vielä tulee. •

Ilkka Pirskanen

- johtaja, Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä

MOTTO

Kova yritys johtaa menestykseen.

KUVA: Tarmo Sotikov

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Pidetään kilpailutehtävät perustutkinnon osaamisen taholla, jotta Taitaja-toiminta kehittää koulutuksen laatua jatkossakin.
- Mitataan kilpailijoiden suoritusten eroa kellolla.
- Taitaja-järjestäjät, kutsukaa yritysten edustajia muiden kaupunkien tapahtumiin ja kyyditkää heidät paikalle.
- Lisää työelämän edustajia Taitaja-yleisöksi.

Jatkuvuudesta turvaa kilpailutoiminnalle

Taitaja-toiminta on lisännyt oppilaitosten välistä yhteistyötä ja ammattikoululaisten ylpeyttä osaamisestaan. Toiminnan rahoituksen pitäisi olla kuitenkin nykyistä pitkäjänteisempää.

Floristiikan lehtori **Kirsi Vesalainen** on toiminut Taitaja-kilpailussa eri rooleissa, kuten kukkasidontalajin lajipäällikkönä, valmentajana, kilpailuun osallistuneiden floristioppilaidensa huoltajana ja tuomarina vuodesta 2004 tähän päivään saakka. Hän on puhunut myös sen puolesta, että ammattitaitokilpailussa toimiminen tulisi valinnaiseksi osaksi floristisen alan koulutusta. Alkuvuodesta 2014 näin tapahtuu ainakin Ammattiopisto Liviassa. Ammatillisen lisäkoulutuksen floristin tutkinnon valinnaiseksi osaksi voi valita floristisen alan kilpailijana toimimisen.

– On iso juttu, että kilpailutoiminta on täysin osa opetusta, Vesalainen iloitsee.

Verkostoituminen lisää läpinäkyvyyttä

Ammattiopisto Livia on asettanut ammattitaitokilpailutoiminnan yhdeksi tavoitteeksi henkilöstön osaamisen päivittämisen ja kehittämisen. Käytännössä se tarkoittaa, että oppilaitos pyrkii osallistumaan Taitaja-kilpailuun ahkerasti. Toinen suuri tavoite on verkostoituminen muiden oppilaitosten kanssa. Ammattiopisto Livia onkin esimerkiksi mukana Turun Taitaja2015-tapahtuman järjestämisessä yhdessä Turun ammatti-instituutin ja useamman muun oppilaitoksen kanssa.

Verkostoitumista on tapahtunut Kirsi Vesalaisen mielestä paljon kukkasidontalajin sisällä.

– Lajin parissa operoivat ovat verkostoituneet hyvin keskenään.

Vesalaisen mielestä verkostoituminen johtaa tiedon jakamiseen sekä ammatillisen koulutuksen opetuksen ja oppimisen tason nousemiseen.

– Verkostoitumisen ansiosta kynnys yhteistyöhön on madaltunut. Jos pohdin esimerkiksi jotain asiaa opetuksessa, ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuuden järjestämisessä, minun on helppo soittaa toisen oppilaitoksen opettajalle ja kysyä neuvoa.

Verkostoituminen lisää myös alan läpinäkyvyyttä. Opettajat eivät kyräile omista nurkistaan ja salaa muilta omia hyviä opetuskäytäntöjään.

KUVA: Anni Varonen - Taitaja2015

Kukkasidontalajissa Taitaja-tehtävinä ovat esimerkiksi istutusasetelman tekeminen, ojennettavan kimpun sitominen sekä pöytäkoristeen tekeminen.

Kilpailutoiminta opettaa opettajaakin

Kirsi Vesalainen kokee, että kilpailutoiminta on kehittänyt verkostoitumisen lisäksi hänen osaamistaan kukka-alasta ja opettamisesta. Toiminta myös motivoi.

– Taitajassa kilpailevalla opiskelijalla on mahdollisuus haastaa itseään enemmän kuin tavallisessa opetuksessa. Kilpailijan innostus motivoi myös minua opettajana. Innostus motivoi, vaikka kilpailusta ei tulisiakaan mitaleita.

Kirsi Vesalainen kokee, että Taitaja-toiminta on antanut enemmän kuin ottanut, mutta hän on huolissaan siitä, että toiminta kuormittaa liikaa pientä opettajien piiriä.

– Rahoitus tulee olemaan suuri kysymysmerkki ja vaikuttamaan osallistumiseen. Uskon, että oppilaitoksemme tulee olemaan Taitaja-kilpailussa mukana jatkossakin, mutta kansainvälisistä kilpailuista en osaa sanoa.

Vesalaisen mielestä kilpailutoimintaan pitäisi saada mukaan useampia opettajia niin Ammattiopisto Liviassa kuin muissakin oppilaitoksissa.

– Kun ympyrät ovat liian pienet, työmäärä käy liian raskaaksi ja osaaminen karttuu vain pienelle ryhmälle.

”Kukkasidontalajin valmennusrinkimme kokoontui ensimmäisen kerran syksyllä 2010. Paikalla oli 18 valmennettavaa, 10 valmentajaa ja 2 aikaisemmin kansainvälisiin kisoihin osallistunutta kilpailijaa. Kaikki olivat innostuneita ja ringin saaminen kokoon tuntui hienolta.”

TÄHTIHETKI

Kirsi Vesalaisen kokemuksen mukaan Taitaja-kilpailu on lisännyt ammattikoululaisten ylpeyttä omasta osaamisestaan.

Kilpailuista valinnaisia opintoja

Kirsi Vesalainen uskoo, että kilpailutoiminnan sitominen opetukseen valinnaisina opintoina auttaa rahoitukseen ainakin jonkin verran. Ammattiopisto Liviassa perustutkinto-opiskelija voi suorittaa viisi opintoviikkoa vapaavalintaisista opinnoista valmentautumalla ja osallistumalla Taitaja-kilpailuun.

Taitaja-semifinaaleihin ja finaaleihin valmentautuminen tapahtuu pitkälti normaalin opetuksen puitteissa, mutta kansainvälisiin kilpailuihin on oltava Vesalaisen mielestä valmennusta erikseen, mikäli mielessä ovat mitalisijat.

– Valmentaminen on intensiivistä. Se vaatii myös sitoutumista, pitkäjänteisyyttä ja intohimoa. Kaikki opettajat eivät ehkä siksi ole valmiita sitoutumaan työlääseen valmentamiseen.

Vesalainen pyrkii toteuttamaan valmennusta mahdollisimman paljon normaaleilla oppitunneilla.

– Viime vuonna kaksi opiskelijaaamme pääsi jatkokon Taitaja-semifinaaleista. Räättälöin normaalitunteja hieman, jotta kaikki kilpailun osa-alueet tuli käytyä läpi oppitunneilla ennen finaalia. Yhdellä lähijaksolla he tekivät eriytettyjä tehtäviä.

Me ollaan amiksesta, ylpeästi!

Osaamisen karttumisen ja verkostoitumisen lisäksi Taitaja-toiminnan antamaa hyvää on Kirsi Vesalaisen mielestä opiskelijoiden ammattilypeuden kasvaminen ja oppilaitoksen saama myönteinen näkyvyys.

– Taitaja-toiminta pitää yllä mielenkiintoa ammatilliseen koulutukseen yleisesti. Taitaja on myös tehnyt opiskelijoista ylpeitä koulutuksestaan. He eivät ole vain amiksesta vaan ovat ylpeästi amiksesta.

Näkyvyys kilpailutoiminnassa tarkoittaa Ammattiopisto Livialle puolestaan koulutuksen laadun osoittamista. Näkyminen kilpailutoiminnassa näkyy myös erityisesti lisäkoulutukseen hakijoiden määrässä.

– Perustutkinnon kohdalla monet nuoret pyrkivät oppilaitokseen, joka on lähellä ja johon kaveritkin hakevat, mutta lisäkoulutukseen hakevat pohtivat koulutuksen laatua. Näytämme kilpailutoiminnassa, että vaikka oppilaitos on melko pieni, meillä on huippuosaamista.

Vesalaisen mielestä Taitaja-tapahtuma esittelee myös ansiokkaasti ammattien tarjoamia mahdollisuuksia.

– Monesti kilpailutoiminnassa menestyneistä tulee oman alansa kehittäjiä. Se viestii nuorille, että alalla voi edetä melkein mihin vain.

Entistä varmempaa rahoitusta

Kirsi Vesalainen toivoo, että Skills Finlandin toiminta ja sitä kautta Taitaja-toiminta saataisiin nykyistä varmemmalle pohjalle.

– Jos opetus- ja kulttuuriministeriö kokee kilpailutoiminnan hyväksi, ministeriön pitäisi luoda pysyvä rahoitusmalli toiminnalle. Skillsin rahoituksen epävarmuus heijastuu eteenpäin oppilaitoksiin. Tunne, että pystyy luottamaan toiminnan jatkumiseen, on tärkeä. Se myös motivoi.

Kirsi Vesalainen haluaisi, että Skills Finland saisi siis pysyvän rahoitusmallin. Pelkkä valmennuksen integroiminen opetukseen ei hänestä riitä, vaan tarvitaan myös taho, joka johtaa kilpailutoimintaa.

– Skills Finland ry koordinoi toimintaa ja järjestää koulutuspäiviä ja on siksi tärkeä.

Vesalainen uskoo, että Taitaja-tapahtuma tulee kuitenkin olemaan jatkossakin joka vuosi, mutta semifinaalikiilpailijoiden määrä saattaa aaltoilla. Hänen mielestään finaalikiilpailijoiden määrää yhdessä lajissa voi olla tarpeen vähentää, jos tavoitteena on saada uusia lajeja mukaan.

– Jos on kova into Taitaja-toimintaan, pitäisi päästä kilpailemaan.

Tapahtuman organisoituminen on vuosien varrella parantunut Vesalaisen mielestä selvästi.

– Nyt on selkeät toimintamallit, jotka helpottavat tekemistä, ja tieto kulkee. Myös osaamisen taso kilpailussa on noussut esimerkiksi viimeisen kymmenen vuoden aikana merkittävästi. Jos vertaan kukkasidontatöiden ja -materiaalien esillepanoa 2004 ja 2013, ne ovat kuin eri planeetoilta. •

Kirsi Vesalainen

- lehtori, Ammattiopisto Livia

MOTTO

Yhteistyössä on voimaa.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Opettaja, ota pää pois oman oppilaitoksen pensaasta ja lähde mukaan Taitaja-toimintaan. Se motivoi ja kartuttaa osaamista.
- Kilpailutoiminta tutkinnon valinnaiseksi osaksi.
- Skills Finlandin rahoitus entistä varmemmalle pohjalle.
- Verkostoitukaa, opettajat ja koulutuksen järjestäjät.

Kohti kisa- tunnelmaa 2016

Koulutuskeskus Sedussa valmistellaan jo Seinäjoella järjestettävää Taitaja2016-tapahtumaa. Tavoitteena on hieno tapahtuma ja Taitaja-innostuksen leviäminen yhä laajemmille joukoille.

Taitaja2016-tapahtuman järjestelyt ovat jo alkaneet kilpailuvastaavan ja lajivastaavien rekrytoinnilla Koulutuskeskus Sedussa, Etelä-Pohjanmaalla. Johtaja **Reija Lepolan** mielestä on merkittävä asia, että Seinäjoelle on tulossa valtakunnallinen Taitaja-tapahtuma. Edellinen Taitaja oli Seinäjoella vuonna 2004. Silloin tapahtumasta kantoi vastuun Seinäjoen ammattioppilaitoksen kuntayhtymä, joka on nyt osa Seinäjoen koulutuskuntayhtymää.

– Taitaja2004-tapahtuma toi yhteisöllisyyttä ja hienoa yhteen hiileen puhaltamisen henkeä. Toivon, että Taitaja2016 toimii jälleen kerran hyvänä ammatillisen koulutuksen näyteikkunana ja yhteishengen nostattajana, Reija Lepola sanoo.

Samana vuonna Seinäjoella tulee olemaan Asuntomessut, joten valtakunnallisia tapahtumia kaupungissa piisaa.

Taitaja tiivistää yhteistyötä

Taitaja2004-tapahtuman järjestämiseen osallistui useita koulutuksen järjestäjiä. Sittemmin osa näistä on yhdistynyt. Taitaja2004 lähensi koulutuksen järjestäjiä toisiinsa sekä tiivisti myös yhteistyötä eri sidosryhmien ja erityisesti yritysten kanssa.

– Edelliset kisajärjestelyt olivat hyvä kokemus. Kaikki tekivät töitä yhdessä. Vaikka tapahtumasta on jo aikaa, kokemuksesta on silti hyötyä nyt uutta tapahtumaa järjestettäessä. Varmasti pyrimme tekemään jotain myös uudella tavalla.

Koulutuskeskus Sedu on verkosto-oppilaitos, jolla on kahdeksan koulutusyksikköä ja neljätoista opetuspistettä. Viime vuosina osa yksiköistä on osallistunut Taitaja-toimintaan erityisen ahkerasti. Reija Lepola uskoo, että tapahtuman järjestäminen tekee eri yksiköiden osallistumisesta nykyistäkin aktiivisempaa ja tuo ammattitaitokilpailutoimintaa lähemmäs kaikkia yksiköitä.

KUVA: Antti Varonen, Taitaja2013

Taitaja-tapahtuman yleisössä on paljon peruskoulun päättäviä nuoria. Heille vierailu tapahtumassa on tilaisuus löytää oma tulevaisuuden ammatti.

Yrittäjähenkeä riittää

Etelä-Pohjanmaan pienyrittäjävaltaisuus tulee Reija Lepolan mukaan varmasti näkymään kilpailussa.

– Etelä-Pohjanmaalla on hyvä yrittäjyyden henki, joka varmasti tukee tapahtuman järjestämistä. Suuri osa yrityksistä on pk-yrityksiä ja se on toki haaste. Isoille yrityksille esimerkiksi taloudellinen panostus yhteistyökumppanina voi olla helpompi kuin pienille yrityksille.

Lepola arveleekin, että Taitaja2016-tapahtumalla saattaa olla määrällisesti paljon yhteistyökumppaneita verrattuna johonkin toisen alueen oppilaitosten järjestämään tapahtumaan.

– Alueelliset tekijät vaikuttavat varmasti aina tapahtuman järjestämiseen ja niiden mukaan pitääkin toki toimia.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen leikkaukset tulevat olemaan pahimmillaan juuri vuosina 2015–2016. Siksi talous on Taitaja2016-tapahtuman järjestämisessä keskeinen haaste.

– Yhteistyökykyä ja yrittäjyyshenkeä tapahtuman järjestämiseen meiltä kyllä löytyy, kunhan talous saadaan pidettyä maltillisella tasolla. Toivottavasti saamme yhteistyökumppaneita ja ulkopuolista avustusta muun muassa valtiolta niin, että pystymme järjestämään laadukkaat kisat.

”Järjestämme joka kevät Taitaja-toimintaan osallistuneille kahvitilaisuuden kilpailujen jälkeen. Minusta on aina hienoa katsoa, kuinka opiskelijat ja opettajat ovat ylpeitä kokemuksistaan ja oppimastaan.”

TÄHTIHETKI

Reija Lepola uskoo, että kilpailutoiminta opettaa nuoria asettamaan tavoitteita ja pitämään niistä kiinni.

Taitaja tukee menestystä

Koulutuskeskus Sedussa Taitaja-toiminnan strategisia taustavoitteita ovat laadun kehittäminen sekä ammatillisen koulutuksen näkyvyyden ja arvostuksen lisääminen. Myös työelämäyhteistyön ja muun yhteistyön kehittäminen kuuluu tavoitteisiin.

– Näen, että yhteistyö, esimerkiksi opettajien keskinäinen yhteistyö, ja vertaisverkostojen sekä laadun kehittyminen ovat kilpailutoiminnan suurimpia hyötyjä. Vuosia sitten ammatillisen koulutuksen ja ammatillisten tutkintojen tunnettuuden lisääntyminen oli myös suuressa roolissa. Nyt tunnettuus on jo kehittänyt paljon.

Opiskelijoille Taitaja tarjoaa Reija Lepolan mielestä henkilökohtaisia onnistumisen elämyksiä. Jo semifinaaleissa onnistuminen voi olla suuri elämys ja finaalissa kilpaileminen vielä suurempi elämys.

– Kilpailutoiminnassa nuori oppii asettamaan itselleen tavoitteita ja pitämään niistä kiinni. Kilpailuissa menestyneet menestyvät myös usein työelämässä. Toki nuoren on oltava kilpailuhenkinen lähteäkseen mukaan Taitajaan. Osa opiskelijoista on hyviä osaajia, mutta eivät halua kilpailla. Kilpailutoiminnan tulee aina perustua henkilökohtaiseen valintaan.

Taitaja tukee projektiopintoja

Projektioppiminen vahvistuu ammatillisessa koulutuksessa tulevaisuudessa. Reija Lepolan mielestä ammattitaitokilpailutoiminta sopii erinomaisesti yhteen projektiopintojen kanssa ja tulee näin yhä luontevammaksi osaksi opetusta.

– Sedussa tehdään ja tuetaan projektioppimista koko ajan enemmän ja enemmän.

Reija Lepolan mielestä Taitaja on hyvä juuri ammatillisen koulutuksen omana kilpailuna. Tapahtuma tuo esiin sen valtaisan osaamisen määrän, jota ammatillisessa koulutuksessa on. Kilpailun ikärajaa voisi harkita nostettavaksi, jolloin aikuisopiskelijat voisivat myös osallistua kilpailuun.

– Aikuiskoulutus voisi olla vahvemmin mukana myös Taitajassa. Tämä tukisi osaltaan elinikäistä oppimista.

Taitaja-tapahtuman ohjesohjelman suunnitteluun ja toteuttamiseen voisivat osallistua Lepolan mielestä myös lukiolaiset ja ammattikorkeakoululaiset ammattikoululaisten lisäksi.

– Näin alue, jolla tapahtuma järjestetään, tulisi myös nykyistä vahvemmin esille.

Semifinaalit enemmän esiin

Reija Lepolan mielestä Taitaja-semifinaalit saisivat olla myös nykyistä näkyvämmiin mediassa.

– Semifinaaleilla on paljon järjestäjiä ja niissä on paljon osallistujia. Olisi hyvä, että semifinaalit ja sitä kautta niitä järjestävät

oppilaitokset saivat enemmän huomiota. Nyt oppilaitos, joka on finaalin pääjärjestäjä, saa kyllä paljon huomiota. Ehkä myös Skills Finland voisi kiinnittää tähän asiaan nykyistä enemmän huomiota. Toki päävastuu näkyvyydestä on aina järjestäjällä.

Reija Lepola näkisi nykyistä pienempiä oppilaitoksia mielellään myös Taitaja-tapahtuman järjestäjänä.

– Uskon, että nykyisiä järjestäjiä pienemmätkin oppilaitokset olisivat kiinnostuneita tapahtuman järjestämisestä, jos rahoitus olisi varmempaa. Nyt taustayhteisön on oltava aika vahva, jotta se voi ottaa tapahtuman järjestettäväkseen.

Sinänsä Taitaja-tapahtuma toimii Reija Lepolan mielestä hyvin. Tapahtuman näkyvyys ja veto-voima ovat hyviä, mutta vetovoimaa on myös ylläpidettävä aktiivisesti.

– Kilpailun on myös aina uudistuttava. On erittäin hyvä, että kilpailuun on tullut uusia lajeja. Koulutuksen uudistumista ja muuttumista on tärkeää tuoda esille. •

Reija Lepola

- johtaja, Koulutuskeskus Sedu

MOTTO

Sateen jälkeen paistaa aina aurinko.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Aikuisopiskelijat mukaan Taitaja-kilpailuun.
- Lukiolaiset ja ammattikorkeakoululaiset mukaan suunnittelemaan ja tekemään Taitaja-tapahtuman oheisohjelmaa.
- Semifinaalit ja niitä järjestävät oppilaitokset nykyistä paremmin esiin.
- Uudistetaan tapahtumaa ja otetaan mukaan uusia lajeja myös jatkossa.

Taitajaa tarvitaan edelleen

Parasta Taitaja-toiminnassa on opiskelijoiden kasvaminen. Prosessiteollisuuden lehtori **Susanna Kankaanranta** toivoo myös, että uudet lajit pääsisivät nykyistä helpommin kilpailulajeiksi Taitajaan.

Prosessiteollisuutta opettava Susanna Kankaanranta on tullut mukaan Taitaja-toimintaan valmennettuaan kilpailijoita ensin WorldSkills-kilpailuun. Nyt hän kuuluu koneenasennus ja kunnossapito -lajin lajiohjausryhmään ja toimii prosessiteknikkalajin parissa. Prosessiteknikka ei ole virallinen Taitaja-laji, vaan oli Taitaja2013-kilpailussa näytöslajina.

Kankaanranta toivoo, että laji saisi nykyistä vakaamman aseman kilpailussa. Hänestä uusien lajien saaminen mukaan Taitaja-kilpailuun tulisi olla muutenkin nykyistä helpompaa.

– Lajit voisivat vaihdella nykyistä enemmän jonkin kiertävän järjestelyn mukaan, Kankaanranta pohtii.

Osaavia tekijöitä Etelä-Karjalaan

Saimaan ammattiopisto Sampo haluaa olla aktiivinen Taitaja-toimija. Oppilaitoksen ensisijainen tavoite kilpailutoiminnassa on saada osaavaa ja jopa nykyistä osaavampaa työvoimaa Etelä-Karjalaan. Alueen työnantajat tarvitsevat tekijöitä esimerkiksi metsä-, kivi- ja elintarviketeollisuuden töihin.

Toinen oppilaitoksen Taitaja-toiminnalle asettama tavoite on oppilaitoksen markkinointi ja kolmas runsas osallistuminen Taitaja-semifinaaleihin.

– Olemme saavuttaneet markkinointitavoitteen, sillä paikallinen Vartti-lehti ja alueen sanomalehti Etelä-Saimaa ovat tehneet juttuja semifinalisteistamme ja finalisteistamme. Saimme myös täytettyä kaikki aloituspaikat syksyllä, Kankaanranta kertoo.

Paikallinen Vartti-lehti on esimerkiksi esitellyt oppilaitoksen semifinalistit sivuillaan ja seurannut näiden kilpailutaivalta. Susanna Kankaanrannan mukaan Taitaja-rumban läpikäyneet opiskelijat työllistyvätkin hyvin, sillä heille karttuu kilpaillessa erikoisosaamista ja paineensietokykyä.

– He saavat kilpaillessaan sellaisia haastavia oppimistilanteita, joita perusopetus ei voi tarjota.

KUVA: Anitti Varonen, Taitaja2013

Taitaja-lajit on jaettu kuuteen lajiperheeseen. Teollisuuden lajiperheeseen kuuluvia kilpailulajeja on seitsemän.

Todenmukaisia kilpailutehtäviä

Sampon opiskelijat valmentautuvat Taitaja-seminaaliin osittain opetussuunnitelmaan kuuluvilla oppitunneilla ja osittain erikseen. Finaaliin valmistautuminen tapahtuu suureksi osaksi tavallisten oppituntien ulkopuolella.

– Esimerkiksi kilpailussa käytettävät koneet voivat olla eri koneita kuin koulussa ja se vaatii opetusta erikseen. Usein finaalissa aiemmin kilpaillut opiskelija opettaa myös nuorempia kilpailijoita.

Susanna Kankaanranta tunnistaa kilpailutoiminnan kehittämisessä vaaran, että kilpailutehtävät menevät liian vaikeiksi.

– Minun on oltava itsekin tarkkana, ettei tehtävistä tule liian vaikeita, kun olen aiemmin ollut mukana WorldSkills-kilpailussa. On tärkeää pitää tehtävät opetussuunnitelman kiitettävän tason mukaisina.

Jotkut kilpailutehtävät ovat Kankaanrannan mielestä tosin hieman teennäisiä.

– Kun halliin ei voida tuoda paperikonetta, joudutaan soveltamaan ja tekemään tehtäviä, joita ei välttämättä ole oikeasti työelämässä. Onneksi prosessitekniikkalajissa saimme kilpailutehtävää varten yhteistyökumppanilta oikeat ohjelmat ja tehtävä oli realistinen, mutta ei tosin kovin näyttävä.

”Poikani voitti kultaa verkkosivujen tuottamisessa Taitaja2012-kilpailussa. Hän lähti silloin mukaan kilpailuun pohdinnan jälkeen kolmatta kertaa. Hän valmistui samana keväänä ja on nyt töissä.”

TÄHTIHETKI

Susanna Kankaanrannan mielestä uusia lajeja pitäisi saada nykyistä helpommin kilpailulajeiksi Taitajaan. Hänestä lajeja voisi kierrättää nykyistä enemmän.

Aidosti uudet kilpailutehtävät

Susanna Kankaanrannan mielestä Taitaja-finaalin tehtävistä pitäisi saada myös nykyistä enemmän tietoa ennalta.

– Tehtävät julkistetaan kyllä puolitoista kuukautta ennen kilpailua, mutta tehtävien kuvaukset saattavat olla niin yleisellä tasolla, että niihin on vaikea valmentautua tarkasti. Tehtävä saattaa tulla tehtäväksi myös sellaisilla laitteilla, jotka ovat yhdelle oppilaitokselle ennestään tuttuja. Tehtävän pitäisi mitata oikeasti osaamisen soveltamista ja ongelman pitäisi olla aidosti uusi kaikille kilpailijoille.

Kankaanrannan mielestä pitäisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota myös siihen, että semifinaalitehtävä ja finaalitehtävä mittaavat varmasti opetussuunnitelman mukaista samaa asiaa.

– Jos vaikka semifinaalitehtävässä menestyvät hyvät poraajat ja finaalitehtävässä hyvät hitsarit ja asentajat, tehtävät mittaavat eri osaamista, vaikka kokonaisuus onkin opetussuunnitelman mukainen. Tehtävien pitäisi mitata riittävän laajasti samaa osaamista.

Joissakin lajeissa voisi olla Kankaanrannan mielestä jopa nykyistä enemmän finalisteja ja joissakin lajeissa taas nykyistä vähemmän, sillä osa Taitaja-lajeista on selvästi suositumpia kuin toiset.

Taitaja ei ole kaikille tuttu

Taitaja-tapahtuma on lisännyt ammatillisen koulutuksen tunnettuutta ja arvostusta Etelä-Karjalassa, mutta vielä Taitaja ei ole Susanna Kankaanrannan kokemuksen mukaan kaikille tuttu.

– On vielä paljon opiskelijoita, vanhempia ja työelämän edustajia, jotka eivät tiedä, mikä Taitaja on. Kaikille ei ole myöskään selvää, mitä opiskelija on tehnyt, kun hän on voittanut Taitaja-kultaa.

Sinänsä tapahtuma on Kankaanrannan mielestä näkyvä ja arvostettu ja hyvä tapa huomioida ammatillisen koulutuksen opiskelijoita.

– On hyvä, että ammatillisilla opiskelijoilla on oma tapahtumansa, kun lukiolaisten ylioppilaskirjoituksia rummutetaan aina paljon.

Kankaanrannan mielestä tapahtuman lajien määrää olisi kuitenkin syytä rajoittaa, mikäli toiveena on, että nykyistä useammat oppilaitokset pystyisivät järjestämään tapahtuman.

– Lajeja voisi olla 35–40. Tai sitten pitäisi kehittää uusia tapoja järjestää ja yhdistellä lajeja. Tapahtuman paisuttaminen ei ole myöskään kestävä kehityksen teeman mukaista.

Opettajat kerran mukaan

Susanna Kankaanranta on huolissaan siitä, lähtevätkö nuoret opettajat Taitaja-toimintaan mukaan ja tukevatko oppilaitokset opettajien osallistumista kilpailutoimintaan riittävästi tulevaisuudessa. Saimaan ammattiopisto Samossa kilpailutoiminta oli siihen aktiivisesti osallistuville opettajille alkujaan lähinnä talkootyötä, mutta sittemmin siihen on saatu myös resursseja oppilaitoksen puolesta.

– Arvelen kuitenkin, etteivät kaikki tunnit mene työn puitteissa missään oppilaitoksessa. Toiminta vaatii varmaan aina osittain talkootyötä.

Susanna Kankaanranta epäilee, etteivät opettajat innostu kilpailutoiminnasta, elleivät he koskaan käy Taitaja-tapahtumassa.

– Jos kaikkien opettajien olisi pakko vieraila tapahtumassa yhden kerran, he näkisivät, mistä on kyse ja saattaisivat innostua.

Hänestä itsestään opiskelijoiden kasvun näkeminen tuntuu aina vain hienolta ja kilpailutoiminta antaa eväitä omaan opetukseen.

– On mahtavaa, kun opiskelijat sanovat, että kyllä mie tän osaan, ovat itsevarmoja ja iloitsevat oppimisestaan. Ei minulla ollut samanlaista itsevarmuutta nuorena. Kilpaileminen on opiskelijoille suuri oppimistapahtuma. He saavat erikoisosaamista ja oppivat kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. •

Susanna Kankaanranta

- prosessiteollisuuden lehtori, Saimaan ammattiopisto Sampo

MOTTO

Joka päivä oppii jotain uutta.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Uusia lajeja mukaan esimerkiksi lajikierron avulla.
- Nykyistä tarkemmat ennalta julkistettavat tehtäväkuvaukset.
- Varmistetaan, että semifinaali- ja finaali tehtävät mittaavat samaa osaamista.
- Oppilaitokset, antakaa opettajille resursseja osallistua Taitaja-toimintaan.

Yritykset aidoiksi kumppaneiksi

Würth Oy on laajentanut kumppanuuttaan Taitaja-toiminnassa yksittäisistä tapahtumista suunniteltuun kumppanuuteen. Osastopäällikkö **Jukka Nylander** toivoo, että oppilaitokset suhtautuisivat yrityksiin kumppaneina nykyistä avoimemmin.

Würth Oy on kiinnitystarvikkeita, työkaluja, huoltotarvikkeita, työsuojaimia sekä muita asennustarvikkeita myyvä yritys. Yritys on ollut Taitaja-toiminnassa mukana vuodesta 2007 ja tapahtuman pääyhteistyökumppani vuodesta 2012 alkaen. Würth halusi laajentaa rooliaan Taitaja-toiminnassa aiempaa pitkäjänteisempään suuntaan, jotta yrityksen tunnettuus ja yhteistyö oppilaitosten kanssa syvenisi.

– Yrityksemme näkökulmasta tapahtumat vuosina 2007–2011 olivat toisistaan riippumattomia tapahtumia eri puolilla Suomea. Halusimme siirtyä yksittäisistä tapahtumista suunniteltuun kumppanuuteen, jotta yritys saisi aiempaa enemmän valtakunnallista näkyvyyttä ja yhteyksiä oppilaitoksiin. Halusimme myös rakentaa konseptin, jolla voimme olla mukana eri kaupunkien Taitaja-tapahtumissa, osastopäällikkö Jukka Nylander kertoo.

Yritys on ollut mukana Taitajassa viidessä lajissa. Neljässä teknisessä lajissa kilpailijat ovat käyttäneet Würthin tuotteita ja yrityksen edustaja on tuomaroinut kilpailusuorituksia työturvallisuuden osalta. Itse Nylander on ollut tuomarina asiakaspalvelu ja myynti -lajissa. Tapahtumassa on huhkinut yhteensä seitsemän tai kahdeksan yrityksen työntekijää ja tapahtumaa valmistelemassa on ollut toistakymmentä würthiläistä.

Yritykset yhteistyöhön keskenään

Jukka Nylanderin mielestä Taitaja-yhteistyö on kasvattanut yrityksen tunnettuutta ja madaltanut oppilaitosten kynnystä keskustella hankinnoista yrityksen kanssa.

– Yhteistyö Skills Finlandin ja järjestäjien kanssa on myös toiminut hyvin. Näen, että matka on kesken, sillä löydämme joka vuosi uusia mahdollisia yhteistyömuotoja.

Oppilaitokset ovat yritykselle mittava asiakasryhmä ja asiakaspalvelu ja myynti -lajin kilpailijat potentiaalista työvoimaa. Lisäksi Würth pyrkii omalta osaltaan viemään yrityksille tietoa Taitajasta ja hankkimaan toiminnalle uusia yhteistyökumppaneita. Useamman lajin yritys yhteistyökumppanit ovat olleet ennestään Würthin yhteistyökumppaneita.

KUVA: Antti Varonen, Taitaja2013

Asiakaspalvelu ja myynti-lajissa oli Taitaja2013-kilpailussa neljä tehtävää. Kussakin tehtävässä oli kolme tuomaria. He arvioivat erityisesti viestintää, esiintymistä ja vuorovaikutusta.

– Yhteiset asiat sitovat yritykset yhteen. Yritysten välinen yhteistyö Taitaja-toiminnassa vahvistaa yritysten kumppanuutta ylipäänsä.

Nylanderin mielestä Würthin roolina on myös tuoda yrityselämän toimintatapoja ja työvälineitä oppilaitoksiin Taitaja-toiminnan avulla.

– Yrityselämän tapojen ja työvälineiden tunteminen helpottaa opiskelijoiden työllistymistä ja töiden tekemistä.

Taitaja nostaa rimaa

Kilpailutoiminta nostaa Jukka Nylanderin kokemuksen mukaan kaikkien opiskelijoiden osaamisen tasoa.

– Keskiarvo nousee, kun huiput ovat yhä parempia. Kärkisijoilla olevat kilpailijat ovat jo aika kovia tekijöitä. Silloin kaikki opiskelijat voivat ajatella, että meillä on yksi mestari ja me muut olemme melkein yhtä hyviä.

Työelämään puolestaan astuu Taitajan ansiosta entistä valmiimpia valmistuneita.

– Taitajassa kilpailevat ovat myös tottuneet työskentelemään kilpailutilanteessa ja paineen alla.

Vaikka nopeus on työelämässä hyve, kiire tuo Nylanderin mielestä myös sutta ja sekundaaria. Taitaja-tuomarina toimiessaan hän on huomannut, että voittajilla ei ole kiire tehtäviä tehdessä, mutta alemmille sijoille sijoittuvilla kilpailijoilla voi olla.

”Olin ensimmäistä kertaa Taitaja-tuomarina Kuopion Taitaja2011-kilpailussa. Tuomaroin koneenasennus ja kunnossapito -lajia työturvallisuuden osalta. Kyseessä oli parikilpailu ja ammattilaisuus huokui voittajista.”

TÄHTIHETKI

Würth Oy oli Taitaja2013-tapahtuman yhteistyökumppanina asiakaspalvelu ja myynti -lajin lisäksi autonasennuslajissa, autokorinkorjauslajissa, talonrakennuslajissa sekä koneenasennus ja kunnossapito -lajissa.

Opiskelijoiden kehittymisen lisäksi Jukka Nylanderin mielestä on ilo katsoa, kuinka esimerkiksi lajivastaavina toimivat opettajat kehittyvät tehtävässä.

– Selvästi järjestely ja lajin rakentaminen, muun kuin vain perinteisen opetustyön tekeminen, kehittää heitä paljon.

Pysyykö Taitaja kasassa?

Jukka Nylanderin mielestä tumma pilvi Taitajan yllä on kysymys siitä, pysyykö tapahtuma kasassa, kun ammatillisen koulutuksen rahoitusta leikataan. Kilpailua seurattessaan ja tuomarina toimiessaan Nylander on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että tasoero voittajan ja kahdeksanneksi sijoittuneen kilpailijan suorituksissa voi olla melko suuri.

– Jos tasoero ensimmäiseksi ja kahdeksanneksi sijoittuneen välillä on iso, tulee mieleen, ovatko kilpailussa vain aktiivisten koulujen huiput, eivät Suomen huiput. On tärkeää, että kaikki olisivat mukana.

Nylanderin mielestä Taitaja-semifinaalit ja -finaali toimivat hyvin. Nykyinen Taitaja-tapahtuma on kokoluokaltaan sopiva, mutta se ei saisi enää kasvaa. Muuten uhkana on olympialaisien kohtalo.

– Olympialaiset ovat menneet niin isoiksi, ettei esimerkiksi Helsinki ja Suomi pysty enää järjestämään niitä. Pitäisi estää, ettei Taitajalle käy samoin. Vaihtoehtoisesti tapahtuma kannattaisi hajauttaa eri koulutusalojen mukaan tai maantieteellisten alueiden mukaan.

Avointa suhtautumista oppilaitoksiin

Monet yritykset ovat Jukka Nylanderin kokemuksen mukaan kiinnostuneita Taitaja-toiminnasta.

– Kun kerron ihmisille, että Würth on mukana kilpailutoiminnassa, monet pyytävät kertomaan lisää.

Nylanderin mielestä toiminta on tällä hetkellä kuitenkin hie-man sisäänpäinlämpiävää.

– Käsittäkseni linjauksissa oppilaitoksiin pyritään tuomaan aiempaa enemmän yritys yhteistyötä, mutta myös oppilaitostasolla pitäisi nähdä, että yritykset ovat pitkäjänteisiä kumppaneita. Oppilaitosten suhtautumisen pitäisi muuttua. Yritys voi olla kumppani, neuvonantaja ja palvelujen tarjoaja.

Würth kutsui ennen Joensuun Taitaja2013-tapahtumaa omat asiakkaansa käymään tapahtumassa, mutta myös oppilaitosten pitäisi kutsua yritysten edustajia tapahtumiin Nylanderin mielestä nykyistä ahkerammin.

– Toivon, että oppilaitokset suhtautuisivat yrityksiin kaikin tavoin nykyistä avoimemmin.

Ammattilaisille on kysyntää

Jukka Nylanderin mielestä on äärimmäisen tärkeää, että Taitaja-toiminta jatkuu.

– Taitaja on ammatilliselle koulutukselle tärkeä näyteikkuna. Monia ammatillisten oppilaitosten kouluttamia ammattilaisia tarvitaan tulevaisuudessa. Esimerkiksi palvelualalle on tulossa työvoimapula. Taitaja-tapahtumalla on tässä kohdassa tärkeä tehtävä.

Yritysten kannattaa olla Nylanderin mielestä ammattitaitokilpailutoiminnassa mukana yrityksen tunnettuuden ja liiketoiminnan laaja-alaisen tukemisen vuoksi.

– Jos yritys toimii valtakunnallisesti, myös Taitajassa kannattaa olla mukana valtakunnallisesti. Näin yritys pystyy toteuttamaan konseptia eri kaupungeissa, eikä toimintamallia tarvitse pohtia joka vuosi uudestaan. Yritys voi myös tuoda omien toimipaikkojen työtehtävät esille kullakin alueella.

Kun Jukka Nylander oli itse ensimmäistä kertaa Taitaja-tapahtumassa, hän oli ajatellut ennalta, että mikähän leikki sekini mahtaa olla.

– Suhtauduin skeptisesti, mutta oltuani tapahtumassa puoli tuntia, olin myyty. •

Jukka Nylander

- osastopäällikkö, Würth Oy

MOTTO

Koulun kumppanina työelämää varten.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Kaikki oppilaitokset mukaan kilpailutoimintaan.
- Pidetään Taitaja-tapahtuma sellaisena, että se on mahdollista järjestää monella paikkakunnalla.
- Oppilaitokset, kutsukaa yritysten edustajia vieraillemaan tapahtumassa ja suhtautukaa yrityksiin yhteistyökumppaneina avoimesti.
- Yhden lajin kumppanina olevat yritykset, hyödyntäkää Taitaja-tapahtumaa myös valtakunnallisesti.

Taitaja on arvojen mukaista toimintaa

Taitaja-toiminta sopii täydellisesti yhteen Kao Professional Salon Services Finlandin mission ja arvojen kanssa. Yritys aikoo olla mukana Taitaja-toiminnassa myös tulevaisuudessa.

GOLDWELL-brändi on Taitaja-tapahtuman yhteistyökumppani, sillä yritys haluaa rakentaa suhteen kampaajiin jo näiden opiskeluaikana. Yrityksen missio on olla tavarantoimittajista kumppanina lähimpänä kampaajaa ja kehittää kampaajien osaamista ja liiketoimintaa koko ammattielinkaaren ajan.

– Taitaja-toiminta sopii täydellisesti yhteen yrityksemme tavoitteiden kanssa. Haluamme rakentaa positiivista mielikuvaa brändistä ja tuotteistamme opiskelijoiden keskuudessa. Uskomme myös, että kampaajaopiskelijan kilpaileminen kehittää hänen ammattitaitoaan, toimitusjohtaja **Jari Ahmala** sanoo.

GOLDWELL palasi hiusmuotoilulajin pääyhteistyökumppaniksi tauon jälkeen vuonna 2011. Ahmala kuului itse Taitaja2011-tapahtuman neuvottelukuntaan ja koulutuspäällikkö **Tommi Ruskomäki** sekä kenttämyyntipäällikkö **Jari Kytömäki** kuuluvat hiusmuotoilun lajiohjausryhmään. Heidän lisäksi useat yrityksen muut työntekijät osallistuvat Taitaja-toimintaan.

Taitaja on strateginen valinta

Jari Ahmala näkee, että ammattitaitokilpailutoiminnasta on yritykselle sellaista hyötyä, joka ulottuu pitkälle tulevaisuuteen.

– Jos ajattelisimme vain kuluja, investointi on suuri välittömiin hyötyihin nähden. Kymmenien tuhansien eurojen panos ja työmäärä, jonka yrityksemme työntekijät tekevät, on merkittävä. Läsnaolo nuoren opiskelijan elämässä on kuitenkin tärkeää.

Ahmalan mielestä Taitaja-yhteistyössä on kaksi ulottuvuutta. Ensimmäinen on näkyvyys Taitaja-tapahtumassa sekä valmennustilaisuuksissa ja muissa kilpailutoimintaan kuuluissa kokoontumisissa. Yritys tekee niissä itseään tunnetuksi suurelle yleisölle, kilpailijoille ja oppilaitosten opettajille. Toinen ulottuvuus on se, että yritys pohjustaa yhteistyötä kampaajaopiskelijoiden eli mahdollisten uusien asiakkaiden kanssa.

Hiusmuotoilualan tärkeitä osaamisalueita ovat muun muassa työn suunnitelmällisyys, itsenäisyys, turvallisuus, hygienia ja ergonomia.

KUVA: Antti Varonen, Taitaja2013

– Bisneksen kehittymisen kannalta tuloksia ei voi arvioida yhden vuoden tähtäimellä. Ammattitaitokilpailutoimintaan osallistuminen on yrityksen strateginen valinta.

Yritys pohjustaa asiakassuhteita

GOLDWELL ei ole varsinaisesti kirjannut Taitaja-toimintaan osallistumista brändin toimintatapoihin, mutta Jari Ahmala uskoo, että yritys jatkaa Taitaja-tapahtuman hiusuotoilualan yhteistyökumppanina myös jatkossa.

– Kilpailutoiminta sopii yrityksen missioon ja arvoihin erittäin hyvin ja olemme sitoutuneet toimintaan missiomme ja arvojemme kautta vahvasti.

Ahmala uskoo vakaasti, että GOLDWELL-tuotteet ovat kampaajaopiskelijoille tutumpia ja brändin imago parempi kuin jos tuotteet, brändi ja yritys eivät tulisi esille Taitajassa. Hänestä ammattitaitokilpailutoiminta on myös erinomaista opetusta opiskelijoille ja lisäkoulutusta opettajille.

– Oppilaitos saa Taitajassa vuosien saatossa hioutuneen kilpailukonseptin ja opiskelijat ja opettajat saavat viimeisimmän kansainvälisen muotitietämyksen kampaamoalalta. En usko, että oppilaitokset saisivat samaa tietoa ilman ammattitaitokilpailutoimintaa ja meidän brändin tarjoamia apuvälineitä.

”Taitaja2011-tapahtuman järjestäneet Pohjois-Savon ammatti- ja aikuisopisto sekä Ylä-Savon ammattiopisto olivat harvinaisen hyviä yhteistyökumppaneita. Oppilaitokset olivat aidosti kiinnostuneita siitä, että myös sponsorit hyötyvät toiminnasta ja kaikki järjestelyt sujuivat täydellisesti.”

TÄHTIHETKI

Jari Ahmala uskoo, että kilpaileminen kehittää parturi-kampaaja-opiskelijoiden ja jo työssä olevien parturi-kampaajien ammattitaitoa.

Ahmala uskoo, että parhaimmillaan ammattitaitokilpailutoiminta myös kehittää hiusmuotoilualan koulutusta.

– Jos oppilaitosten opettajat ottavat kilpailutoiminnan tosisaan, sitten toiminta kehittää kampaamoalan opetusta. Ymmärtääkseni osa oppilaitoksista on ollut vuosia mukana kilpailutoiminnassa ja uusia oppilaitoksia on tullut viime vuosina enenevässä määrin mukaan.

Kilpailu kasvattaa osaamista

Jari Ahmalan kokemuksen mukaan ammatillisiin kilpailuihin osallistuneet kampaajat menestyvät työelämässä keskimäärin muita kampaajia paremmin.

– Kilpaileminen vaatii harjoittelua ja kehittää paineensietokykyä.

Työnantajana Ahmala uskoo, että kilpailunhaluiset ihmiset ovat yleisesti muita motivoituneempia ja oppimishaluisempia työntekijöitä.

– Jos haluaa kehittää itseään jo opiskeluaikana erityisen paljon, haluaa todennäköisesti tehdä sitä myös myöhemmin. Uskon, että on paljon työnantajia, jotka pitävät kilpailukokemusta myönteisenä asiana. Vastavalmistuneen nuoren ansioluettelo on usein ammatissa kuin ammatissa lyhyt. Taitajakilpailuun osallistuminen on kokemus, joka auttaa erottumaan työnhakijoiden joukosta, ja se kannattaa ehdottomasti mainita ansioluettelossa.

EuroSkills- ja WorldSkills-kilpailut ja niihin liittyvä kilpailijan saama valmennus käy Ahmalan mielestä jo ammatillisesta lisäkoulutuksesta, joka muuten on kampaajille maksullista.

Myös GOLDWELL ja KMS California pitävät kilpailukokemusta etuna palkatessaan kampaajia freelance-kouluttajiksi.

Kaikki oppilaitokset mukaan

Taitaja-toiminnan keskeisiin haasteisiin kuuluu Jari Ahmalan mukaan ainakin se, kuinka saada kaikki oppilaitokset innostumaan kilpailemisesta ja sitomaan kilpailutoiminta opetussuunnitelmaansa.

– Jos kaikki oppilaitokset voisivat olla nykyistä vahvemmin mukana, Taitaja-toiminnasta alkaisi olla todellista hyötyä alan koulutukselle.

Mahdollisesti Taitaja-tapahtumassa voisi olla myös nykyistä enemmän ohjelmaa ammattilaisille, mutta Ahmalan mielestä lisäohjelmaa tulee pohtia Skills Finlandin tavoitteiden mukaan.

– Nyt tapahtumassa käyvät lähinnä vain sellaiset kampaajat, jotka ovat itse kilpailleet tai joiden tuttavat ovat kilpailleet Taitajassa aiemmin, mutta ammattilaisten osallistuminen ei ole tapahtuman kannalta ehkä olennaisin asia.

Medianäkyvyyttä ja kaikenlaista julkisuutta Ahmala soisi Taitajalle enemmän, vaikka yleisöä tapahtumalla onkin paljon.

– Nähdäkseni Taitaja toimii erinomaisesti ja tapahtumalla on paljon yleisöä. Toki aina voisi tavoitella myös nykyistä suurempaa kävijämäärää.

Yritys rakentaa mielikuvia

Jari Ahmalan mielestä aikuisopiskelijat voisi ottaa mukaan Taitaja-kilpailuun. Hänestä osallistumiselle ei tarvitsisi olla ikärajaa.

– Esimerkiksi GOLDWELLin omassa GOLDWELL Color Zoom -kilpailussa on omat ryhmänsä alle viisi vuotta ammatissa toimineille ja yli viisi vuotta ammatissa toimineille.

Hänestä yritysten kannattaa olla mukana kilpailutoiminnassa, jos se tukee niiden päämääriä ja tavoitteita.

– Jos yritys hakee potentiaalista työvoimaa ja haluaa rakentaa yritysmielikuvaa työvoiman saamiseksi, tai kuten meidän tapauksessamme, tulevien asiakkaiden saamiseksi, toiminnassa kannattaa ehdottomasti olla mukana.

Ahmala uskoo, että Taitaja-tapahtuman tulevaisuus on hyvä. Kuopion Taitaja2011-tapahtuma teki häneen yhteistyökumppanina suuren vaikutuksen.

– Vaikutuinkin siitä, kuinka paljon eri tahot tekevät töitä opiskelijoiden kehittämisen eteen. Järjestäjä tuntui olevan myös aidosti kiinnostunut siitä, että toiminta hyödyttää myös yhteistyökumppania. Arvostan kilpailua ja kaikenlaista itsensä kehittämistä muutenkin paljon. •

Jari Ahmala

- toimitusjohtaja, KPSS Finland/GOLDWELL ja KMS California

MOTTO

Hyvästä parhaaksi.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Oppilaitokset, lähtekää mukaan Taitaja-toimintaan kehittämään opetusta ja opettajien osaamista.
- Opiskelija, kilpailukokemus on valtti työnhaussa.
- Aikuisopiskelijat mukaan kilpailemaan.
- Järjestäjät, olkaa kiinnostuneita yhteistyökumppaneista ja ottakaa yritysten näkökulma huomioon. Harva yritys tekee puhdasta hyväntekeväisyyttä.

Ammattilaisten arvostus ylös

Pohjois-Karjalan Osuuskauppa on mukana Taitaja-toiminnassa, jotta ammattilaiset saavat ansaitsemansa arvostuksen. Ammattilaisten arvostuksen nostamisesta hyötyvät myös yritykset.

Pohjois-Karjalan Osuuskaupan henkilöstöjohtaja **Mika-Jussi Monosen** mielestä ammattiin opiskelevat nuoret ansaitsevat nykyistä enemmän arvostusta omasta osaamisestaan. Pohjois-Karjalan Osuuskauppa on mukana Taitaja-toiminnassa, jotta ammatillisen osaamisen merkitys kasvaa ja mielikuva yrityksestä työnantajana pysyy hyvänä.

– Haluamme olla palvelualan halutuin työnantaja myös tulevaisuudessa. Vaikka tarvitsemme vuosittain kymmeniä uusia ammattilaisia, meillä ei ole ollut työvoimapulaa, Mika-Jussi Mononen kertoo.

Taitaja on strategiassa

Pohjois-Karjalan Osuuskauppa oli yksi Joensuun Taitaja2013-tapahtuman pääyhteistyökumppaneista. Osuuskauppa oli mukana kuuden lajin järjestämisessä. Osuuskaupan työntekijät olivat tuomareina asiakaspalvelu ja myynti -lajissa, tarjoilijalajissa, somistuselajissa, cateringkokkilajissa ja ravintolokokkilajissa sekä kolmen lajin lajiohjausryhmissä. Somistustehtävä toteutettiin Sokoksessa ja asiakaspalvelu ja myynti -tehtävä järjestettiin Prismassa. Lisäksi PKO osallistui puhdistuspalvelulajin järjestämiseen Taitajassa ja TaitajaPLUS-kilpailussa. PKO:n edustajat pitivät vielä asiantuntijaluentoja tapahtuman aikana.

PKO on kirjannut Taitaja-toimintaan osallistumisen Osuuskaupan strategiaan. S-ryhmä on mukana Taitaja-toiminnassa myös valtakunnallisella tasolla.

Monosen mukaan Pohjois-Karjalan Osuuskauppa on onnistunut Taitaja-toiminnassa ja työnantajakuvan rakentamisessa mainiosti.

– Työnantajakuvamme nuorten silmissä on hyvä. Meillä on joka vuosi paljon nuoria työssä-oppimisjaksoilla ja harjoitteluisa. Vuodessa kertyy 1500 harjoitteluviikkoa.

Ammattitaitokilpailutoiminta on PKO:lle myös yhteiskuntavastuun kantamista ja alueen kehittämistä.

Miika-Jussi Monosen kokemuksen mukaan television kokkiohjelmat ovat lisänneet kokkien ammattitaidon arvostusta.

KUVA: Nina Kettunen, Taitaja2013

– Taitaja on hyvä läpileikkaus tulevaisuuden ammateista ja työelämästä. On hienoa, että voimme osaltamme olla mahdollistamassa tämän tapahtuman järjestämisen.

Taitaja nostamaan ammatteja

Mika-Jussi Monosen mielestä monet ammatit tarvitsevat samanlaista arvonnousua kuin kokin ammatille on tapahtunut television kokki-ohjelmien ansiosta.

– Mitä enemmän ihmiset arvostavat ammattia, sitä tärkeämpänä he pitävät ammattilaisen työtä. Arvostus houkuttelee heitä myös asiakkaisiksi ja hyödyttää työnantajaakin. Taitaja on väline arvostuksen lisäämisessä.

Ammatin arvostuksen nousu kasvattaa Monosen mukaan myös oppilaitosten haluttavuutta ja eri alojen vetovoimaa, mikä kaikki kehittää alaa ja osaamista. Samalla työnantajakuvan merkitys korostuu.

Esimerkiksi palvelualan kasvava työvoimatarve pakottaa yritykset panostamaan entistä enemmän työnantajakuvan kehittämiseen.

– Kun kilpailu ammattilaisista kiristyy, pitää tehdä yhä enemmän töitä sen eteen, että ammattilaiset haluavat töihin tietylle työnantajalle. Näin työnantajakuvan merkitys kasvaa.

PKO haluaa kehittää kuvaa Osuuskaupasta työnantajana nuorten silmissä, ja siksi oppilaitos-yhteistyö on jatkuvaa.

”Henki salpautui Joensuun Taitaja2013-tapahtumassa, kun katselin kädentaitolajeissa kilpailevien nuorten suorituksia. Hämmästyin todella, kuinka kypsiä ja valmiita nuorten suoritukset olivat.”

TÄHTIHETKI

Yhteistyö oppilaitosten ja yritysten kesken sujuu Mika-Jussi Monosen mielestä parhaiten, kun kaikki kilpailutoimintaan osallistuvat ovat tosissaan mukana.

– Taitaja-kilpailu on suuri rutistus, mutta työtä on tehtävä myös ennen kisoja ja niiden jälkeen.

Hiljainen tieto kulkee

Oppilaitosten ja yritysten välisestä yhteistyöstä Taitaja-toiminnassa on Mika-Jussi Monosen mielestä monenlaista hyötyä.

– Oppilaitokset ja työelämän edustajat kohtaavat toiminnassa hirveän hyvin. Taitaja2013-kilpailun suunnittelu yhdessä alkoi jo vuotta ennen kilpailua ja yhdessä suunnitelmassa hiljainen tieto kulkee automaattisesti. En usko, että samanlainen tieto kulkisi opettajien ja yritysten työntekijöiden välillä ilman kilpailutoimintaa.

Mononen uskoo, että niin opettajat kuin Osuuskaupan työntekijätkin oppivat toisiltaan Taitaja-toiminnassa. He alkavat myös ymmärtää toistensa arkea aiempaa paremmin.

– Meidän ammattilaisemme saattavat esimerkiksi ymmärtää, miksi opettajat opettavat opiskelijoille tietyt asiat ja opettajat ymmärtävät, millaista ammattilaisten työ on.

Yhteistyöstä on tullut konkreettisia tuloksia myös muuhun kuin kilpailutoimintaan, sillä kilpailujen suunnittelemisen merkeissä käytyjen keskustelujen jälkeen Osuuskauppa alkoi rytmittää opiskelijoiden harjoittelujaksoja eri tavalla kuin aiemmin.

– Muutimme eri vuosikurssien harjoitteluihin kuuluvia painotuksia. Viimeisen vuoden opiskelijat työskentelevät harjoittelussa myös aiempaa itsenäisemmin.

Innostuneet yhteistyökumppanit

Mika-Jussi Monosen mielestä kilpailutoiminnan keskeinen haaste on saada mukaan oikeat yhteistyökumppanit ja juuri oikeat ihmiset näiden organisaatioiden sisältä.

– Mukaan pitää saada juuri sellaiset ammattilaiset, jotka ovat halukkaita kasvattamaan nuoria vielä kovemmiksi ammattilaisiksi.

Esimerkiksi Pohjois-Karjalan Osuuskaupan väki pohti tarkasti, keiden kannattaisi osallistua kilpailutoimintaan ja millä tavalla.

Yritykset voisivat Monosen mielestä valmentaa kilpailijoita nykyistä enemmän.

– Skills Finland voisi haastaa yhteistyökumppanit valmentamaan nuoria pidempään ja tiiviimmin kuin nyt ja oppilaitokset voisivat tehdä semifinaaleista ja finaalista alueilla nykyistä isomman numeron. Olisi hyvä, jos tapahtuma saisi alueen mediassa ja valtakunnan mediassa nykyistä enemmän huomiota. Viestintäihmiset saisivat miettiä, kuinka Taitaja saisi lisää näkyvyyttä.

Myös Taitaja-finaalin palkintojenjako saisi olla Monosen mielestä nykyistä näyttävämpi ja juhlavampi.

Kahdeksaluokkalaisten joukot mukaan

Yläkoulujen kahdeksaluokkalaisia saisi näkyä Taitaja-tapahtumassa runsaasti.

– Yhdeksäluokkalaisten on keväällä jo hakeneet kouluihin. Kahdeksaluokkalaisten sen sijaan päättävät pian kevään jälkeen, mihin hakevat opiskelemaan. Alueen kahdeksaluokkalaisten opettajat pitäisi haastaa tuomaan oppilaat Taitajaan.

Sinänsä Taitaja-tapahtuman peruskonsepti on Mika-Jussi Monosen mielestä hyvä, eikä hänestä kilpailun kohderyhmää tule kasvattaa.

– Taitaja on hyvä käytännön ammattitaidon kilpailu ja pitäisin sen myös sellaisena.

Taitaja-tapahtuman voisi Monosen mielestä järjestää kuitenkin vain muutamalla paikkakunnalla, jolloin yksi paikkakunta olisi tapahtumapaikkana jopa muutaman vuoden välein.

– Esimerkiksi seuraavan kuuden vuoden aikana Taitaja voisi olla kahteen kertaan kolmella eri paikkakunnalla, eli kullakin kolmen vuoden välein. Paikkakuntia voisi sopia nykyistä pidemmälle tulevaisuuteen. Järjestäjinä olisivat sellaiset oppilaitokset, jotka ovat todella innostuneita tapahtumasta. •

Mika-Jussi Mononen

- henkilöstöjohtaja, Pohjois-Karjalan Osuuskauppa (PKO)

MOTTO

Unelmat ja päättäväisyys ovat rautainen yhdistelmä.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Tiivistetään yritysten ja oppilaitosten välistä yhteistyötä entisestään. Nykyistä enemmän yritysten antamaa valmennusta kilpailijoille.
- Semifinaaleista ja finaalista nykyistä näyttävämmät tapahtumat.
- Paljon kahdeksaluokkalaisia mukaan yleisöksi.
- Muutama paikkakunta ja sen oppilaitokset järjestämään Taitaja-tapahtuma muutaman vuoden kierrolla.

Oppilaitos- yhteistyö on tärkeää

Autotalo E. Hartikainen uskoo yhteistyöhön oppilaitosten kanssa. Taitaja-toimintaan osallistuminen varmistaa, että autoalalle tulee osaavia työntekijöitä.

Autotalo E. Hartikainen oli yksi Joensuun Taitaja2013-tapahtuman pääyhteistyökumppaneista. Yrityksen edustajat suunnittelivat tehtäviä autonasennuslajissa, autokorinkorjauslajissa sekä asiakaspalvelu ja myynti -lajissa. Lisäksi Autotalo Hartikaisen työntekijät toimivat näiden lajien tuomareina ja yritys antoi Taitajien Taitaja **Jaakko Ekmanille** Honda Jazz -palkinto-auton käyttöön vuodeksi.

Yritys on tehnyt yhteistyötä oppilaitosten kanssa jo ennen Taitaja2013-tapahtumaa. E. Hartikainen oli mukana Taitaja2007-tapahtumassa, joka oli myös Joensuussa, mutta Taitaja2013-tapahtuma oli yrityksen suurin panostus oppilaitosyhteistyössä ja Taitaja-toiminnassa tähän asti. Toimialajohtaja **Karri Vileniuksen** mielestä yritysten kannattaa lähteä ammattitaitokilpailutoimintaan täysillä mukaan, jos ne toimintaan ylipäänsä haluavat lähteä.

– Toiminnasta saa näin enemmän kaikenlaista hyötyä. Verkostoitumista eri toimijoiden kesken tapahtuu selvästi enemmän, Vilenius perustelee.

Arvoa ammattitaidolle

Yksi E. Hartikainen Oy:n arvoista on yksilön ja ammattitaidon arvostus. Arvojen paneminen käytäntöön ja tavoite saada oppilaitosten käyttöön nykyaikaiset välineet ja menetelmät saivat yrityksen lähtemään mukaan ammattitaitokilpailutoimintaan. Yritys haluaa myös motivoida opiskelijoita saavuttamaan vankan osaamisen sekä innostuneen ja kiinnostuneen asenteen työelämää kohtaan. Näin kilpailijoista voi tulla myös hyvää työvoimaa autoalalle.

– Olemalla mukana kilpailutoiminnassa pyrimme varmistamaan, että saamme tulevaisuudessa osaavia työntekijöitä. Haluamme tuoda tämän päivän työntekeksen tapoja ja käytännön työelämää aiempaa lähemmäksi opiskelijoita.

Lisäksi yritys hakee kilpailutoimintaan osallistumisella näkyvyyttä ja tunnettua suuren yleisön keskuudessa. Tähän yritys panosti Taitaja2013-tapahtumassa näyttävällä esittelypisteellä heti pääsisäänkäynnin vieressä.

Taitajien Taitajaksi ja tuliterän Honda Jazzin kuskiksi valittiin Joensuun Taitaja2013-tapahtumassa Jaakko Ekman. Hän voitti kultaa CAD-suunnittelussa.

KUVA: Antti Varonen, Taitaja2013

– Uskon, että auto- ja yritysinfomme jäi monen kävijän mieleen.

Opiskelijat kiinnostuivat yrityksestä

Karri Vileniuksen mielestä ammattitaitokilpailu-toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista on vaikea arvioida vain puoli vuotta Taitaja2013-kilpailun jälkeen. Aika näyttää, kuinka yritys saa rekrytoitua uusia osaavia nuoria töihin.

– Kutsuimme syksyllä kaksi linja-autollista opiskelijoita tutustumiskäynnille yrityksemme ja opiskelijoiden kiinnostus yritystä kohtaan näillä luokkakierroksilla oli ainakin selvästi edellisvuosia suurempi. Nyt hoksasimme pestata myös yrityksemme nuorimmat työntekijät ja meillä kesätöissä olleet mukaan esittelemään yritystä opiskelijoille.

Vilenius uskoo, että autoa ostavat ja huollattavat asiakkaat suhtautuvat yritykseen mahdollisesti myös aiempaa myönteisemmin siksi, että yritys on ollut esillä Taitaja-tapahtumassa.

– Uskon, että tapahtuma antaa myönteistä näkyvyyttä myös suuren yleisön keskuudessa.

”Oli ilo nähdä omasta alastaan innoissaan olevia nuoria Taitaja2013-tapahtumassa. Kilpailijat halusivat selvästi tosissaan tulla hyväksi valitsemallaan alalla.”

TÄHTIHETKI

Autotalo E. Hartikainen on Taitaja-tapahtuman yhteistyökumppani, jotta yritys saa osaavaa työvoimaa tulevaisuudessa.

Taitaja-kilpailijat töihin

E. Hartikainen on rekrytoinut viime aikoina useita sopivia nuoria työntekijöitä, myös entisiä Taitaja-kilpailijoita. Kilpailutausta on Karri Vileniuksen mielestä ehdottomasti valtti työnhauussa.

– Nuori osoittaa kilpailemisella osaamista. Olemme palkanneet nuoria, jotka ovat olleet aiemmin työssäoppimisjaksoilla meillä ja joihin olemme siis tutustuneet jo aiemmin. Rekrytoinnit ovat olleet onnistuneita. Sekin on toki osoitus siitä, että yhteistyö oppilaitosten kanssa kannattaa.

Vaikka yhteistyö oppilaitosten kanssa kannattaa, se vie Karri Vileniuksen mukaan aina myös aikaa ja on sikäli työlästä.

– Aika on rahaa ja kilpailutoiminta vie aikaa. Mukana olevien ihmisten täytyy myös pystyä hoitamaan omat työveloitteensa. Se on yksi toiminnan haaste.

Yrityksille valmennusrahoitusta

Karri Vilenius toivoo, että valtio voisi keventää yritysten asemaa kilpailutoiminnan yhteistyökumppaneina myöntämällä niille korvausta valmentamisesta.

– Jos toimintaa pidetään hyvänä, myös valmentamista voisi tukea. Olisi hyvä, jos kumppanirytykset voisivat saada työssäoppimiseen ja valmennukseen valmennusrahoitusta.

Yrityksissä tapahtuva, nykyistä ahkerampi valmennus voisi Vileniuksen kokemuksen mukaan olla hyödyllistä ainakin asiakaspalvelu- ja myynti -lajin kilpailijoille ja alan opiskelijoille ylipäänsä.

– Yrityksemme työntekijät huomasivat Taitaja2013-tapahtumassa, että lajissa kuvattiin asiakaspalveluprosessia hieman teennäisesti. Myynti ei etene elävässä elämässä tarkasti tietyllä tavalla. Opiskelijoiden pitäisi päästä harjoittelemaan asiakaspalvelu- ja myyntitilanteita nykyistä enemmän ihan käytännössä.

Yleisö tuo yritykset

Näyttävä kilpailutapahtuma on Karri Vileniuksen mielestä eittämättä vetovoimainen näyteikkuna ammatilliselle koulutukselle. Myös semifinaaleista olisi hyvä saada nykyistä näyttävämmät.

– Semifinaalit olisi hyvä saada aiempaa paremmin esille eri paikkakunnilla ja yrityksiä olisi hyvä saada nykyistä enemmän mukaan. Paikallisten yritysten pitäisi voida osallistua toimintaan myös nykyistä pienemmillä kustannuksilla.

Vilenius uskoo, että yritykset kiinnostuvat Taitaja-yhteistyöstä sitä enemmän, mitä enemmän tapahtuma saa yleisöä.

– Jos paikalla on massoittain yrityksille potentiaalista asiakaskuntaa, yritykset varmasti kiinnostuvat toiminnasta yhä enemmän.

Karri Vileniuksen mielestä Taitaja-kilpailua ei kannata kuitenkaan kasvattaa nykyisestä ottamalla mukaan uusia kohderyhmiä. Sen sijaan ammatilliset oppilaitokset pitäisi saada vielä nykyistä paremmin mukaan.

– Kilpailu pitäisi saattaa myös nuorempien opiskelijoiden tietoisuuteen.

E. Hartikainen osallistuu Taitaja-toimintaan todennäköisesti myös jatkossa.

– Ei ole mitään syytä, ettemmekö olisi mukana. Jatkamme yhteistyötä Pohjois-Karjalan koulutus-kuntayhtymän kanssa muutenkin. •

Karri **Vilenius**

- toimialajohtaja, Autotalo E. Hartikainen Oy

MOTTO

Täysillä, innolla.

KUVA: Suomen Autolehti/Arto Värntinen

VINKIT **TAITAJAN** TULEVAISUUTEEN

- Yritykset, panostakaa Taitaja-toimintaan. Näin kilpailutoiminnan hyödyt ovat moninkertaiset.
- Yritykset, kutsukaa opiskelijat vierailulle pian Taitaja-tapahtuman jälkeen ja kootkaa nuoret työntekijät esittelemään yritystä opiskelijoille.
- Yrityksille korvausta kilpailijoiden valmentamisesta.
- Nykyistä enemmän huomiota semifinaaleille.

Teknologia-teollisuudessa on töitä tarjolla

Teknologiateollisuus ry on yksi Taitaja-tapahtuman pääyhteistyökumppaneista. Yhdistys haluaa tukea yritysten ja oppilaitosten välistä yhteistyötä ja saada opiskelijat innostumaan ja kiinnostumaan teknologiateollisuuden töistä.

Teknologiateollisuus on yksi Suomen merkittävimmistä aloista. Teknologiateollisuuden yritykset tekevät yli puolet Suomen viennistä, ja lähes kolmasosa Suomen työpaikoista on kytköksissä teknologiateollisuuden yritysten menestymiseen. Teknologiateollisuus ry:n johtaja **Mervi Karikorpi** toivoo, että ammattitaitokilpailutoiminta liitettäisiin tulevaisuudessa entistä vahvemmin osaksi ammatillista perus- ja lisäkoulutusta ja pitkäjänteistä yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä.

– Teknologiateollisuuden yritysten kilpailukyky punnitaan globaaleilla markkinoilla. Myös ammattitaidossa ja ammatillisessa koulutuksessa vertailukohde on haettava sen tähden maailman parhaista. Taitaja-semifinaalit ja -finaalit sekä WorldSkills-kilpailut tarjoavat yrityksille ja oppilaitoksille erinomaisen yhteistyöfoorumin teknologia-alojen ammatillisen koulutuksen tason ja vetovoiman parantamiseksi.

Innovaatiokyky on menestyksen avain

Teknologiateollisuus ry on mukana Taitaja-toiminnassa, jotta alan yritykset saisivat myös tulevina vuosina töihin hyviä ammattiosaajia. Teknologiateollisuus ja yleisemmin koko vientiteollisuus uudistuvat kovaa vauhtia. Osaamistarpeet muuttuvat ja siksi myös alojen koulutus kaipaa uudistumista. Kilpailutoiminnalla on tehtävänsä koulutuksen kehittäjänä.

– Vientiteollisuudessa tarvittava osaamisen taso nousee koko ajan. Jotta suomalaiset yritykset menestyvät, niiden on erikoistuttava ja kehitettävä uusia ansaintamalleja, tuotteita ja prosesseja. Innovaatiokyky, halu oppia uutta ja tehdä töitä fiksummin on hyvin tärkeää. Tämä kehitys heijastuu myös ammatilliseen koulutukseen. Taitaja luo hyvät puitteet innovaatiokyvyn paranemiselle ammatillisessa koulutuksessa.

Karikorpi uskoo, että Taitaja-toiminta motivoi opiskelijoita ja vahvistaa yrityksissä ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehittymistä.

– Yritysten ja koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö on keskeinen osa koulutuksen laatua. Taitaja-toiminnassa opiskelijat panostavat esimerkiksi työn laatuun ja toimitusvarmuuteen ja

Automaatioasentajaopiskelijat kilpailevat Taitajassa mekatroniikkalajissa. Työssään asentajien on osattava asentaa, kytkeä, käyttää ja ohjelmoida erilaisia laitteita.

joukkuelajeissa tiimityön sujuvuuteen. Kun oppilaitoksen yhteistyörytykset osallistuvat valmennukseen, opiskelijat saavat tuntumaa erilaisiin teknologiasovelluksiin ja asiakasnäkökulmaan ja voivat testata osaamistaan käytännössä.

Teknologia-alat tarvitsevat opiskelijoita ja tekijöitä

Mervi Karikorven mielestä Taitaja-tapahtumalla on ollut tärkeä rooli ammatillisen koulutuksen vetovoiman nostajana. Sama koskee myös teknologia-teollisuuden alojen koulutuksen vetovoimaa. Vetovoiman eteen on kuitenkin vielä paljon töitä tehtävänä.

– Teknologiateollisuudessa tarvitaan monenlaisia osaajia ja teknologiayrityksissä on kiinnostavia töitä tarjolla. Nuoret eivät kuitenkaan aina saa riittävästi tietoa teknologiateollisuuden töistä ja työmahdollisuuksista. Esimerkiksi teknologiateollisuudelle tärkeään kone- ja metallialan ammatilliseen koulutukseen ei ole riittävästi hakijoita.

Karikorpi arvelee, että esimerkiksi kaikilla peruskoulun opettajilla ei ole riittävästi tietämystä teollisuudesta. Karikorven mielestä jo opettajien koulutuksen tulisi antaa valmiuksia integroida yritys-yhteistyötä opetukseen ja käyttää uusinta opetusteknologiaa.

– Olisi hienoa, jos opettajat osaisivat kertoa ja innostaa nuoria selvittämään esimerkiksi, mihin kaikkeen matematiikkaa, kemiaa ja fysiikkaa tarvitaan ja miten teknologiaosaamisella voidaan edistää kestävästä kehitystä. Koulujen ja yritysten yhteistyö tarjoaa tähän hyvät mahdollisuudet.

”Yläkoululaisten innostus ja kommentit Taitaja-tapahtumassa ovat jääneet minulle erityisesti mieleen. On hienoa nähdä, että koululaiset saavat tapahtumassa ahaa-elämyksiä ja oivalluksia ammatillisesta koulutuksesta.”

TÄHTIHETKI

Teknoliateollisuus tarvitsee tulevaisuudessa paljon työvoimaa. Mervi Karikorven mukaan nuoret eivät aina saa riittävästi tietoa teknoliateollisuuden töistä ja työmahdollisuuksista.

KUVA: Ville Kokkola, Taitaja2013

Karikorpi toivoo, että vientiteollisuuden ja teknologia-teollisuuden merkitys näkyisivät nykyistä vahvemmin myös Taitaja-tapahtumassa.

– On hyvä, että kaikki ammatillisen koulutuksen alat ovat mukana Taitajassa, sillä kaikkia tarvitaan. Teollisen internetin, cleantechin, robotiikan ja terveys- ja hyvinvointiteknologian kaltaiset kasvualat saisivat kuitenkin olla nykyistä vahvemmin esillä.

Kasvuyritykset ovat tärkeitä

Oppilaitosten kannattaisi Karikorven mielestä panostaa yritysyhteistyössä isojen yritysten lisäksi erityisesti yhteistyöhön pk-yritysten kanssa, sillä pk-yritysten suhteellinen osuus rekrytointien määrässä kasvaa koko ajan. Taitaja-semifinaalitoiminnan vahvistaminen edistäisi Mervi Karikorven mielestä tätä alueellista yhteistyötä.

– Oppilaitokset ja yritykset voisivat miettiä nykyistä enemmän yhdessä, miten pitää alue elävänä ja millaista ammatillista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan. He voisivat miettiä, mihin asioihin pitäisi satsata esimerkiksi seuraavan viiden vuoden aikana. Taitaja-toimintaa voisi rakentaa suunnitelman ympärille.

Yritykset ja oppilaitokset voisivat Karikorven mielestä nimetä sitten tulevaisuuden avainalat yhteisen vision ja strategian pohjalta ja valmentaa opiskelijoita etenkin näiden alojen semifinaaleihin.

Karikorpi toivoo, että kaikenlainen innovaatioiden ja erikoistumisen tarve näkyisivät kilpailutoiminnassa nykyistä vahvemmin.

Tarvitsemme maailmanluokan ammattitaitoa

Mervi Karikorven mielestä myös ammattikorkeakouluopiskelijat voisivat kilpailla Taitajassa, kunhan kilpailujen fokus pysyy ammattitaidon kehittämisessä.

– Teknoliateollisuuden alojen näkökulmasta maailmanluokan ammattitaito on keskeistä. Ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen yhteistyö on tärkeää, koska teknoliateollisuudessa ammattitaitovaatimukset kasvavat koko ajan ja korostavat elinikäisen oppimisen merkitystä.

Voimakkaasti uudistuvilla ja uusiin teknologioihin liittyvillä aloilla voitaisiin järjestää Karikorven mielestä joukkuekilpailuja, joissa insinööriopiskelijat ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijat työskentelisivät samoissa tiimeissä.

Mervi Karikorpi on iloinen Taitaja-tapahtuman olemassaolosta. Hyvää on myös se, että ammatillinen koulutus ja kilpailutoiminta saavat entistä enemmän medianäkyvyyttä.

– Jaksan aina hämmästellä, kuinka mukavia Taitaja-tapahtumat ovat. Niissä on paljon tekemisen meininkiä ja positiivista säpinää. Medianäkyvyyttä saisi olla kuitenkin vieläkin enemmän.

Nykyistä useammat ammatilliset oppilaitokset pitäisi saada Karikorven mielestä myös mukaan kilpailutoimintaan.

Taitaja-kilpailijoita Karikorpi kehuu hyväksi lähettiläiksi.

– Nuorten asenteissa ja osaamisessa näkyy, kuinka kilpaileminen kasvattaa heitä. Taitaja-kilpailijat ovat erinomaisia ammatillisen koulutuksen ja osaamiseen panostavan Suomen lähettiläitä. •

Mervi Karikorpi

- johtaja, innovaatioympäristö ja uudistuminen, Teknologiateollisuus ry

MOTTO

Harjoitus ja intohimo tekevät mestarin.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Taitajasta eri alojen innovaatioiden airut.
- Uudet teknologiat, osaamisalueet ja kasvualat esille Taitajassa.
- Oppilaitokset, panostakaa yhteistyöhön kasvavien pk-yritysten kanssa.
- Ammattitaitokilpailutoiminta ja Taitaja palvelemaan nykyistä enemmän alueiden elinkeinoelämän tarpeita ja ammatillisen koulutuksen tason nostamista.

Taitaja opetti ongelmanratkaisua

Vilma Hassi voitti pukuompelulajissa kahdesti kultaa, kertaalleen pronssia ja Taitajien Taitaja -tittelin. Kilpaileminen opetti soveltamaan jo opittua ja ratkaisemaan ongelmia. Taitajien Taitaja -palkinto, BMW 118i vuodeksi käyttöön, oli hieno bonus.

Kaksinkertainen kultamitalisti ja Taitajien Taitaja 2012 Vilma Hassi ei olisi ehkä koskaan kuullutkaan Taitaja-kilpailusta ilman opettajan kehotusta osallistua kilpailuun. Kahta tutkintoa suorittava Hassi opiskeli tuolloin toista vuotta pukuompelijaksi ja suoritti samalla lukion oppimäärää. Käytännössä Hassi oli ammattiopiston ensimmäisen vuoden opiskelija, sillä kaksi tutkintoa suorittavien tahti on lukio-opintojen takia tavallista verkkaisempi. Hassin opettaja Tampereen ammattiopistossa kertoi ikänsä ommelleelle Hassille Taitajasta ja ehdotti, että tämä osallistuisi kilpailuun.

– Opettaja suositteli, että lähtisin mukaan hankkimaan kilpailukokemusta. Kokemusta tulikin sitten pitkän kaavan mukaan, Vilma Hassi kertoo kevästä 2011.

Hän voitti kultaa pukuompelulajissa, eli nykyisessä vaatteenvalmistusalajissa. Voitto oli suuri yllätys. Uuden oppimisesta Hassi oli innoissaan.

– Olin innoissani kilpailemisesta, sillä uskoin oppivani uutta. Finaalipaikka oli yllätys ja voitto oli tosi iso yllätys. En odottanut, että menestyisin niin hyvin vasta toisen vuoden, käytännössä ensimmäisen vuoden opiskelijana.

Taitaja-kärpänen oli purrut Hassia ja tämä ajatteli jo tuolloin, että osallistuu kilpailuun uudestaan. Vielä suurempi voitto olikin vasta tulossa.

Vertaismarkkinointi puree

Ollessaan toisen vuoden opiskelija ammattikoulussa Vilma Hassi ei tiennyt, mikä on Taitaja. Hän arvelee, ettei moni muukaan ammattikoululainen keksi Taitaja-kilpailua ilman, että opettajat kertovat siitä.

– Jos oma oppilaitos järjestää tapahtuman, sitten opiskelijat varmaan kuulevat siitä, mutta muuten opiskelijat tuskin tietävät Taitajasta, jos ei oma opettaja kerro.

Vilma Hassin mielestä parasta Taitaja-kilpailun markkinointia opiskelijoille on, jos samaa alaa opiskellut vanhempi kilpailija kertoo kokemuksistaan ja oppilaitos vie opiskelijat tapahtumaan.

Vilma Hassi piti ompelusta jo lapsena. Taitavalla Hassilla on monta uravaihtoehtoa. Häntä kiinnostaa esimerkiksi teatteripuvustus ja yrittäjäys.

KUVA: Pasi Hakala, Taitaja2012

– Taitajassa kilpailleet opiskelijat pystyvät kertomaan ihan eri tavoin kuin opettajat, millaista kilpaileminen on. Paikan päällä tapahtumassa näkee, kuinka iso tapahtuma on ja mitä kaikkea siihen kuuluu.

Sittemmin Hassi on itsekin toiminut Taitajan sanansaattajana jakamalla vinkkinsä semifinaaleihin ja finaaliin lähteville kilpailijoille.

– On toki tärkeää, että kilpailukokemuksistaan kertoo opiskelija, joka on kilpaillut samassa lajissa. Ei minulla olisi ollut mitään sanottavaa esimerkiksi autonasennuslajin kilpailijoille.

Keskittyminen täysi kymppi

Itse Vilma Hassi innostui ammattitaitokilpailutoiminnasta pelkästään opettajan kannustuksesta. Hän harjoitteli Taitaja-semifinaaliin ja -finaaliin suurimmaksi osaksi itseksensä opettajan antamien tehtävien mukaan.

– Opettaja antoi harjoituksia, tein ne itsekseni ja kävimme ne yhdessä läpi. Mietimme myös, missä olen hyvä ja missä en.

Vilma Hassi on kiitollinen opettajalle ja muille häntä auttaneille. Hänestä on tärkeää, että valmentava opettaja on ollut ennenkin mukana Taitaja-toiminnassa.

Kilpailutilanteessa Hassista tuntui ensin oudolta, että ihmiset saattavat kurkkia hänen työskentelyään päät ompelukoneen päällä, mutta hän onnistui sulkemaan yleisön pois mielestään ja keskittymään työhön.

Toisella kerralla kilpaileminen oli tavallaan ensimmäistä kertaa helpompaa, sillä Vilma Hassi tiesi jo, mitä odottaa.

– Minulla oli kuitenkin paineita menestyä eri tavalla kuin ensimmäisellä kerralla. Muut odottivat, että menestyn ja itsekin odotin sitä.

Vilma Hassin keskittymiskyky piti, hän voitti kultamitalin toisen kerran ja sai vielä Taitajien Taitaja-tittelin.

Kolme kertaa Taitaja-kilpailussa mitalisijoille sijoittunut Vilma Hassi saattaa osallistua vielä kansainvälisiin EuroSkills- tai WorldSkills-kilpailuihin.

KUVA: Skills Finland

– Taitajien Taitajaksi valitseminen oli tosi hieno juttu.

Taitajien Taitajana Vilma Hassi sai vuodeksi BMW 118i:n käyttöönsä.

– Se oli aikamoinen ensiauto. En varmaan hetkeen tule ajelemaan vastaavalla autolla.

Kilpailija ratkaisee ongelmat itse

Opiskelijoita kannattaa Vilma Hassin mielestä houkutella mukaan Taitaja-kilpailuun kokemuksen lisäksi mahdollisuudella voittaa hienoja palkintoja. Itse hän voitti kilpaillessaan sovitusnuken, tuhansia euroja maksavan vaatesalalla käytettävän tietokoneohjelman ja mojoivan summan rahaa.

– Toki opiskelijoilla on oltava halu kilpailla osallistuakseen. Taitajassa saa testata omia taitoja, soveltaa koulussa oppimaansa ja ratkaista ongelmia itse. Koulussa opettaja usein kertoo, miten jonkun ongelman voi ratkaista, mutta kilpaillessa tilanteissa täytyy päättää itse, kuinka toimia.

Tosin ongelmanratkaisukykyä ei ole kahtena viime vuotena vaadittu Hassin mielestä riittävästi. Vuosina 2012 ja 2013 pukuompelun kilpailijat saivat viikkoa ennen kilpailua finaali tehtävien poikkileikkauskuvat. Hassin mielestä kilpailijat saivat näin etukäteen liian tarkat ohjeet tehtävien tekemiseen.

– Minusta poikkileikkauskuvat pitäisi antaa vasta paikan päällä. Kyky lukea ohjeita ja miettiä, kuinka vaate tehdään, on alalla hyvin tärkeää. Jos tarkat ohjeet saa viikkoa ennen kilpailua, opiskelija voi käydä ohjeet läpi opettajan kanssa ja opettaja voi selittää, mitä tehtävässä pitää tehdä.

Ei liian suuria ennakkotehtäviä

Liian tarkkojen tehtäväkuvausten lisäksi ennakkotehtävän tekemisen itsenäisyys on Vilma Hassin mielestä hieman kyseenalaista.

– Opiskelija voi saada ennakkotehtävän tekemiseen apua muilta.

Kahden tutkinnon suorittajalle kahden viimeisen vuoden ennakkotehtävät ovat olleet Vilma Hassin mielestä verrattain rankat.

– Ennakkotehtävät ovat muuttuneet työläämmiksi ja työläämmiksi. Toivon, ettei näin käy jatkossa.

Vuoden 2011 pukumpelun ennakkotehtävä, kolmen erilaisen liivin suunnittelu, oli Vilma Hassin mielestä kohtuullinen, mutta vuosien 2012 ja 2013 ennakkotehtävät veivät liikaa aikaa ja olivat Hassin mielestä turhan samanlaisia.

– Ainakin minä tein tehtävät lähinnä omalla ajalla. Kaksoistutkintoa tehdessä olin päivät ammatikoulussa ja illat lukiossa ja ennakkotehtävien tekeminen siihen päälle tuntui rankalta. Vuosien 2012 ja 2013 tehtävänä oli suunnitella ja valmistaa kolme pienasustetta. Olisin tehnyt mieluummin kaksi selkeästi erilaista tehtävää.

Rutiinilla aika haltuun

Vilma Hassi osallistui Taitaja-kilpailuun vielä kolmannen kerran kahden voittonsa jälkeen.

– Mietin pitkään, kannattaako minun vielä osallistua kilpailuun. Ajattelin, että saan kuitenkin uutta kokemusta. Jälkeenpäin ajatellen kolmas kerta oli ehkä liikaa, sillä kilpailussa huomasin, että muilla oli kovempi voittamisen nälkä kuin minulla.

Kolmannella kerralla Vilma Hassi sijoittui kolmanneksi.

Useamman kerran kilpailurupeama on opettanut hänelle keskittymisen, ongelmanratkaisun ja paineensietokyvyn lisäksi ajankäytön suunnittelua.

– Kilpailemiseen tuli tietynlainen rutiini ja opin huomioimaan ajankäyttöä.

Vaatteenvalmistustajien aikataulutuksessa on Hassin kokemuksen mukaan kuitenkin parannettavaa.

– Ensimmäinen päivä oli joka kerta hurjan kiireinen ja toisena tai kolmantena päivänä on ollut sitten turhankin paljon aikaa.

Vilma Hassi saattaa osallistua ammattitaitokilpailuihin myös jatkossa. Nyt 20-vuotiaana hän opiskelee lisäkoulutuksena vaatturiksi. Tulevaisuudensuunnitelmat ovat avoimet.

– Teatteripuvustus on aina kiinnostanut minua ja yrittäjyys on yksi vaihtoehto.

Mitä Vilma Hassi päättääkin tehdä, Taitaja-kokemus ansioluettelossa on varmasti painava saavutus. •

Vilma Hassi

- Kilpaili pukuompelulajissa, nykyisessä vaatteenvalmistustajissa, 2011, 2012 ja 2013.
- Vaatturiopiskelija, Jyväskylän ammattiopisto

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Entiset kilpailijat kertomaan Taitajasta opiskelijoille.
- Opettajat, viekää opiskelijat katsomaan tapahtumaa.
- Ei liian tarkkoja ennakkotietoja tehtävistä. Opiteen soveltaminen ja ongelmanratkaisu ovat tärkeä osa kilpailemista.
- Ennakkotehtävien tulee olla työmäärältään kohtuullisia.

Kilpaileminen kiritti uran

Ville Salomaa ei nuorena opiskelijana aavistanut, kuinka suuri merkitys kilpailukokemuksella tulee olemaan hänen uraansa. Hän on äärettömän kiitollinen opettajalle, joka hänet houkutteli Taitajaan.

Nkyistä perheyriksen jatkajaa, Ville Salomaata, ei peruskoululaisena koulussa istuminen kauheasti kiinnostanut. Ammattikoulun äidinkielen tunneilla hänellä oli vaikeuksia pysyä hereillä. Taitaja-kilpailusta hän innostui kuitenkin tosissaan.

– Luokanvalvojani **Hannu Immonen** osasi esittää asian juuri oikealla tavalla. Hannu heitti porkkanoita sanomalla, että voin päästä WorldSkills-kilpailuun Montrealiin ja solmia kilpailemalla tärkeitä kontakteja. Siksi innostuin heti, Ville Salomaa kertoo.

Salomaa oli ensimmäinen putkiasennuslajin Taitaja-kilpailija Turun ammatti-instituutista. Hän valmentautui kilpailuun opettaja Immosen avulla.

– Lähdin koko ajan siitä, että voitan. Hannu tarjosi parhaat mahdolliset työkalut harjoitteluun.

Ville Salomaa kilpaili Taitaja-kilpailussa 18-vuotiaana samana keväänä kun valmistui putkiasentajaksi – ja voitti kultaa.

Ensimmäinen putkiasentaja Suomesta

Kesällä 1997 Salomaa aloitti putkiasentajana isäpuolensa johtamassa perheyriyksessä. Seuraavana vuonna olivat vuorossa Taitaja-voittajien karsinnat WorldSkills Montreal 1999 -kilpailua varten Kouvolassa. Salomaa voitti vuosien 1996–1998 putkiasennuslajin voittajien välisenittelön ja pääsi edustamaan Suomea WorldSkills-kilpailuun Kanadan Montrealiin. Se tuntui hienolta.

– Se oli ensimmäinen kerta, kun suomalainen osallistui kilpailuun putkiasennuksessa. Tapahtuma oli todella iso ja kokemus todella hieno.

Jo etukäteen oli tiedossa, että työmenetelmät maailmalla ovat erilaiset kuin Suomessa ja voitto ei ole siksi realistinen tavoite. Salomaan sijoitus jäi kärjestä, mutta oppi kilpailemisesta oli ensiluokkaista.

– Taitaja- ja WorldSkills-kilpailut opettivat keskittymään paineen alla ja tekemään huolellista ja mittatarkkaa työtä nopeasti. Kilpaileminen myös teki minusta monella tavalla aiempaa itsevarmemman.

Kilpaileminen poiki työpaikan

Vuonna 2000 Ville Salomaa aloitti insinööriopinnot ammattikorkeakoulussa Helsingissä. Opintojen ohella hän työskenteli opinto-ohjausprojekteissa ja kävi kermotomassa peruskoululaisille putkiasennusalan opiskelusta. Hän toimi myös putkiasennuslajin apulaisvalmentajana ja tuomarina Taitaja-kilpailuissa.

Kahden ja puolen vuoden kokopäiväisen opiskelun jälkeen Salomaa aloitti projektipäällikkönä OVL Tekniikka Oy:ssä ja jatkoi opintoja työn ohessa. Kontaktit yritykseen olivat syntyneet kilpailutoiminnassa.

– Pääsin työpaikkaan ja tehtävään, johon en olisi varmasti päässyt ilman kilpailukemusta. Työllistymisessä ja työneuvotteluissa auttoi paljon, että monet ihmiset tunsivat minut ennalta.

Helsingissä vierähti viitisen vuotta, kunnes Salomaa päätti muuttaa takaisin Turkuun ja ryhtyä yrittäjäksi. Keväällä 2013 Salomasta tuli perheyrietyksen toimitusjohtaja ja suurin omistaja. Kilpaileminen oli hyvä pohja myös yrittäjyyteen.

Kilpaileminen valmentaa yrittämiseen

Ville Salomaan mielestä kilpaileminen opetti huolellisuutta ja periksiantamattomuutta, jotka ovat tärkeitä asioita myös yrittäjälle.

– Yrittäjälle työn jälki on hyvin tärkeää. Yrittäjyys vaatii myös samanlaista periksiantamattomuutta kuin kilpaileminen. On osattava poistua omalta mukavuusalueelta ja ylitettävä itsensä, mutta hyväksyttävä myös, ettei ole joka asiassa paras.

Salomaan mielestä Taitaja-kilpailun itsetuntoa kohottava arvo on hyvin suuri.

– Kilpaileminen nostaa itsetuntoa niin, ettei itseään tule vähäteltyä. Kilpaileminen opettaa myös arvioimaan riskejä työn tekemisessä sekä sitä, missä järjestyksessä työvaiheet kannattaa tehdä. Kilpaileminen tietysti jännittää, kun kaikki luokkakaverit tulevat katsomaan kilpailua. Jos uskaltaa lähteä kilpailemaan, se antaa paljon.

Putkiasennuslajin tehtävissä kilpailijat asentavat lämpöjohtoja, vesijohtoja, viemäreitä ja kalusteita. Tehtävissä käytettäviä materiaaleja ovat muun muassa teräs, komposiitti, kupari ja muovi.

Ville Salomaan mielestä putkiasennuksen opiskelijat oppivat Taitaja-kilpailussa etenkin mittatarkkuutta. Kilpailemisella on hänen kokemuksensa mukaan valtava merkitys itsetunnolle.

Kilpailemisen anti oli yllätys

Ville Salomalle kilpailukokemuksen uraa nostattava vaikutus on ollut paljon suurempi kuin hän ennalta osasi arvata.

– Kilpailukokemuksella on ollut uskomattoman suuri merkitys. Sain kilpaillessa itsevarmuutta ja ammattitaitoa sekä valtavasti kontakteja. Vaikka kilpailuista on viisitoista vuotta aikaa, edelleen tulee ihmisiä, jotka kysyvät, olenko ollut jossain MM-kilpailuissa.

Salomaa ei ole toiminut Taitaja-tuomarina tai käynyt kouluissa kertomassa putkiasennusalan opiskelusta enää 2000-luvun alkupuolen jälkeen, mutta Taitaja2014-semifinaaleissa hän on tuomarina taas pitkästä aikaa. Sinänsä hän uskoo esimerkkien voimaan.

– Uskon, että myönteiset esimerkit kannustavat opiskelijoita kilpailemaan. Esimerkiksi entiset kilpailijat, joiden uraan kilpailemisella on ollut suuri vaikutus, voivat kannustaa opiskelijoita paljon. 2000-luvun alussa sovin rooliin itse hyvin. En ollut opiskelijoita montaa vuotta vanhempi ja he ottivat minut tosissaan. Enää tilanne ei olisi sama.

Opiskelijoiden kilpailemiseen houkuttelemisessa on Salomaan mielestä olennaista myös, että opettajat onnistuvat kertomaan, mitä kaikkea hyvää kilpaileminen voi tuoda ja kannustavat kilpailijoita.

Kiitollisuus pysyy

Ville Salomaa uskoo, että Taitaja-tapahtuman järjestäminen on kehittynyt paljon hänen kilpailu-ajoistaan. Hänestä yläkoululaisille on hyvä olla paljon ohjelmaa keskeisenä kohderyhmänä ja työelämän edustajatkin kannattaa muistaa.

– Taitaja-tapahtumassa on hyvä olla paljon opinto-ohjauksellista ohjelmaa kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisille. Työelämässäkin osa tietää, mikä Taitaja on ja mielikuva on myönteinen, mutta Taitajaa voisi markkinoida työelämän edustajille kyllä nykyistä enemmänkin.

Omat kilpailukokemukset tulevat pysymään Salomaan mielessä. Hän on edelleen kiitollinen opettaja Immoselle.

– Opettajan täytyy olla tsemppaaja ja hengennostattaja. Sellainen, joka sanoo, ettei anneta periksi. Hannu Immonen oli sellainen. Olen edelleen äärettömän kiitollinen hänelle. •

Ville Salomaa

- Kilpaili putkiasennuslajissa 1997.
- toimitusjohtaja, Ässä-Asennus Oy

MOTTO

Yrittänyttä ei laiteta.

VINKIT TAITAJAN TULEVAISUUTEEN

- Opettaja, tarjoa opiskelijalle porkkanoita. Kerro, mitä kaikkea hienoa kilpaileminen voi poikia.
- Opiskelija, kilpaileminen voi antaa enemmän kuin osaat edes kuvitella.
- Opettajan merkitys kilpailijan tsemppaajana ja kannustajana on hyvin suuri. Kiitollisuus tuesta pysyy.
- Vahvistetaan Taitaja-tapahtuman yläkoululaisille suunnattua opinto-ohjauksellista sisältöä.

Johtopäätökset

Vahva historia tarvitsee vahvan nykyisyyden sekä kyvyn uusiutua, kyvyn perustella olemassaolonsa. Tämän julkaisun tavoitteena on Taitaja-kilpailun historian ja nykyisyyden esitteleminen sekä tulevaisuuden valottaminen.

Taitaja-tapahtuman tavoitteena on alusta saakka ollut ammattitaidon ja ammatillisen koulutuksen arvostuksen parantaminen, ammatillisen koulutuksen kehittäminen ja sen vetovoiman lisääminen.

Nämä tavoitteet eivät ole kadonneet vuosien varrella mihinkään, vaikka toimintaympäristö, toimijat ja mittakaava ovat muuttuneet. Toimintatapa, kilpailu, koetaan edelleen ainutlaatuiseksi tavaksi saavuttaa nämä tavoitteet. Mukaan on tullut lisää lajeja ja kilpailuja; TaitajaPLUS- ja Taitaja9-kilpailut ovat nykyään erottamaton osa kokonaisuutta.

Julkaisun artikkeleissa pureudutaan laajasti kilpailutapahtuman järjestämisen eri osa-alueisiin opetushallinnon, oppilaitosten, yhteistyökumppanien ja kilpailijoiden haastattelujen kautta. Yhteenvetona voidaan todeta, että Taitaja innostaa poikkeuksetta sen parissa toimivia. Saadut hyödyt ovat haastateltavien mielestä suuremmat kuin panostukset. Hyödyt näkyvät monenlaisena osaamisen karttumisena ja yhteistyöverkostoina. Parhaimmillaan Taitaja muuttaa verkostossa olevien ihmisten ja organisaatioiden tapoja toimia.

Myös erinomaisia kehittämisohdotuksia annettiin. Monessa artikkelissa toivotaan lisää media-näkyvyyttä. Taitaja on hieno tapahtuma, jota tulisi ylpeänä esitellä. Toiminnalla on laaja hyväksyntä ja yhteisesti tunnustetut hyödyt. Siitä huolimatta Taitaja kohtaa tänä aikana saman haasteen kun moni muukin toiminta. Taloudelliset resurssit niukkenevat. Jokainen joutuu tarkemmin miettimään missä voi ja kannattaa olla mukana.

Skills Finland ry:ssä on jo muutaman vuoden ajan aktiivisesti mietitty, miten vastata haasteeseen. Peruseriaatteena on parantaa toiminnan laatua niin, että se tuo säästöjä. Monia asioita voidaan tehdä paremmin ja tehokkaammin samalla huomioiden taloudelliset resurssit realistisella tavalla.

Haastatellut toivovat kilpailua osaksi oppilaitoksen strategiaa. Näin se juurtuisi entistä paremmin osaksi oppilaitoksen arkea ja opetusta. Kilpailujen alkutaipaleella monessa oppilaitoksessa oli soihdunkantajaopettajia, innokkaita kilpailutoiminnan puolestapuhujia. Nykyään kilpailutoiminnan tulisi olla koko oppilaitoksen yhteinen asia. Lisäksi semifinaali- ja finaali tehtävien hyödyntäminen oppilaitoksen arjessa tulee esille monessa artikkelissa. Skills Finlandin verkkosivujen tehtäväpankista löytyy paljon valmiiksi pureskeltua opetusmateriaalia arviointineen.

Taitajaan osallistuu jo nyt iso joukko opiskelijoita, mutta määrä voisi olla vieläkin suurempi. Eri lajien finaaleissa kilpailee nykyisellään noin 400 ja semifinaaleissa vajaa 2 000 nuorta. Ennen semifinaaleja tapahtuvat koulukarsinnat mukaan lukien kokonaiskilpailijamäärä on noin 3 000. Ei tule myöskään unohtaa niitä yli 1 500 nuorta, jotka osallistuvat finaalikilpailun järjestelyihin erilaisissa tukitilaisuuksissa suorittaen samalla opintokokonaisuuksia.

Niukkenevista resursseista huolimatta haastateltavilta ei puutu intoa eikä toivoa. Taitaja-toiminnalla on valoisa tulevaisuus ammatillisen koulutuksen entistä parempana kehittäjänä. Kilpailun toivotaan jopa laajentuvan sen joka tasolla. Oivaltavuutta ja innovatiivisuutta toivotaan lisää. Mukaan toivotaan myös lukioita ja ammattikorkeakouluja. Laajentumisen painopiste tulisi kuitenkin olla semifinaaleissa ja koulukohtaisissa karsinnoissa. Finaalikilpailujen katsotaan pääasiassa saavuttaneen jo kasvun rajat.

Finaalin kohdeyleisöksi toivotaan aiempaa nuorempia, ala-asteikäisiä lapsia. Idea on herkullinen. Lapset ovat otollinen kohdeyleisö Taitaja-kilpailulle. Enemmän kuin Taitajassa, heitä näkee EuroSkills- ja WorldSkills-kilpailujen yleisössä. Lasten innokkuus kannattaa yhdistää näyttävään tapahtumaan ja samalla ohjata heitä ammatinvalinnassa mielikuvien kautta. Kilpailutapahtuman lomassa toteutetut Opintopolut sekä toimintapisteet, joissa jokainen voi testata omia taitojaan ja tutustua kokemuksellisella tavalla ammattiin, ovat oiva apu tähän.

Haastatellut toivovat entistä tiiviimpää yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä. Kilpailutoiminnassa luodut suhteet jäävät elämään kilpailujen jälkeen työssäoppimisen ja monien muiden yhteistyömuotojen kautta. Oppiminen ja hyöty ovat haastateltavien mielestä molemminpuolisia.

Kilpailutoiminnan tulisi hyödyttää kaikkia. Yhteistyö kaikilla kilpailun järjestämisen tasoilla kannattaa. Monessa haastattelussa tulee esille, että opettajat hyötyvät mukana olosta verkottumalla. Kollegoihin sekä työ- ja opetusmenetelmiin tutustuminen auttaa arjessa.

Erityisen merkityksellinen kilpailu on kilpailijoille itselleen. Kilpaileminen on jättänyt lähtemättömän jäljen heihin niin ammatillisesti kuin henkilöinäkin. Taitaja-kilpailu kohottaa kilpailijoiden itsetuntoa, suoristaa selkää. Opettajan ja vertaisen, kokeneen kilpailijan roolit ovat ratkaisevassa asemassa, kun opiskelijoille kerrotaan kilpailutoiminnan hyödyistä. Hyöty motivoi osallistumaan ja osallistuja motivoi omalla rohkeudellaan ja osaamisellaan opiskelutovereitaan.

Johdannossa haastetaan tekijöitä mukaan kehittämään ammattitaitokilpailutoimintaa ja ammatillista koulutusta – ja kehittymään siinä samalla itsekin. Tämä julkaisu ja sen edeltäjä Taitaja-semifinaalien parhaat käytännöt -kirja luovat käytännönläheisen kokonaisuuden. Taitaja-kilpailu on oiva väline kehittää koulutuksen laatua. Itsensä likoon laittaminen on oiva tapa venyttää omaa osaamistaan, ottaa riski ja karata omalta mukavuusalueelta. Kilpailu on oppimisen paikka.

Pekka Matikainen

Taitaja-päällikkö
Skills Finland ry

“Taitaja-tapahtuman tavoitteena on alusta saakka ollut ammattitaidon ja ammatillisen koulutuksen arvostuksen parantaminen, ammatillisen koulutuksen kehittäminen ja sen vetovoiman lisääminen.”

Avoimesti, reilusti, viisaasti, osaamisesta iloiten ja – tietenkin – taitavasti

25-vuotias Taitaja on liikkuvaa tyyppiä: sen juuret ovat Hämeessä, mutta neljännesvuosisadan aikana se on ehtinyt kiittää ympäri Suomenmaata. Kiertäessään se on vakiinnuttanut paikkansa ammatillisen koulutuksen suurimpana vuotuisena tapahtumana.

Taitajan matkaan on vuosien varrella hypännyt koko joukko toimijoita, jotka palavat ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi. Kirjan haastateltavat edustavat monipuolisesti erilaisia näkökulmia ammattitaitokilpailuihin.

Tietävät, taitavat ja tahtovat muistelevat nyt kasvun vuosia. Pääroolin saavat kuitenkin heidän näkemyksensä täyden mittansa saavuttaneen suurtapahtuman tulevaisuudesta sekä Skills Finland ry:n roolista Taitajan taustaorganisaationa ja kehittäjänä.

Pysytään yhdessä liikkeellä ja ammattiosaamisen asialla!

OPETUSHALLITUS

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö